

KASEM BUNDIT JOURNAL

วารสารเกษมบัณฑิต ราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 Number 2 July-December 2014 ISSN 1513-5667

บทความวิจัย

- การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอกองคา จังหวัดกาญจนบุรี พลเอก ดร.ณัฐ ฤทธิวงษ์สุข
- การรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทย พิเชษฐ พิมพ์เจริญ
- มาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์
- สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง
- รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ พรเทพ จันทรมณี
- การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา จักรรัตน์ แสงวาริ, ปรีชญนันท์ นิลสุข และพัลลภ พิริยะสุวรรณค์

บทความวิชาการ

- จากสะพานไม้ทอดตามนุสรณ์ถึงสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ: ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ สองฝั่งแม่น้ำของกาเลียที่เปลี่ยนแปลง ณัฐพงศ์ แยมเจริญ

บทวิจารณ์หนังสือ

- Newman, W. Lawrence (2003). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. 5th Edition. New York : Pearson Education, Inc. (584 pp.) ณัฐพล ชันธไชย

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 No. 2 July - December 2014

เจ้าของ : ดร.วัลลภ สุวรรณดี อธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย การแนะนำตำรา และบทวิจารณ์บทความในสาขาการศึกษาและจิตวิทยา สาขานิติศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และการปกครอง สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ทั่วไป สาขาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และอื่น ๆ

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะและศักยภาพในการสร้างผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า การวิจัยและบริการทางวิชาการระหว่างบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการนำเสนอบทความทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

บรรณาธิการบริหาร :

ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล	ขันธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด	ภิญโญอนันตพงษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ตีบุญมี ณ ชุมแพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

กองบรรณาธิการวารสาร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต :

ศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์	โสธนะเสถียร	สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ยุวัฒน์	วุฒิเมธี	สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภานิต	สาขาวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์	ชินทยาจักรวรรค์	สาขาวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า)
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงคะวัต	สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล	ขันธไชย	สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	สาขานวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.บดินทร์	รัศมีเทศ	สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ตีบุญมี ณ ชุมแพ	สาขาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 No. 2 July - December 2014

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

สาขาการศึกษาและจิตวิทยา

ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา	สุวรรณทัต	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ศรียา	นิยมธรรม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภาษิต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล	หวังพานิชย์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา	วิหคโต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร. นพพร	แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร. สมถวิล	วิจิตรวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง		มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ดร. นำชัย	ศุภฤกษ์ชัยสกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์

สาขานิเทศศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์	โสธนะเสถียร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ รักศานต์	วิวัฒน์สินอุดม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์	ศรีดี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ดร.สุเทพ	เดชะชีพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาบริหารธุรกิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.บดินทร์	รัศมีเทศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สุธรรม	พงศ์สำราญ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ทองฟู	ศิริวงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาเศรษฐศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ราชนนทร์	ชินทยารังสรรค์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชั้นธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์	อานันทนงสูงวงศ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ กาญจนา	ธรรมมาวาท	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ดร.เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 No. 2 July - December 2014

สาขารัฐศาสตร์และการปกครอง

ศาสตราจารย์ ดร.ติน	ปรัชญพฤทธิ	มหาวิทยาลัยสยาม
ศาสตราจารย์ ดร. ทินพันธุ์	นาคะตะ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงคะวัต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย	เลาหวิเชียร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร. ปกรณ์	ปรียากร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร. สุชีพ พิริยสมิทธิ		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิศวกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมาก	ศิริเนาวกุล	มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด
รองศาสตราจารย์ ดำรงค์	ทวีแสงสกุลไทย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถกร	กลิ่นความดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย	หิรัญวโรดม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.กฤษชัย วิถีพานิช		มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรต (องครักษ์)

สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนรัชฎี		จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดิศร์ อิศริส รักษาภรณ์		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศาสตราจารย์ ดร.สุตา	เกียรติกำจรวงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.จรรุวรรณ	เกษมทรัพย์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาสังคมศาสตร์ทั่วไป

ศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์	วุฒิเมธี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.พัทธา	สายหู	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไทสง	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ปราชญา	กล้าผจญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล	หนิมพานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา	ฤกษ์สำราญ	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.รัชชา	ภักดีจิตต์	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด

สาขาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง	บุรุษพัฒน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ อรทัย	ศรีสันติสุข	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 No. 2 July - December 2014

สาขานิติศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ

ศรีธรรมรักษ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ

โชคเหมาะ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประจำกองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล

ชั้นชัย

หัวหน้าบรรณาธิการ

William R.

James

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ นุชมนต์

เจมส์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.จิราทัศน์

รัตนมณีฉัตร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวทักษิณา

ชาวีร์รักษ์

ประจำกองบรรณาธิการ

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต KASEM BUNDIT JOURNAL กำหนดออกเผยแพร่ราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

การจัดพิมพ์

จัดพิมพ์ฉบับละ 500 เล่ม

การเผยแพร่ฉบับ on-line

<http://research.kbu.ac.th>

การส่งต้นฉบับ

On-line: <http://journalkbu.kbu.ac.th>

E-mail: journal@kbu.ac.th

ประสานงานการผลิต :

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ศูนย์ออกแบบและสื่อสิ่งพิมพ์

คำชี้แจง

ทัศนคติ ความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้เป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นพ้องด้วย

จัดพิมพ์โดย :

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร. 02-320-2777 โทรสาร. 02-321-4444

ISSN 1513-5667

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 No. 2 July - December 2014

บรรณาธิการแถลง

วารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้นำเสนอบทความวิจัย 6 บทความ บทความวิชาการ 1 บทความ และบทวิจารณ์หนังสือ 1 บทความ บทความวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง : กรณีศึกษาชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอลำดวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นบทความวิจัยเชิงมานุษยวิทยา โดยการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) บทความเรื่องการรับรู้การมีส่วนร่วมการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทย และการวิจัยเรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) บทความวิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานี่โทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลไฟ (Delphi technique) และบทความวิจัยเรื่อง รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นวิธีหลัก และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นวิธีการเสริม (Complementary) และบทความวิจัยเรื่อง มาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ส่วนบทความวิชาการ เรื่อง จากสะพานไม้ไผ่ตามนุสรณ์ถึงสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ สองฝั่งแม่น้ำของกาเลียที่เปลี่ยนแปลง สะท้อนข้อคิดเห็นเชิงวิชาการด้านมานุษยวิทยาของผู้เขียน สำหรับบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง Social Research Methods : Qualitative and Quantitative Approaches เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง และจุดอ่อน จุดแข็ง ของวิธีการวิจัยทั้งสองแนวทาง ผู้อ่านอาจพิจารณาว่าเป็นบทสรุปของการนำเสนอบทความวิจัยทั้ง 6 บทความในวารสารเกษมบัณฑิตเล่มนี้ก็ได้

รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล ชันช้อย
บรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 No. 2 July - December 2014

ผู้เขียนบทความประจำฉบับ

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557

1. พลเอก ดร.ณัฐ ฤทธิชัย
- ปริญญาเอก นโยบายสาธารณะและการจัดการ, กระทรวงกลาโหม
2. พิเชษฐ พิมพ์เจริญ
- Master of arts (Communication Arts) New York Institute of Technology,
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
3. ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์
- ปริญญาเอก นิเทศศาสตร์รามคำแหง,
อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
4. ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง
- ปริญญาเอก นโยบายสาธารณะและการจัดการ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี
5. พรเทพ จันทรมณี
- ปริญญาเอก นโยบายสาธารณะและการจัดการ
กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอส ซี เยนเนอรัล เทคกรุ๊ป จำกัด
6. จักรินทร์ แสงวารีย์
- นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
7. ปรัชญนันท์ นิลสุข
- รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
8. พัลลภ พิริยะสุวรรณค์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
9. ณัฐพงศ์ แยมเจริญ
- ปริญญาเอก วิจัยศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หัวหน้าสาขาวิชาสื่อสารการแสดงร่วมสมัย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
10. ณัฐพล ชันธไชย
- Ph. D. (Economics), University of Reading, England
รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สารบัญ

บทความวิจัย

1

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพเย ตำบลชะแล
อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

พลเอก ดร.ณ ยูทรวงษ์สุข

17

การรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่าน
ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทย

พิเชษฐ พิมพ์เจริญ

34

มาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์

49

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง

สารบัญ

60

รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่
พรเทพ จันทรรนิภ

75

การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา
จักรีรัตน์ แสงวารี, ปรัชญนันท์ นิลสุข, และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์

บทความวิชาการ

89

จากสะพานอุตตามนุสรณ์ถึงสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ :
ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญสองฝั่งแม่น้ำของกาเลียที่เปลี่ยนแปลง
ณัฐพงศ์ แยมเจริญ

บทวิจารณ์หนังสือ

103

Newman, W. Lawrence (2003). **Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches**. 5th Edition. New York: Pearson Education, Inc. (584pp.)
ณัฐพล ชันธไชย

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพูเย ตำบลชะแล

อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

พลเอก ตรัณ ยุทธวงษ์สุข¹

บทคัดย่อ

การวิจัยทางมนุษยวิทยาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างของครอบครัว วิธีการเลือกคู่ครอง สังคมกรรม และปัญหาครอบครัวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความเจริญด้านต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจากภายนอกได้แพร่กระจายเข้าไปในหมู่บ้านและชุมชน ทำให้เกิดการผสมผสานและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตามชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านทิพูเยก็ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเองเอาไว้ได้เป็นบางส่วน เช่น ภาษาพูด การแต่งกายตลอดจนประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญๆ ในเทศกาลต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันรัฐบาลไทยได้มอบสัญชาติไทยให้กับชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านทิพูเยและหมู่บ้านใกล้เคียงในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีแล้ว ดังนั้นการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง โครงสร้างครอบครัว สังคมกรรม

¹ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

Culture Changes: A Case Study of Karen People at Ban Thi Phu Ye, Chalee Subdistrict, Thong Pha Phum District, Kan Chanaburi Province

Darran Yutthawonsuk¹

Abstract

Anthropological research revealed that there were changes in the family structure, mate selection, socialization, cultural identity and family problems of Karen people. The changes were resulted mainly from cultural accumulation and exchanges as well as technological development in the village and communities. However, Karen people at Ban Thi Phu Ye still retained their ethnic identity in some part of spoken language, dressing as well as important traditions and rituals, particularly festivals. The granting of Thai nationality by Thai government to Karen people at Ban Thi Phu Ye and neighboring villages has led to harmony and peace between Thai and Karen peoples

Key words : socialization, Karen culture, social structure.

¹ Special expert, off of the permanent secretary for defense

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

บทนำ

กะเหรี่ยงเป็นชาวเขากลุ่มใหญ่ที่สุดที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยกระจายกันอยู่ในภาคเหนือตั้งแต่เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และเรื่อยลงมาตามชายแดนภาคตะวันตกไปทางจังหวัดตาก และกาญจนบุรี ชาวกะเหรี่ยงได้ตั้งรกรากเป็นชุมชน สร้างครอบครัวตั้งถิ่นฐาน ทำมาหากินและมีการใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับคนไทยมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และเมื่อความเจริญและเทคโนโลยีได้กระจายเข้าสู่หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงในชุมชนต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ แต่สถาบันครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงในแต่ละชุมชนก็ยังคงประเพณีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของตนเอาไว้ในชุมชน ในหมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ทั้งๆที่สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และเทคโนโลยีที่เข้ามาสู่ชุมชนเป็นอย่างมาก แต่ชุมชนและครอบครัวชาวกะเหรี่ยงก็ยังคงเอกลักษณ์ของตนเองไว้ได้ (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

บ้านทิพเยอยู่ในตำบลชะแลซึ่งเป็นตำบลขนาดกลางมีการจัดรูปแบบการปกครองเป็น อบต. ประกอบด้วย 7 หมู่บ้านได้แก่ บ้านห้วยเสือ บ้านเกริงกระเวีย บ้านทิพเย บ้านทุ่งเสือโตน บ้านภูเตย บ้านทุ่งนางครวญ และ บ้านชะอี ตำบลชะแล มีการพัฒนาในหลายด้าน ประชากรส่วนใหญ่ยังคงอาศัยและประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2557) จึงทำให้สะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนการสังเกตเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละครัวเรือน เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาได้ง่ายและเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2540 สมเด็จพระบรมราชินีนาถได้ทรงเสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎรชาวกะเหรี่ยง ณ หมู่บ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมทั้งได้ทรงมีพระราชดำริในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านแห่งนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยประสงค์ที่จะศึกษาโครงสร้างครอบครัว สังคมกรรม (Socialization) การอบรมเลี้ยงดูบุตร การเลือกคู่ครองตลอดจนวัฒนธรรม

และปัญหาของครอบครัวชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านแห่งนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างครอบครัวของชาวกะเหรี่ยง
2. เพื่อศึกษาการเลือกคู่ครองของชาวกะเหรี่ยง
3. เพื่อศึกษาการขัดเกลาทางสังคมของชาวกะเหรี่ยง
4. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง
5. เพื่อศึกษาปัญหาครอบครัวของชาวกะเหรี่ยง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological fieldwork หรือ Ethnographic research) เป็นหลัก โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับครอบครัว สังคมกรรม และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมด้วยการเข้าไปอยู่อาศัยในหมู่บ้าน ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านทิพเย พร้อมทั้งทำการคัดเลือกประชากรชาวกะเหรี่ยงที่มีบิดามารดาหรือปู่ตายายเป็นชาวกระเหรี่ยง และตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยในพื้นที่โซนต่างๆครอบคลุมทั้งหมู่บ้านทิพเย มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คนและทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง การสังเกตทั่วไป (General observation) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (Ecological mapping) การสำรวจประชากร (Field censuses) การทำแผนที่ (Making maps) การทำไดอะแกรมทางเครือญาติ (Genealogy) การเก็บประวัติชุมชน (Cultural history) และการจดบันทึกสนาม (Field notes) จากนั้นก็ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) (งามพิศ สัตย์สงวน, 2551) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 18 คน ตลอดจนการ

สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนนี้มานาน และเนื่องจากเป็นการศึกษาที่มีประเด็นย่อยเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวของชาวกระเหรี่ยงมากมาย จึงเป็นเรื่องยากที่จะได้ข้อมูลในเชิงลึกและเชื่อถือได้ จำเป็นต้องใช้เทคนิคการวิจัยหลายรูปแบบของงานวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropological fieldwork) เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลดังกล่าว แล้วจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมยกตัวอย่างประกอบตามหลักการวิจัยทางมานุษยวิทยา (สุดา สงเดช, 2546)

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มประชากรที่เป็นชาวบ้านทั่วไปจำนวน 8 คน กลุ่มประชากรที่เป็นผู้นำชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เป็นเพศชาย 11 คน เพศหญิง 7 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ กศน. ป.6 และกศน. ม.3 แต่งงานแล้วและมีบุตร ไม่เกิน 3 คน ซึ่งส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส และไม่มีปัญหาครอบครัว

กลุ่มประชากรที่เป็นชาวบ้าน ค่อนข้างจะให้ความร่วมมือในการบอกเล่าชีวิตความเป็นอยู่ รายละเอียดของตนเองและครอบครัว รวมทั้งประวัติส่วนบุคคล ทำให้เห็น

ตารางที่ 1 หมู่บ้านและพื้นที่ในตำบลชะแล

หมู่ที่	บ้าน	เนื้อที่ (ไร่)	อันดับ
1	บ.ห้วยเสือ	23,981	6
2	บ.เกริงกระเวีย	40,719	4
3	บ.ทิพเย	173,017	2
4	บ.ทุ่งเสือโทน	625,415	1
5	บ.ภูเตย	108,307	3
6	บ.ทุ่งนางครวญ	17,852	7
7	บ.ชะอี	27,708	5

ที่มา : อบต.ชะแล, 2557.

ภาพโครงสร้างครอบครัวเดิม ก่อนที่จะแต่งงานและแยกครอบครัวออกมาอยู่ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่สามารถให้ข้อมูลตามที่ผู้วิจัยต้องการได้ทั้งหมด

สำหรับในกลุ่มประชากรที่เป็นผู้นำชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิ การได้มาซึ่งข้อมูลโครงสร้างครอบครัว รายละเอียดของตนเองและครอบครัวนั้น ได้มาไม่ค่อยสมบูรณ์ อาจเนื่องมาจากเวลาในการสัมภาษณ์มีไม่มากนัก เพราะแต่ละท่านมีภารกิจหน้าที่การงาน

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลชะแล

ตำบลชะแลมีสภาพภูมิประเทศล้อมรอบด้วยป่าเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อน มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งแหล่งน้ำป่าไม้ สัตว์ป่า และแร่ธาตุ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวนตามที่ราบชายเขาใกล้แหล่งน้ำ และที่ราบตามไหล่เขา ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 300 – 700 เมตร ตำบลชะแลเป็น 1 ใน 7 ตำบลของอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ประมาณ 1,017,000 ไร่ หรือ 1,627.2 ตารางกิโลเมตร (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2557) ประกอบด้วยหมู่บ้าน ตามตารางที่ 1 และจำนวนประชากรตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและครัวเรือน

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ.ห้วยเสือ	479	452	403	855
2	บ.เกริงกระเวีย	799	563	553	1,116
3	บ.ทิพูเย	205	258	261	519
4	บ.ทุ่งเสือโตน	684	603	555	1,158
5	บ.ภูเตย	1,016	836	765	1,601
6	บ.ทุ่งนางครวญ	479	750	677	1,427
7	บ.ชะอี	244	426	383	809
รวม 7 หมู่บ้าน		3,906	3,888	3,597	7,485

ที่มา : อบต.ชะแล, 2557.

ประชากรมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย การคมนาคมขนส่งค่อนข้างสะดวก จากการสำรวจสภาพภูมิประเทศโดยรอบพบว่า บ้านภูเตย มีจำนวนครัวเรือนมากที่สุด ถึง 1,016 ครัวเรือนและบ้านเกริงกระเวียเป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือนเป็นอันดับสอง คือ 799 ครัวเรือน ในขณะที่บ้านทิพูเยมีจำนวนครัวเรือนเพียง 205 ครัวเรือนเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่การก่อตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยกันเป็นครอบครัวในบ้านภูเตย และบ้านเกริงกระเวีย ส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลกัน เมื่อเทียบกับบ้านทิพูเย ที่มีลักษณะของการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน ในระยะไม่ห่างไกลกันมากนัก อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนครัวเรือน หรือประชากรต่อครัวเรือนของบ้านภูเตยและบ้านเกริงกระเวียจะมีค่อนข้างมาก ประชากรส่วนใหญ่ก็มีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้าไปทำงาน

ตารางที่ 3 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนในพื้นที่ตำบลชะแล

บ้าน	อนุบาล1		อนุบาล2		ป.1		ป.2		ป.3		ป.4		ป.5		ป.6		รวม
	ช.	ญ.	ช.	ญ.	ช.	ญ.	ช.	ญ.	ช.	ญ.	ช.	ญ.	ช.	ญ.	ช.	ญ.	
บ.ห้วยเสือ	28	20	27	15	27	26	22	27	26	25	27	19	18	18	25	18	368
บ.เกริง กระเวีย	27	34	28	32	43	36	42	46	18	26	24	38	23	35	30	28	510
บ.ทุ่งเสือโตน	17	25	18	23	17	14	19	29	18	4	25	11	23	18	20	15	296
บ.เหมือง สองท่อ	13	18	24	14	18	11	8	15	18	11	18	11	7	7	9	12	214
บ.วัดป่า ถ้ำภูเตย	18	17	13	14	14	19	12	19	17	13	21	20	14	15	18	15	259
รวม	103	114	110	98	119	106	103	136	97	79	115	99	85	93	102	88	1,647

ที่มา : อบต.ชะแล, 2557.

ในตัวเมืองกาญจนบุรี และในกรุงเทพฯ เมื่อเทียบกับบ้านทิพูเยซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนครัวเรือนเพียงเล็กน้อย

ราษฎรใน ตำบลชะแล นับถือศาสนาพุทธมีศาสนสถาน จำนวน 10 แห่ง การโทรคมนาคม มีเสาสื่ออากาศ โทรศัพท์เคลื่อนที่ จำนวน 8 จุด ครอบคลุมทั้งตำบล ระบบไฟฟ้ายังขยายเขตไม่ครอบคลุมทั้งตำบล ประชากรยังไม่มีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน หมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ คือ หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6 และ 7 แต่ก็ยังไม่ครบครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้น้ำอุปโภคและบริโภคจากระบบประปาภูเขา อ่างเก็บน้ำ ฝ่ายและแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย และสระ ในพื้นที่ตำบลชะแล มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2557) ตามตารางที่ 3

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 โรงเรียน มีนักเรียน 276 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 โรงเรียน นักเรียน 35 คน และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 ศูนย์ มีเด็กก่อนวัยเรียนจำนวน 68 คน

การคมนาคมของตำบลชะแล มีถนนสายหลักคือทางหลวงหมายเลข 323 ทองผาภูมิ-สังขละบุรี จำนวน 1 เส้นทาง การคมนาคมภายในตำบลเป็นถนนลูกรังไม่มีความสะดวกในการสัญจรไปมา ตำบลชะแลอยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิเป็นระยะทาง 35 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดกาญจนบุรี เป็นระยะทาง 190 กิโลเมตร มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ น้ำตกทุ่งนางครวญ น้ำตกคลิตี้ น้ำตกนางแล น้ำตกผาแตก บึงเกริงกระเวีย ถ้ำนกนางแอ่น และถ้ำเสาหิน (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2557)

ตำบลชะแลมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านเกริงกระเวีย บ้านภูเตย และบ้านทุ่งเสือโทน

คำว่าชะแลเป็นชื่อ ลำห้วย ซึ่งไหลลงมารวมกับห้วยเสือที่บริเวณชายหมู่บ้านห้วยเสือ ซึ่งเป็นชุมชนกะเหรี่ยงมีด้วยกันสามเชื้อสาย คือ กะเหรี่ยงโป กะเหรี่ยงสะกอ (กะหรั่ง) และกะเหรี่ยงตองสุ

นายชาร์ล คายล์ ได้ค้นคว้าแสดงหลักฐานว่า กะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในบริเวณแนวชายแดนระหว่างไทยพม่ามาเป็นระยะเวลาประมาณ 600-700 ปี มีเจ้าเมืองสังขละบุรี คือ พระยาศรีสุวรรณคีรี (ภาวะโพ) ซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยง เป็นผู้ปกครอง ตำบลชะแลซึ่งเป็นชุมชนชาวกะเหรี่ยงโป เดิมมีอยู่สามหมู่บ้าน คือบ้านชะแล บ้านคลิตี้ และบ้านทิพูเย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชาวกะเหรี่ยงที่บ้านชะแลสองคน ชื่อหมอโกวาง และปลัดป่วยปะ นำช้างเผือกในพื้นที่ไปถวายที่บริเวณน้ำตกไทรโยคใหญ่ เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จฯ ประพาสไทรโยคใหญ่ ทำให้พระยาศรีสุวรรณ

คีรีโกรธมาก หมอโกวางเดินทางกลับถึงบ้านได้โดยปลอดภัย ส่วนปลัดป่วยปะเสียชีวิตในระหว่างทางโดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด จากเหตุการณ์ดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงทราบถึงความทุกข์กันดารของพื้นที่ จึงทรงมีพระบรมราชโองการฯ ให้ชาวไทยในเขตตำบลชะแลไม่ต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร เพื่อจะได้ดูแลชุมชนของตนเอง ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพิ่งจะมีการยกเลิกและให้เข้ารับการเกณฑ์ทหารตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ใหม่เมื่อปี พ.ศ.2545 (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

สภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของบ้านทิพูเย

พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านทิพูเย หมู่ที่ 3 ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 173,017 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรโดยปกติอยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยประมาณ 1-2 กิโลเมตร บางบ้านก็ประมาณ 100 - 200 เมตร ชาวไร่ชาวนาสามารถเดินทางไปกลับจากบ้านโดยใช้เวลาไม่นานนัก พื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนอยู่ติดกับเนินเขา หมู่บ้านอยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิประมาณ 35 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีประมาณ 190 กิโลเมตร บ้านทิพูเย เป็นชุมชนชาวกระเหรี่ยงโปดั้งเดิม ที่ แปลว่าร่องน้ำขนาดเล็ก พุ ก็คือน้ำพุ ส่วน เย เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายต้นหมาก แต่มีขนาดใหญ่กว่าขอบขึ้นบริเวณที่ขึ้นโดยเฉพาะในลำห้วยบริเวณหมู่บ้านนี้

บ้านทิพูเย มีถนนลาดยาง และคอนกรีตตัดผ่าน 1 สาย ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเส้นทางขึ้นเขาชันและมีถนนลูกรัง ถนนขอยต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านมีการเชื่อมต่อกันโดยถนนคอนกรีตบางส่วน การตั้งบ้านเรือนจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

ญาติมิตร และเครือญาติ ตามแนวถนนและลำน้ำ แสดงว่าบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ยังคงยึดถือหลักปฏิบัติเดิม ที่อยู่กันอย่างใกล้ชิดท่ามกลางกลุ่มเครือญาติ

ชาวบ้านบางส่วนเปิดร้านค้าริมถนนเพื่อความสะดวกในการขายสินค้าและการคมนาคมขนส่งและรับความเจริญจากภายนอก เป็นการเลือกทำเลการทำมาหากินที่เป็นจุดสนใจของคนที่ย้ายจรไปมา

หมู่บ้านทิพยู อยู่ในเขตพื้นที่ทางภาคกลางของประเทศไทย (ดินแดนตะวันตก) จึงมีสภาพอากาศร้อนชื้นแบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน อากาศในบริเวณหมู่บ้านนั้นว่าไม่ร้อนจัดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 30 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในฤดูหนาวประมาณ 16-18 องศาเซลเซียส พื้นที่ทั่วไปในหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีลำห้วยเกริงกระเวียไหลผ่าน เหมาะแก่การทำเกษตร ลักษณะดินเป็นดินเหนียวสีค่อนข้างแดง น้ำไหลผ่านได้เข้าดินมีความเป็นกรดเบส สำหรับอาณาเขตของบ้านทิพยู หมู่ที่ 3 มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่นๆ ดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกุทยานแห่งชาติเขาแหลม ทิศใต้ติดต่อบ้านชะอี หมู่ที่ 7 ทิศตะวันออก ติดต่อบ้านทุ่งนางครวญ หมู่ที่ 6 ทิศตะวันตกติดต่อบ้านเกริงกระเวีย หมู่ที่ 2 (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

ชาวบ้านทิพยู หมู่ที่ 3 ของตำบลชะแล มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 205 ครัวเรือน ประชากร

519 คน เป็นชาย 258 คน หญิง 261 คน มีอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไปแต่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพทางการเกษตรกรรมทำไร่ทำสวน

ข้อมูลทางการศึกษา ในหมู่บ้านทิพยู มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 ศูนย์ มีนักเรียนจำนวน 30 คน สอนความรู้เบื้องต้นให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน

มีหน่วยงานภาครัฐตั้งอยู่ในหมู่บ้าน จำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่พัฒนาสังคมและสวัสดิการบนพื้นที่สูง เขต 3 อำเภอทองผาภูมิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชะแล และชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การคมนาคม มีถนนลาดยางจาก อำเภอทองผาภูมิ ถึงบ้านทิพยู ระยะทางประมาณ 34 กิโลเมตร แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค มีลำห้วยธรรมชาติไหลผ่านมีท่อส่งน้ำเพื่อการเกษตร แต่ไม่พอใช้ในหน้าแล้ง ในขณะที่ฤดูฝนน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์

บ้านทิพยูมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. 2541 แต่ยังไม่ครบทุกครัวเรือน (ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2557)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนตัวอย่างเกี่ยวกับ จำนวนประชากร สภาพภาพสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา และจำนวนครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพยู นำในตารางที่ 4-8

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรแยกตามเพศและอายุ

อายุ	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
เท่ากับ 20 ปี	-	-	-
21-40 ปี	5	4	9
41-60 ปี	6	2	8
61-50 ปี	-	1	1
รวม	11	7	18

ตารางที่ 5 แสดงสถานภาพสมรส

สถานภาพ	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
สมรส	11	7	18
หย่า	-	-	-
โสด	-	-	-
รวม	11	7	18

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
0-3 คน	10	5	15
4-7 คน	1	2	3
8 คนขึ้นไป	-	-	-
รวม	11	7	18

ตารางที่ 7 แสดงระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
ไม่ได้เรียน	2	2	4
เทียบเท่า ป.6	5	-	5
ม.ต้น	2	4	6
ม.ปลาย	2	-	2
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	-	1	1
รวม	11	7	18

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนครอบครัว

จำนวนคนในครอบครัว	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
ต่ำกว่า 3 คน	-	-	-
4-7 คน	11	6	17
8 คนขึ้นไป	-	1	1
รวม	11	7	18

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

หากพิจารณาลักษณะประชากร ตามการสืบเชื้อสายชาวไทย/กะเหรี่ยง บ้านที่ถือว่าเป็นเขตไทย/กะเหรี่ยงจะมีอัตลักษณ์ของตัวเอง ที่จะมีนามสกุลที่ขึ้นต้นว่า“ทองผา” ซึ่งแสดงให้เห็นที่มาและแหล่งที่อยู่อาศัยเดิมว่ามาจากไหน เริ่มต้นกะเหรี่ยงสมัยก่อนนั้นไม่มีนามสกุล เมื่อไปขอนามสกุลจากทางอำเภอทองผาภูมิ และได้นามสกุลว่าทองผาแล้วก็ให้แต่ละครอบครัวไปกำหนดคำต่อท้ายกันเอง เพื่อให้รู้ว่าเป็นผู้ที่มีเชื้อสายมาจากพื้นที่อำเภอ “ทองผาภูมิ” นั่นเอง จากการที่ประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมีอาชีพทางการเกษตรกรรม ย่อมแสดงให้เห็นว่าชาวไทย/กะเหรี่ยง ยังคงยึดถืออาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมในครัวเรือนพร้อมๆ กับการสืบทอดประเพณี ตามแบบฉบับของบรรพบุรุษ

โดยผู้ปกครองจะมาส่งบุตรหลานหรือเด็กที่อยู่ใกล้ศูนย์ก็จะเดินทางมาเองในตอนเช้า 08.30 น. และรับกลับในช่วงเวลา 15.30 น. ส่วนในระดับประถมและมัธยมศึกษาต้องไปเรียนที่หมู่บ้านอื่น ในสมัยก่อนชาวบ้านที่นี่ (ชาวกะเหรี่ยง) เรียนที่วัด แต่บางส่วนก็ไม่ได้เรียนเพราะต้องช่วยพ่อแม่ทำงานทำไร่ทำสวน เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน เด็ก ๆ เรียนที่วัดสมัยก่อนจบประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่มีใบรับรองคุณวุฒิ ปัจจุบันมีศูนย์การศึกษาชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวงเป็นแหล่งให้การศึกษาแก่ลูกหลานของชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยให้การศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล

1 จนถึงชั้นประถมปีที่ 6 เมื่อจบจากที่นี่แล้ว บางคนก็ไปเรียนต่อในอำเภอทองผาภูมิ และในจังหวัดกาญจนบุรีตามลำดับ (อบต.ชะแล, 2552)

การรักษาพยาบาลเป็นแบบสมัยใหม่ผสมผสานกับสมัยเก่าโดยใช้วิธีการรักษาแบบพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาดั้งเดิม ส่วนสมัยใหม่ถ้ามีเงินก็เข้าไปรักษาในตัวอำเภอทองผาภูมิ ตามสถานพยาบาลต่าง ๆ การรักษาแบบพื้นบ้านสมัยนั้นไม่มีหมอต้ออาศัยการรักษาพยาบาลกันเอง โดยใช้สมุนไพรที่หาได้จากป่าและภูเขา มาทำการรักษาตัวอย่างเช่น ยาสมุนไพรที่ใช้ห้ามเลือด ก็นำมาจากต้นไม้ชนิดหนึ่งชื่อตามภาษากระเหรี่ยงว่า “ต้นเขว” วิธีการใช้ เวลาจะห้ามเลือด ต้องไปถากเปลือกต้นเขว นี้แล้วนำมาตำหรือเคี้ยวให้มีน้ำออกมา แล้วมาปิดไว้ที่แผลที่มีเลือดไหลอยู่ก็จะทำให้เลือดหยุดไหล

วัดทิพเยโกวิทยาราม และวัดพุทโธภาวนา วัดทิพเยโกวิทยาราม ยังคงความเป็นวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงโดยมีการก่อสร้างแบบง่าย ๆ เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวยกพื้นประมาณ 1-1.50 เมตร ปูด้วยไม้กระดาน ที่สำคัญเสาที่สร้างเป็นเสาที่มีขนาดใหญ่ และมีหลายเสา ทางวัดมีพิธีกรรม การสวดมนต์ ให้ศีล ให้พร โดยใช้ภาษากระเหรี่ยงไม่มีอุโบสถ และมีเมรุสำหรับเผาศพกำลังอยู่ในระหว่างก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ (อบต.ชะแล, 2557)

วัฒนธรรมโดยทั่วไปเป็นแบบกระเหรี่ยง เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย และการละเล่นพื้นบ้านที่สำคัญ คือ การรำรำ ที่เรียกว่า รำตง โดยมีประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ ในรอบปี ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ประเพณี และพิธีกรรมในรอบปี ของชาวกระเหรี่ยง บ้านทิพเย

เดือน	กิจกรรม	รายการ
มกราคม	-	-
กุมภาพันธ์	กวนข้าวยาหุ	เป็นการสะเดาะเคราะห์ และเลี้ยงผีบรรพบุรุษ
มีนาคม	ขอขมาต้นไม้ผู้เฒ่าผู้แก่	เป็นการตัดไม้ไผ่ไปค้ำต้นไม้ใหญ่ให้อายุยืนยาว
เมษายน	-	-
พฤษภาคม	-	-
มิถุนายน	-	-
กรกฎาคม	ขอขมาแม่น้ำ	เป็นการไถ่โทษและขอให้มีผลผลิตทางการเกษตรดี
สิงหาคม	การผูกข้อมือ	เป็นการเรียกขวัญ เรียกวินญาณให้กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัวไม้ไปไหน
กันยายน	-	-
ตุลาคม	เจดีย์เทียนขี้ผึ้ง	เป็นการต่อชีวิตให้สูงขึ้นไปยังปีหน้า
พฤศจิกายน	ตีข้าว นวดข้าว สู่ขวัญข้าว	การขอขมาข้าวก่อนเก็บเกี่ยว
ธันวาคม	-	-

ที่มา : อบต.ชะแล, 2557.

โครงสร้างครอบครัวและการเลือกคู่ครอง

เดิมโครงสร้างของครอบครัวเริ่มจากการเป็นครอบครัวขยายที่มีขนาดใหญ่มาก มีสมาชิกหลายชั่วอายุคนมาอยู่รวมกัน และมีลูกหลายคน เพื่อช่วยกันทำมาหากิน โดยเฉพาะการทำไร่ ปลูกสวนทำมาหากินที่บ้าน เช่น ตักน้ำ ต่ำข้าวเป็นต้น แต่ในปัจจุบันครอบครัวของกระเหรี่ยงมีขนาดเล็กลง ส่วนมากมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวขนาดเล็ก เพราะมีลูกน้อยลงเนื่องจากผลสำเร็จของการคุมกำเนิดและความต้องการจะลดภาระทางเศรษฐกิจในการเลี้ยงดูสมาชิกหลายคน ปัจจุบันพบว่าในบางครอบครัวมีสมาชิกเพียง 3 - 4 คนเท่านั้นเอง

การเลือกคู่ครอง จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสชาวกระเหรี่ยงท่านเล่าว่า ในอดีตชาวกระเหรี่ยงรุ่นเก่าจริง ๆ จะเลือกคู่โดยผู้ใหญ่จัดการให้ หนุ่มสาวแทบไม่เคยเจอหน้ากัน แต่ต้องอาศัยการชักนำของผู้ใหญ่ จึงจะแต่งงานกันได้ ผู้ใหญ่จะมีบทบาทในการเลือกคู่แต่งงานให้หนุ่มสาว บางครั้งมีการย่องสาวแล้วจึงทำพิธีขอขมาที่บ้านหลัง โดยพาญาติผู้ใหญ่ไปทำพิธีขอขมาน้ำและขอขมาดินอย่างละห้าสิบสตางค์ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งโครงสร้างของครอบครัวและการเลือก

คู่ครอง ซึ่งในอดีตดังที่กล่าวมาแล้วจะเป็นระบบคลุมถุงชนที่มีผู้ใหญ่เป็นผู้เลือกคู่ครองให้ แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรชาวกระเหรี่ยงที่ศึกษา พบว่าทำการเลือกคู่ครองเอง การแต่งงานแบบคลุมถุงชนซึ่งเป็นลักษณะเด่นของชาวกระเหรี่ยงในการเลือกคู่ครองในอดีต ได้ลดความสำคัญลงไปมาก ในกรณีที่เลือกคู่ครองเองจะเป็นไปในลักษณะที่ลูกหลานต่างชอบพอกันเองก่อน แล้วจึงไปปรึกษาผู้ใหญ่เพื่อให้ผู้ใหญ่ไปทำการสู่ขอและจัดการแต่งงานกันตามประเพณี ในขณะที่เดียวกันก็มีอีกส่วนหนึ่งที่คู่บ่าวสาวไปพบกันที่กรุงเทพฯ หรือจังหวัดอื่นๆ และจัดงานแต่งงานกันเอง โดยขอให้ผู้ใหญ่ในสถานที่ที่เจ้าบ่าวทำงานอยู่ช่วยจัดพิธีแต่งงานให้ โดยไม่ได้บอกพ่อแม่และญาติ ๆ ในหมู่บ้านเกิดให้ทราบ อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นคู่บ่าวสาวจะมาทำพิธีขอขมาที่บ้านเพื่อให้ญาติ ๆ ด้รับรู้ว่าแต่งงานกันแล้ว เป็นลักษณะการพาสะใภ้มากราบไหว้ เพื่อแสดงความคารวะต่อญาติผู้ใหญ่ ทั้งที่เสียชีวิตแล้วและยังมีชีวิตอยู่

กระบวนการเลือกคู่และแต่งงานในอดีตคนสมัยก่อนพบคู่ครองในหมู่บ้าน และบางรายพ่อแม่ ญาติพี่น้อง แนะนำให้พบและแต่งงานกัน สำหรับระยะเวลาที่

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

พบกันก่อนแต่งงานมักจะไม่นั่นนอนอาจเจอกันตั้งแต่เด็ก หรือไม่เคยเจอหน้ากันเลยก็ได้ โดยทั่วไปกะเหรี่ยงไม่มีพิธีหมั้น แต่จะจัดพิธีแต่งงานอย่างเรียบง่ายภายในระยะเวลาหนึ่งวันตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยง และการแต่งงานของกะเหรี่ยงจะจัดที่บ้านเจ้าสาวเป็นหลัก สิ้นสอดมีราคาไม่กี่บาท หรืออาจไม่มีสิ้นสอดเลยก็ได้ ในด้านประเพณีการแต่งงานนั้น ญาติพี่น้องจะช่วยกันจัดการเตรียมตัว เตรียมชุดที่จะใช้สวมใส่ในวันงาน หมอพิธีจะมาเรียกขวัญ ช่วยจัดงานพิธีให้ถูกต้องตามประเพณี ชาวกระเหรี่ยงในสมัยก่อนมีความคาดหวังว่าการแต่งงานก็เพื่อสืบตระกูลมีลูกหลานคอยสืบประเพณี และช่วยกันทำมาหากิน ในปัจจุบันทางด้านพิธีหรือประเพณีที่ใช้ในการแต่งงานแบบกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามประเพณีของไทยมากขึ้น ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือความรักและชอบพอกัน จากการสำรวจพบว่า หัวหน้าครอบครัวมีความรักใคร่ชอบพอกันเป็นทุนเดิมก่อนมีพิธีแต่งงาน และสาเหตุหลักของการแต่งงานคือ ความรักและความพึงพอใจ ดังเช่นกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 10 เพราะความรักความสนทนกันเป็นส่วนประกอบที่ทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขและมีความสุข สำหรับสิ้นสอดที่ใช้แต่งงาน ทองหนึ่งบาท เงินประมาณสามหมื่นบาทแล้วแต่ฐานะของครอบครัว ด้านพิธีการแต่งงานมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ในปัจจุบัน

ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของไทย มีการเพิ่มพิธีทางพุทธศาสนาเข้าไปด้วย เช่น มีการนิมนต์พระ เลี้ยงพระ ตลอดจนการยึดถือและนำประเพณีการแต่งงานของไทย บางอย่างไปใช้ด้วย เช่น การให้คำสินสอดแบบไทย คือ คำสินสอดมีมูลค่าหลักพัน หลักหมื่น หรือ หลายหมื่นบาท ตามอิทธิพลของวัฒนธรรมไทย รวมทั้งมีการจัดเลี้ยงโต๊ะจีน ส่วนพิธีอื่นๆจะจัดตามประเพณีดั้งเดิมของกะเหรี่ยง

ด้านความหวังในชีวิตสมรสนั้น ผู้ชายต้องมีความพร้อม คือ ต้องบวชเรียนก่อนแล้วจึงคอยหาคู่ครองและดำเนินการตามประเพณีนิยม ผู้หญิงต้องฝึกฝนการเป็นแม่บ้าน ดูแลบ้านเรือน ช่วยบิดามารดาทำงาน หรือหา งานอื่น ๆ ทำเมื่อทั้งสองฝ่ายมีความรักต่อกันจนสนิทสนมกันเป็นอย่างดีแล้วจึงขอให้บิดามารดาไปสูขอ เพื่อจัดงานตามประเพณีไทยกะเหรี่ยงต่อไป คู่บ่าวสาวมักคาดหวังให้ครอบครัวมีความสุขมีครอบครัวมั่นคงเข้มแข็ง โดยมีความรักเป็นพื้นฐานจนทำให้คู่ครองซึ่งเป็นเสมือนคู่ทุกข์คู่ยากที่ต้องทนฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ เพื่อหวังให้ลูกหลานประสบผลสำเร็จในชีวิตทั้งอาชีพการงาน และการสมรสต่อไป

ตารางที่ 10 แสดงความพอใจในการสมรส

ความรู้สึก	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
พอใจ	11	6	17
ไม่พอใจ	-	1	1
เฉยๆ	-	-	-
รวม	11	7	18

สังคมากรณ์

สังคมากรณ์ในครอบครัว แต่เดิมชาวกะเหรี่ยงในอดีตมักไม่ได้คาดหวังอะไรจากลูกมากนัก นอกจากให้ช่วยพ่อแม่ทำไร่ สืบทอดประเพณี และเลี้ยงดูพ่อแม่ยามแก่เฒ่า ในสมัยก่อนไม่มีการวางแผนครอบครัวจึงทำให้มี

ลูกมาก นับสิบคนบางครอบครัวอาจมีลูกสิบคนขึ้นไป ในเรื่องเพศของบุตร ชาวกระเหรี่ยงส่วนใหญ่อยากได้ลูกชายมากกว่าลูกสาวเพื่อสืบทอดประเพณีที่ต้องให้ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว สำหรับเรื่องการดูแลครรภ์ของคนสมัยก่อน มักดูแลแบบธรรมชาติไม่ได้ใส่ใจอะไรเป็นพิเศษ

ทำงานในไร่ได้ในขณะที่ตั้งครุฑ ช่วงใกล้คลอด และระหว่างที่คลอดก็จะอยู่ในความดูแลของหมอต้าแย ในอดีตมีการคลอดลูกเฉพาะกับหมอต้าแยเท่านั้น ในการเลี้ยงดูเด็กจะเลี้ยงลูกอย่างธรรมชาติ คือ การผูกเปลใต้ถุนบ้านและปล่อยให้วิ่งเล่นตามไร่นา อาหารก็รับประทานเหมือนกับผู้ใหญ่ เมื่อโตขึ้นก็ให้รับผิดชอบงานบ้านและช่วยผู้ใหญ่ทำงานเมื่อถึงวัยผู้ใหญ่ก็ต้องแยกไปมีครอบครัวตามอัธยาศัย สำหรับผู้มีอิทธิพลในการเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด คือ พ่อแม่ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว และคอยดูแลอบรมสั่งสอนลูก การเลี้ยงดูบุตรชายและหญิง จะมีการสอนให้ทำหน้าที่แตกต่างกัน คือผู้ชายจะต้องสอนให้เป็นผู้ทำงานนอกบ้าน และหาเลี้ยงครอบครัว ขณะที่ผู้หญิงจะเน้นการทำงานในบ้าน เช่น ทอผ้า ปักผ้า หุงข้าว ทำกับข้าว ทำความสะอาดบ้าน และออกไปเที่ยวนอกบ้านในเวลานที่น้อยกว่าผู้ชาย และเวลาออกไปไหนก็จะไปกันเป็นกลุ่ม

ค่านิยมในการเลี้ยงดูบุตร

ค่านิยมในการเลี้ยงลูกในอดีต สิ่งที่ชาวกระเหรี่ยงส่งเสริมให้มีขึ้นในหมู่ลูกหลาน คือ การนับถือผู้อาวุโส ความกตัญญู ความขยันหมั่นเพียร การประหยัดมัธยัสถ์ และการรักญาติพี่น้อง ค่านิยมที่จำเป็นในการดำรงชีพในสังคมเกษตรกรรมที่การพึ่งพากันต้องอาศัยญาติพี่น้อง ความอบอุ่น และการตอบสนองความกรุณาปราณีทางพระพุทธศาสนา สอนให้เคารพผู้ใหญ่ และตอบแทนบุญคุณ การทำงานในไร่ต้องมีความขยันหมั่นเพียร และสร้างฐานะเพื่อหลีกเลี่ยงจากความยากจนที่ต้องพากันอพยพมาจากต่างถิ่น

ครอบครัวกระเหรี่ยงในอดีตแบ่งการเลี้ยงดูบุตรออกเป็น 3 แบบ คือ แบบเผด็จการ แบบการปล่อยปละละเลย และแบบประชาธิปไตย ถ้าเป็นแบบเผด็จการหมายถึงพ่อแม่จะเข้มงวด และเข้ามาจัดการชีวิตของบุตร เช่น บอกให้ทำงาน และแต่งงานกับคนที่ผู้ใหญ่เลือกให้ โดยที่ลูกไม่ได้มีโอกาสตัดสินใจเอง ส่วนถ้าเป็นการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะเป็นแบบที่พ่อแม่ไม่ค่อยใส่ใจกับลูกมากนักแล้วแต่ที่ลูกจะเลือกวิถีชีวิตของตนเองอย่างไร อยากจะทำอะไร พ่อแม่ก็จะทำตามใจลูก ในอดีต

วิธีการสองรูปแบบนี้จะเป็นหลักสำคัญในการเลี้ยงดูบุตร ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกแบบที่ 3 คือ แบบประชาธิปไตยได้แก่การให้โอกาสลูกแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา อาชีพ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบุตรโดยตรง ปรากฏว่าวิธีนี้ได้ได้รับความสนใจน้อยจากพ่อแม่กระเหรี่ยง แต่ครอบครัวที่มีการศึกษาหรือมีฐานะดีจะนิยมใช้วิธีนี้

การเลี้ยงดูบุตรส่วนใหญ่ยังยึดถือแบบดั้งเดิม เนื่องจากพ่อแม่มีการศึกษาน้อยมีอาชีพเกษตรกรรม มีหัวหน้าครอบครัวประมาณ 20 ครอบครัวเท่านั้นที่มีการศึกษาโดดเด่น กว่าครอบครัวอื่น ๆ จึงมีแนวทางการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวแบบที่ทันสมัยกว่าครอบครัวอื่น พ่อแม่ส่วนใหญ่ยังมีบทบาทในการเลี้ยงดูลูก พ่อแม่มีอิทธิพลกับลูกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะลูกต้องพึ่งพาด้านเศรษฐกิจให้พ่อแม่หาเลี้ยง ให้ความรัก ความอบอุ่นตลอดจนให้ความปลอดภัย พ่อแม่ที่เป็นชาวกระเหรี่ยงจะมีความผูกพันกับลูกมาก เหมือนกับครอบครัวไทยในชนบทที่สอนให้บุตรทำมาหากิน และมีความใกล้ชิดกันมากระหว่างพ่อแม่และลูก ๆ

ปัจจุบันการเลี้ยงดูผู้ชาย และลูกผู้หญิงไม่แตกต่างกันมากนัก มีความเท่าเทียมกันในด้านการศึกษาและความเอาใจใส่ แต่สิ่งที่ยังคงมีความแตกต่างกัน คือ การสอนที่ต่างกัน โดยผู้ชายจะสอนเน้นการออกไปทำงานนอกบ้าน ขณะที่ผู้หญิงจะทำงานที่เบากว่าผู้ชาย อย่างไรก็ตามแม้ว่าการเลี้ยงดูจะเป็นแบบดั้งเดิมแต่บริบทของสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้ผู้หญิงเริ่มมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษามากจะออกไปแสวงหาอาชีพที่ดีกว่าในเมืองต่างๆ ที่พ่อแม่ก็ไม่ได้ส่งเสริมให้ออกไปทำงานนอกบ้านแต่เป็นเพราะการได้รับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ดีกว่า อย่างไรก็ตามผู้ชายมีโอกาสที่มากกว่าผู้หญิงในการรับมรดก และการได้รับความคาดหวังให้สืบทอดประเพณี

ค่านิยมดั้งเดิมในการเลี้ยงดูบุตรยังคงมีอยู่ไม่เสื่อมคลายแต่มีการเพิ่มเติมค่านิยมทางการศึกษาที่ส่งเสริมให้บุตรเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ครอบครัวชาวกระเหรี่ยงทั้งหมดยังคงส่งเสริมการอนุรักษ์ และเผยแพร่ประเพณีชาวกระเหรี่ยงไปสู่รุ่นลูกหลาน และสืบทอด

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ต่อ ๆ กันไปด้วย จากการสัมภาษณ์พบว่า ครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาสูงและรับราชการ จะเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย ปล่อยให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรี และมี 2-3 ครอบครัว ที่เลี้ยงลูกแบบปล่อยปละละเลย ทำให้มีปัญหาครอบครัวเพราะหัวหน้าครอบครัวเมาสุรา ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะเลี้ยงดูลูกแบบผสมผสาน คือการเลี้ยงดูแบบเผด็จการในบางครั้ง เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในบางส่วนและเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การลงโทษบุตรในปัจจุบันจะเป็นการตักเตือนและการดุด่า มีการลงโทษด้วยการอ้างถึงความศักดิ์สิทธิ์ของผีเรือนที่สามารถลงโทษได้ และมีการให้รางวัลด้วยการกล่าวคำชมเชย ซึ่งยังคงเหมือนสมัยก่อนทุกประการ แต่ความเชื่อถือของคนในสมัยปัจจุบันอาจจะไม่เท่ากับคนสมัยก่อน คนรุ่นใหม่อาจไม่เชื่อถือเรื่องที่แม่เล่าให้ฟัง ครอบครัวที่มีการศึกษาดี และทำงานรับราชการและมีความสามารถในการส่งเสริมการศึกษาให้บุตรเรียนในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่บางครอบครัวส่งเรียนได้แค่เพียงระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะลูกคนรองและลูกคนเล็กมักจะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าคาดหวังต่อลูกในปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงยังคงมีความคาดหวังให้ลูกชายอยู่บ้านเพื่อช่วยดูแลบ้าน และสืบทอดประเพณีดั้งเดิม แต่สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันทำให้คาดหวังอะไรไม่ได้ และบางคนก็ไม่มีลูกชายไว้สืบสกุล พ่อแม่ในครอบครัวชาวกะเหรี่ยงยังคงคาดหวังให้ลูกคนโต รับผิดชอบและเสียสละให้น้องตลอดจนเป็นที่พึ่งให้กับน้อง ๆ และพ่อแม่เช่นเดียวกับคนไทยในปัจจุบันที่ไม่จำกัดว่าลูกคนโต หรือลูกคนเล็กคนใดก็ได้ที่สมัครใจอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อดูแลพ่อแม่ และไม่จำกัดว่าหญิงหรือชาย เมื่อมีครอบครัวแล้วก็จะต้องเลี้ยงดูครอบครัวของตนเองต่อไป

การให้การศึกษาชาวกะเหรี่ยงสมัยก่อนจริง ๆ แล้วส่วนใหญ่ถ้าเป็นผู้หญิงจะไม่ได้เรียนหนังสือ แต่ถ้าเป็นผู้ชายจะได้เรียนหนังสือจากการบวชเรียน และการจ้างครูมาสอนที่บ้าน คนสมัยก่อนที่เรียนหนังสือจริง ๆ จะจบชั้นสูงสุดในระดับชั้น ป.4 ที่วัด ครอบครัวส่วนใหญ่

ไม่ค่อยส่งเสริมหรือสนับสนุนการศึกษาให้กับลูก ๆ เพราะขาดความรู้ และสนใจแต่เรื่องการทำมาหากินเป็นหลัก

การควบคุมพฤติกรรมของบุตร ชาวกะเหรี่ยงในอดีตจะควบคุมพฤติกรรมลูกโดยใช้ความเชื่อเรื่องการลงโทษของผีเรือน เพื่อให้ลูกสืบสานประเพณีในการนับถือผีเรือนต่อไป การลงโทษด้วยการใช้คำพูด เช่น การดุด่า และการทำโทษด้วยการตี หากลูกยังเป็นเด็ก และอาจมีการตักเตือนบ้างเมื่อถึงเวลาสมควรโดยมากพ่อแม่ในอดีตไม่ค่อยพูดหรือกล่าวคำชมเชยเพราะกลัวว่าลูกจะได้ใจ

ทัศนคติของพ่อแม่ที่มีต่อความสำเร็จของบุตร ชาวกะเหรี่ยงในอดีตมีความพอใจในวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย เพียงแต่ลูกขยันทำมาหากินในไร่ มีรายได้มั่นคงไม่มีหนี้สินพอเลี้ยงตัวเองได้ ก็ถือว่าลูกประสบความสำเร็จแล้ว พ่อแม่ในอดีตจึงมีความคาดหวังดังนี้ พ่อแม่หวังให้ลูกสืบทอดการทำไร่และทำมาหากินในลักษณะเดียวกับที่พ่อแม่ทำมา หากเป็นลูกชายต้องมีการบวชเรียน มีคุณธรรม แต่งงานประกอบอาชีพงานมีฐานะมั่นคงไม่กินเหล้าเมายา แต่หากเป็นลูกสาวต้องมีความสามารถในการเป็นแม่บ้าน และแต่งงานกับคนดีขยันทำกิน และไม่เล่นการพนัน การเลี้ยงดูบุตรคนโต พ่อแม่กะเหรี่ยงมีความพยายามจะเลี้ยงลูกให้เป็นผู้ใหญ่เพื่อให้ลูกคนโตช่วยดูแลรับผิดชอบงานร่วมกับพ่อแม่ คอยดูแลน้อง ๆ ต่อไปลูกคนโตต้องมีความรับผิดชอบมากกว่า และช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ลูกคนโตต้องเสียสละเพื่อน้อง ๆ คนต่อมาจะสบายกว่าเพราะพี่คนโตรับผิดชอบงานมากกว่า น้องคนต่อ ๆ มาจึงมีโอกาสได้เรียนสูงกว่า

ในปัจจุบันเรื่องการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวชาวกะเหรี่ยงยังมีความคิดแบบเดิม คือคาดหวังให้ลูกเป็นคนดี ทำการทำงาน และกตัญญูต่อพ่อแม่ ครอบครัวเหล่านี้มักมีความคิดเห็นค่อนข้างอนุรักษนิยม แต่ก็มีครอบครัวจำนวนหนึ่งที่มีความคิดก้าวหน้าคาดหวังให้ลูกเรียนสูงระดับปริญญาตรี และได้ทำงานที่มั่นคงและมีรายได้ที่ดี

การวางแผนครอบครัว

ในเรื่องการวางแผนครอบครัวนั้น พบว่าครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ มีการวางแผนครอบครัวตั้งแต่ต้น คนอายุ 40 - 50 ปี วางแผนครอบครัวได้หลังจากมีลูกแล้ว 3 - 4 คน เนื่องจากวิธีการคุมกำเนิดเพิ่งจะแพร่หลายเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว ความต้องการเกี่ยวกับเพศของบุตร พบว่าครอบครัวส่วนใหญ่ของชาวกะเหรี่ยงยังคงคาดหวังจะมีลูกชายไว้อย่างน้อย 1 คนเพื่อสืบสกุลและสืบทอดประเพณีที่ต้องให้ลูกชายดูแลบ้าน ดูแลพ่อแม่ ส่วนครอบครัวอีกจำนวนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่า มีลูกชายก็ได้ลูกสาวก็ดี ปัจจุบันครอบครัวสมัยใหม่ใช้บริการของสถานอนามัย และโรงพยาบาลในการดูแลครรภ์และคลอดบุตร ปัจจุบันไม่มีหมอดำแยแล้ว แต่ครอบครัวปัจจุบันมีประสบการณ์ใช้หมอดำแยอยู่บ้าง กล่าวคือ ลูกคนแรกคลอดกับหมอดำแย ส่วนลูกคนหลังใช้บริการกับหมอสมัยใหม่ มีหัวหน้าครัวเรือนประมาณ 20 กว่าครัวเรือนที่ไม่เคยใช้บริการหมอดำแยเลย ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนเหล่านี้มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี และคลอดลูกคนแรกที่โรงพยาบาล และรับบริการดูแลครรภ์ในบ้านอนามัยแม่และเด็กของสถานอนามัยประจำตำบล

อัตลักษณ์และการผสมผสานทางวัฒนธรรม

การรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และการผสมผสานทางวัฒนธรรมในอดีต สิ่งที่ยังคงรักษาไว้ได้อย่างมั่นคงคือการพูดภาษากะเหรี่ยง และมีจำนวนหนึ่งที่ยังสามารถพูด และเขียนภาษากะเหรี่ยงได้นอกจากนั้นยังคงอนุรักษ์การแต่งกายไว้ได้อย่างสมบูรณ์ เพราะในชีวิตประจำวันก็แต่งกายแบบกะเหรี่ยงทุกครัวเรือนสำหรับประเพณีความเชื่อก็เป็นแบบความเชื่อผี แม้ว่าจะมีการผสมผสานความเชื่อเข้ากับศาสนาพุทธ เช่น มีการทำบุญ การสร้างวัด การเลี้ยงพระ บวชพระ ในเรื่องความภูมิใจในชาติพันธุ์กะเหรี่ยงของคนรุ่นก่อน ปรากฏว่ามีสูงมาก สำหรับสิ่งที่คนรุ่นเก่าคาดหวังไว้ คือ การนับถือผีต้นไม้ใหญ่ที่ต้องมีการจัดงานประเพณีเพื่อแสดงความกตัญญู และเคารพนับถือ เช่น การไหว้ต้นไม้ใหญ่ ใน

เรื่องการผสมผสานทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบว่าสมัยก่อนมีการแบ่งแยกระหว่างคนไทย กับคนกะเหรี่ยง จึงทำให้มีความรู้สึกว่าจะแปลกแยกในระดับที่สูงมาก

ในปัจจุบันหาคนที่อ่านภาษากะเหรี่ยงได้ยากมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าคนกะเหรี่ยงรุ่นใหม่จะไม่นิยมศึกษาภาษากะเหรี่ยง หรือการแต่งกายแบบกะเหรี่ยงในชีวิตประจำวัน แต่ก็ยังมีการใช้ภาษากะเหรี่ยงพูดจากันอยู่ และที่บ้านทิพยู่นี้ คงมีเฉพาะคนสูงอายุเท่านั้นที่ยังคงแต่งกายแบบดั้งเดิม และเมื่อมีงานประเพณีสำคัญ เช่น งานศพ งานสงกรานต์ งานบวช หรืองานแต่งงาน คนรุ่นใหม่จึงจะแต่งกายแบบชาวกะเหรี่ยง แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีการศึกษา ยังคงรักษาวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงด้านการแต่งกายไว้ได้เป็นอย่างดีด้วยความคาดหวังที่จะให้ลูกหลานสืบทอดประเพณีความเชื่อผีเรือน แต่ความคาดหวังนี้เกิดขึ้นในระดับที่ไม่มากนัก กล่าวคือคาดหวังให้ลูกหลานมาร่วมพิธีตามประเพณีโดยไม่จำเป็นต้องมาทุกคน เพราะแต่ละคนต่างก็มีความจำเป็นในชีวิตที่ต้องไปทำมาหากินอยู่ที่อื่น และเนื่องจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมสมัยใหม่ และการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม ทำให้ชาวกะเหรี่ยงยอมรับการผสมผสานทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ทำให้เกิดการยอมรับในความเป็นคนไทยมีมากขึ้น และเกือบทั้งหมดจะมีความรู้สึกที่ตนเองก็เป็นคนไทย เช่นเดียวกับคนไทยในภาคอื่น ๆ เหมือนกัน

ปัญหาในครอบครัว

ปัญหาในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 11 ซึ่งแต่เดิมครอบครัวชาวกระเหรี่ยง ในรุ่นก่อนจะมีความขัดแย้งในครอบครัวน้อยมากเพราะไม่มีเวลาจะทำอย่างอื่น นอกจากตั้งใจทำมาหากินจึงต้องอดทนอยู่กันไปเนื่องจากไม่มีทางเลือกอื่น อีกทั้งการรับรู้ข่าวสารและการคมนาคมก็ยังไม่เจริญ การศึกษาของชาวบ้านก็มีน้อยส่วนใหญ่จึงนิยมอยู่กันอย่างสงบ พอใจในชีวิตที่สันโดษไม่ค่อยมีความทะเยอทะยาน แต่ถ้ามีปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวก็มักเกิดจากการละเมิดกติกาของชุมชน แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นมาก ทำให้คนรุ่นใหม่มีความคิดอิสระ และกล้าแสดงออกทาง

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ความคิดมากกว่าที่จะอดทนเก็บไว้ และยอมรับสภาพที่เป็นจริงอาจทำให้มีความขัดแย้งกันทางความคิดในครอบครัวบ้าง โดยเฉพาะครอบครัวที่เลี้ยงลูกแบบ

ประชาธิปไตย แต่ไม่เป็นปัญหาที่รุนแรงมากนักเพราะวัฒนธรรมในการให้ความเคารพผู้อาวุโสยังคงมีอิทธิพลอยู่สูงมาก

ตารางที่ 11 แสดงปัญหาครอบครัว

ปัญหาครอบครัว	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวน
ไม่มี	8	6	14
ความประพฤติ	-	1	1
ลูก	-	-	-
สุขภาพ	-	-	-
การทำมาหากิน	3	-	3
รวม	11	7	18

สรุป

จากการศึกษา เรื่อง วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง : กรณีศึกษาชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพuye ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ลักษณะโครงสร้างครอบครัวชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพuye ในปัจจุบัน เป็นแบบครอบครัวเดี่ยว มีขนาดเล็กกลง เมื่อชาวกะเหรี่ยงแต่งงานแล้วมักจะแยกครอบครัวไปอยู่กันเอง แต่ก็ยังอยู่ในบริเวณที่ไม่ไกลจากบ้านพ่อแม่มากนัก และมีการไปมาหาสู่กัน พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่จะคอยให้คำปรึกษาในการเลี้ยงลูกหรือคอยไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาในครอบครัวให้

2. การเลือกคู่ครองของชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพuye ในปัจจุบันนิยมเลือกคู่ครองด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีแม่สื่อหรือพ่อสื่อ ประเพณีการแต่งงานก็มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากอดีต เนื่องจากได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของไทย คือเพิ่มพิธีทางพุทธศาสนา มีการเลี้ยงพระ มีการให้สินสอดทองหมั้น รวมทั้งการจัด เช่น การเลี้ยงโต๊ะจีน แต่ก็ยังคงประเพณีแบบดั้งเดิมไว้บางส่วน

3. การขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพuye ยังคงยึดถือความคิดแบบดั้งเดิม คือ การเคารพผู้อาวุโส ความกตัญญู ความขยันหมั่นเพียร

ความรักพี่รักน้อง รักครอบครัว ความคาดหวังให้ลูกเป็นคนดี มีงานทำ สามารถเลี้ยงตัวเองได้ การเลี้ยงลูกชายและลูกสาวจะไม่แตกต่างกัน พยายามส่งเสริมให้ลูกมีการศึกษาสูงขึ้น การเลี้ยงดูลูกเป็นแบบประชาธิปไตย ระวังความคิดเห็นของลูก แต่จะคอยควบคุมความประพฤติของลูก และสอนให้ลูกรู้จักเป็นคนตรงต่อเวลา พยายามทำงานและทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก

4. การรักษาอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพuye ยังคงพยายามรักษาอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ทั้งด้านภาษาพูด การแต่งกาย และประเพณีดั้งเดิม แม้ว่าความเจริญทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ได้แผ่ขยายเข้าไปสู่หมู่บ้าน รวมทั้งการที่ประชากรของหมู่บ้านได้รับการศึกษาเพิ่มสูงขึ้นตามฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามเมื่ออยู่ในหมู่บ้าน ชาวกะเหรี่ยงบ้านทิพuye ยังคงใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาพูดหรือการแต่งกายแบบกะเหรี่ยง และยังคงประเพณีสำคัญตามเทศกาลสำคัญ ๆ ไว้ โดยเฉพาะผู้เฒ่าผู้แก่ ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมนี้ไว้และต้องการสืบทอดไปสู่ลูกหลานในรุ่นต่อไป

5. ปัญหาครอบครัวของชาวกะเหรี่ยง ที่พบเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ การทำมาหากิน เนื่องจากส่วนใหญ่

จะประกอบอาชีพทำการเกษตร ทำไร่ ทำสวน ตามฐานะของแต่ละครอบครัว สำหรับปัญหาครอบครัวรุนแรงนั้น ไม่ปรากฏข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีกับชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านทิพยูรวมทั้งหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลชะแล เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการถ่ายทอดและผสมผสานวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เพื่อสืบสานและคงประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยไว้ต่อไป

2. เนื่องจากทางราชการได้ยกฐานะชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านทิพยู และหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นคนไทย ด้วยการมอบสัญชาติ

ไทยและบัตรประชาชนไทยให้กับบุคคลเหล่านี้ ดังนั้นทางราชการจึงควรสร้างจิตสำนึกในความเป็นคนไทยให้กับชาวกะเหรี่ยงด้วย ขณะเดียวกันก็ควรให้การยกย่อง และปฏิบัติต่อชาวกะเหรี่ยงดังกล่าวเช่นเดียวกันกับการปฏิบัติต่อพี่น้องคนไทยในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก หรือความแตกต่างทางสังคม อันจะนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมที่อาจขยายกลายเป็นปัญหาทางด้านความมั่นคงเหมือนเช่นกรณีที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- งามพิศ สัตย์สงวน, รศ.ดร. (2551). **สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวไทยโซ่ง**. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุดประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2552). **รายงานผลการปฏิบัติงาน กองพลทหารราบที่ 9**. ----- (2557). **รายงานผลการปฏิบัติงาน กองพลทหารราบที่ 9**.
- สุดา สงเดช. (2546). **สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู โครงสร้างครอบครัว การเห็นคุณค่าในตัวเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลชะแล.(2552).**วารสารเพื่อการประชาสัมพันธ์** วารสารองค์การบริหารส่วนตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.
- .(2557).**วารสารเพื่อการประชาสัมพันธ์** วารสารองค์การบริหารส่วนตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.

การรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่าน ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทย

พิเชษฐ พิมพ์เจริญ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรกับการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้อ่านซึ่งใช้งานเฟซบุ๊กที่ถูกใจ (Like) เพื่อติดตามแฟนเพจของนิตยสาร Men's Health นิตยสารแพรว นิตยสาร Image และนิตยสาร a day จำนวน 400 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผู้อ่านเคยเห็นหน้าแฟนเพจนิตยสารจากนิตยสารฉบับเล่มและติดตามแฟนเพจเพราะชื่นชอบนิตยสารฉบับเล่มอยู่แล้ว ในขณะที่ผู้อ่านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกับแฟนเพจของนิตยสารอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 จากคะแนนเต็ม 5.00) และมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารเพราะการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแฟนเพจนิตยสาร อีกทั้งผู้อ่านส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากแฟนเพจของนิตยสารเนื่องจากสามารถหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยได้จากแฟนเพจของนิตยสาร ตลอดจนผู้อ่านส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในแฟนเพจของนิตยสารเพราะได้รับความรู้ที่มีความทันสมัยจากแฟนเพจ

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาพบว่า การรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสาร มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ทั้งนี้ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการอธิบายการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสาร คือ การใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: การรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ เครือข่ายสังคมออนไลน์ นิตยสาร

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวารสารศาสตร์และสื่อใหม่ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Perception, Participation, Uses and Satisfaction of the Readers through the Social Networks of Thai Magazines

Phichate Phimcharoen

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship among demographic characteristics, perceptions, participations, benefits and satisfaction of readers through social networking of Thai magazines. Questionnaires were employed to investigate a sample of 400 readers who used Facebook and pressed Like in order to follow magazines' Fan pages which were Men's Health, Praew, Image, and a Day. Results showed that readers came across magazines' Fan pages on the magazines and they also followed magazines' Fan pages because they liked those magazines. Besides, most readers participated in magazines' Fan pages in the medium level (averaged 2.74 out of 5.00 points) because they could receive information from the magazines' Fan pages. In case of the uses of magazines' Fan pages, most readers used them because they could update information from those Fan pages. Furthermore, most readers satisfied with the magazines' Fan pages because they could gain lots of new information from them.

As far as the relationship among the variables was concerned, it was revealed that perceptions, participations, uses and satisfaction of readers through social networking of Thai magazines were positively related with one another significantly at $P \leq 0.01$. Moreover, the most effective variable explaining the participation with the magazines' Fan pages was benefits of the on-line network of the magazine.

Keywords: Perception, Participation, Benefits, Satisfaction, Social network, Magazine

¹ Lecturer of Department of Journalism and New Media Faculty of Communication Arts Kasem Bundit University

บทนำ

การสื่อสารมีการพัฒนามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยี จนมาถึงปัจจุบันซึ่งมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีการเกิดขึ้นของสื่อใหม่จากการวิวัฒนาการของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงโลกทั้งใบให้ติดต่อกันได้ในเวลาเพียงเสี้ยววินาที ด้วยระบบอินเทอร์เน็ต

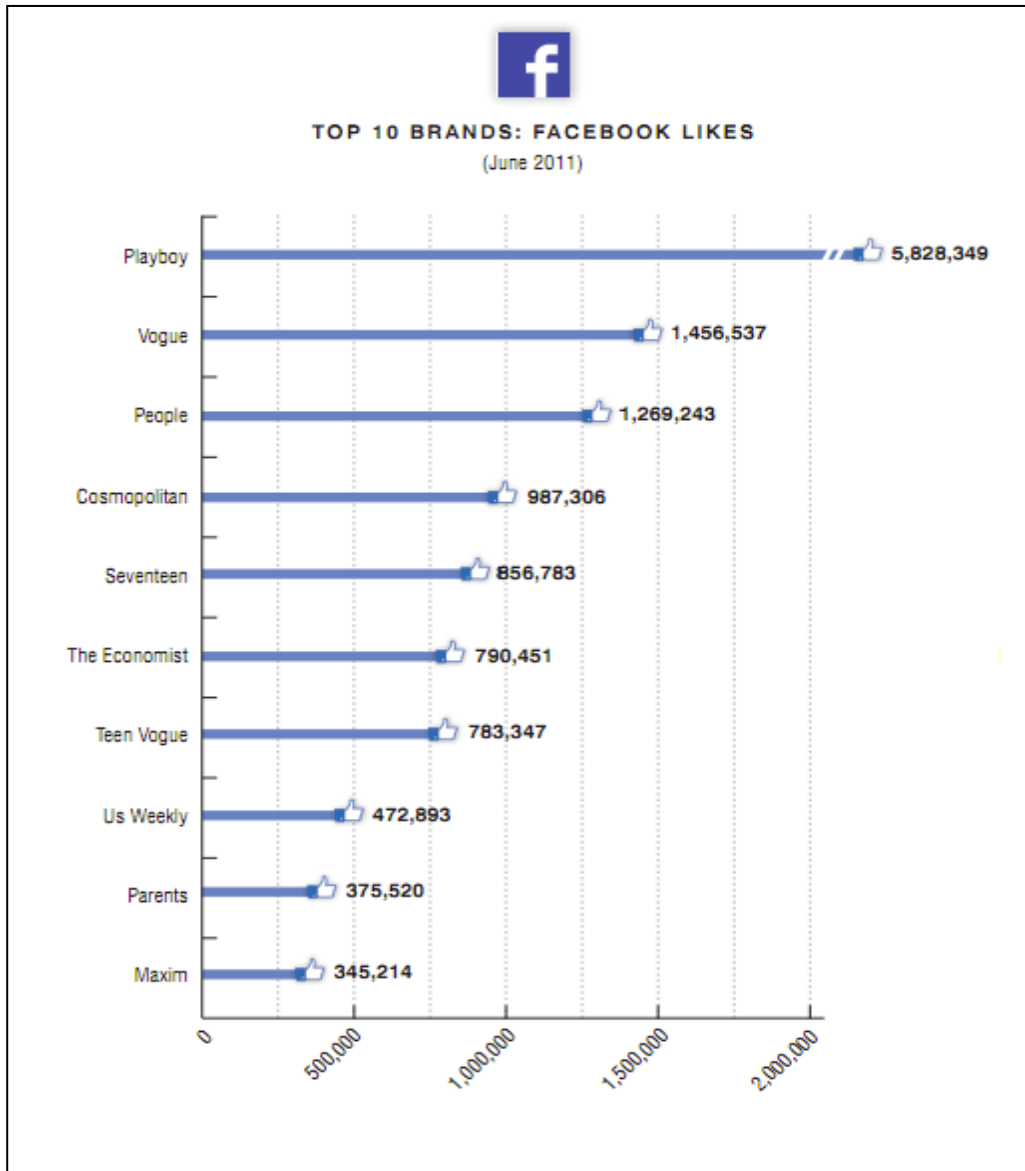
อินเทอร์เน็ต กลายเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางการสื่อสารสมัยใหม่ที่สำคัญขึ้นตามลำดับ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของโลกเรา อินเทอร์เน็ตทำให้การติดต่อสื่อสารไม่ขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ อีกทั้งยังมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบตั้งแต่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail: e-mail) ห้องสนทนา (Chatroom) เว็บบอร์ด (Webboard) ที่สามารถพูดคุยผ่านแป้นพิมพ์ ต่อมาพัฒนาเป็นกล้องวิดีโอขนาดจิ๋ว (Webcam) ที่สามารถสื่อสารกับฝ่ายตรงข้ามได้ทั้งภาพและเสียง

ในหลายปีที่ผ่านมา นักการตลาดได้เห็นการเติบโตอย่างรวดเร็วของเฟซบุ๊ก (Facebook) ในฐานะที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ณ ขณะนี้ด้วยจำนวนผู้คนที่ใช้งานทั่วโลกเป็นจำนวนมาก เฟซบุ๊กยังกลายมาเป็นเครื่องมือสื่อสารโดยตรงกับลูกค้า และดึงดูดลูกค้ากลุ่มเป้าหมายใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของสินค้า (สุธีรพันธุ์ สักรวัตร, 2554)

จากการศึกษาผู้ใช้เฟซบุ๊กในสหรัฐอเมริกา (สุธีรพันธุ์ สักรวัตร, 2554) จำนวน 1,500 คน ในเดือน

กันยายน ปี 2553 พบว่า 38% ของผู้ที่ใช้งานเฟซบุ๊ก มีการกดถูกใจ (Like) อย่างน้อย 1 สินค้า ซึ่งโดยเฉลี่ยผู้ใช้งานเฟซบุ๊กเหล่านี้ได้กดถูกใจให้กับ 9 Pages ซึ่งเป็นโอกาสที่ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารกับสินค้า เมื่อพิจารณาเหตุผลของคนที่เข้ามากดถูกใจจะพบว่า 39% กดเพื่อต้องการแสดงออกว่าสนับสนุนสินค้านั้น ๆ 34% กดเพื่อต้องการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสินค้านั้น ๆ 25% กดเพื่อต้องการเข้าถึงข้อมูลสำคัญที่ไม่สามารถหาได้จากที่อื่น 21% กดเพื่อต้องการรู้จักสินค้านั้น ๆ มากยิ่งขึ้น 13% กดเพื่อต้องการสร้างความสัมพันธ์กับสินค้า ซึ่งเมื่อดูจากตัวเลขก็จะเห็นว่าเปอร์เซ็นต์ของคนที่เกิดของผู้บริโภคมีเหตุผลที่หลากหลาย การนำเสนอเนื้อหาของการโพสต์แบบผสมผสานอย่างลงตัว บนหน้าสำหรับโพสต์ข้อความ (Wall) จึงเป็นโจทย์ที่ยาก และเป็นเรื่องที่ทำหาย

เมื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) อย่างเฟซบุ๊กเข้ามามีบทบาทในการทำตลาดยุคใหม่ของนักการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ประกอบกับการลงทุนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับสื่ออื่น ทำให้หลายสินค้าเข้ามาทำการตลาดบนเฟซบุ๊กสำหรับธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดจำหน่ายทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ก็หันมาให้ความสนใจกับการใช้แฟนเพจ (Fan Page) ในเฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้คนที่สนใจและลูกค้า ในสหรัฐอเมริกา นิตยสารที่มีจำนวนการกดถูกใจแฟนเพจมากที่สุดเกือบ 6 ล้าน คือ นิตยสาร Playboy ส่วนนิตยสารอื่น ๆ ก็ประสบความสำเร็จพอสมควร ดังตารางที่ 1

แผนภูมิแสดงจำนวนแฟนเพจของนิตยสารในสหรัฐอเมริกา ในเดือนมิถุนายน 2554
ที่มา: <http://www.emediavitals.com/>

สำหรับแฟนเพจของนิตยสารของไทยนั้น มีนิตยสารหลายฉบับได้ทำแฟนเพจขึ้นมาเพื่อให้ผู้ที่สนใจคอยติดตามข่าวสาร จากการสำรวจพบว่า นิตยสารไทยที่

มีแฟนเพจมาก ได้แก่ นิตยสาร Men's Health นิตยสารแพรว นิตยสาร Image นิตยสาร a day เป็นต้น โดยมีแฟนเพจ ดังต่อไปนี้

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ตารางที่ 1 แจกแจงจำนวนแฟนเพจของนิตยสาร

แฟนเพจของนิตยสาร	จำนวนผู้ติดตาม
Men's Health	33,819
แพรว	82,750
Image	39,165
a day	255,922

ที่มา : www.facebook.com ข้อมูล เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2555

จำนวนแฟนเพจสามารถวัดความนิยมที่ผู้คนติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของนิตยสารต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ทางนิตยสารเองควรทราบถึงความต้องการของผู้คนที่ติดตามด้วยว่ามีความต้องการอะไรจากนิตยสารบ้าง ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทยเป็นช่องทางที่นิตยสารสามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้โดยตรง และมีความเฉพาะกลุ่ม

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าแฟนเพจได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งต่อข้อมูลนิตยสารไปยังผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางธุรกิจสูง บทบาทของแฟนเพจถูกยกระดับให้เป็นหนึ่งในเครื่องมือสื่อสารการตลาดที่ผู้ผลิตนิตยสารนำมาใช้มากขึ้น จึงนำไปสู่ประเด็นของการศึกษาการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทย ซึ่งจะเป็นคำตอบได้ดีถึงประสิทธิผลของแฟนเพจที่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการนิตยสารไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านจากแฟนเพจนิตยสารไทย

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านแฟนเพจนิตยสารไทย

3. เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารไทยของผู้อ่านได้ดีที่สุด

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้อ่านที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในแฟนเพจนิตยสารไทยแตกต่างกัน

2. การรับรู้ถึงแฟนเพจของผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทย

3. การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจของผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทย

4. การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจของผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย

5. การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจของผู้อ่านเป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการอธิบายการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านผ่านแฟนเพจของนิตยสารไทย เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2556 – 31 ธันวาคม 2556 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 คน โดยต้องเป็นผู้ที่ใช้งานเฟซบุ๊กและถูกใจเพื่อติดตามแฟนเพจของนิตยสารซึ่ง

จะศึกษาเฉพาะแฟนเพจของนิตยสาร Men's Health นิตยสารแพรว นิตยสาร Image และนิตยสาร a day โดยเก็บข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์จำนวน 200 ตัวอย่างและเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 200 ตัวอย่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยนี้จะได้ทราบถึงการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านถึงแฟนเพจนิตยสารไทย
2. ผลการวิจัยนี้จะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านแฟนเพจนิตยสารไทย โดยที่ผู้ผลิตนิตยสารสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาหรือปรับปรุงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิตยสารไทย
3. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้อ่านแฟนเพจนิตยสารไทย ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญให้นิตยสารต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคม

เฟซบุ๊กเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เปิดให้ทุกคนได้สมัครเป็นสมาชิกได้ฟรีและสมาชิกสามารถร่วมแบ่งปันความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อมูล ข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอ ฯลฯ ซึ่งเป็นวิธีการนำเสนอไลฟ์สไตล์ของตนเองอย่างหนึ่ง (ฐิติกานต์ นิธิอุทัย, 2554)

เฟซบุ๊กเพจ (Facebook Page) เป็นการนำตลาดอย่างหนึ่งบนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ จัดได้ว่าเป็นการทำการตลาดแนวใหม่สำหรับสังคมในปัจจุบัน ถ้าทำการตลาดได้ดีและเจาะตรงกลุ่มเป้าหมาย ก็จะมีโอกาสเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ไม่ยาก อีกทั้งการทำเฟซบุ๊กเพจ ก็ทำได้ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย และมีแอปพลิเคชันต่าง ๆ มากมายรองรับ (ฐิติกานต์ นิธิอุทัย, 2555)

การที่จะทำให้เฟซบุ๊กเพจ (Facebook Page) หรือ แฟนเพจ (Fan Page) ได้รับความนิยมนั้นเป็นเรื่อง

สำคัญ เพราะหากทำหน้าแฟนเพจออกมาแล้ว แต่ไม่ได้รับความนิยม ก็ไม่มีเหตุผลใดที่ต้องทำขึ้นมา ดังนั้นต้องหาวิธีที่จะทำให้แฟนเพจที่สร้างขึ้นได้รับการตอบรับและเข้าร่วมกันกด “Like” (@mimee & @tuirung, 2554) เฟซบุ๊ก เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมหนึ่งที่มีผู้ใช้ทั่วโลกมากกว่า 1,200 ล้านคน (Gonzalez, 2013) องค์กรธุรกิจสามารถสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นผู้ใช้เฟซบุ๊กได้ผ่านหน้าแฟนเพจขององค์กรธุรกิจที่รองรับการใช้งานด้านธุรกิจและการพาณิชย์ของเฟซบุ๊ก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. องค์กรธุรกิจ บริษัท 2. ตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ 3. ธุรกิจท้องถิ่น ลูกค้าเข้ามาเป็นสมาชิกหน้าเพจได้โดยการเลือกแอปพลิเคชัน “ถูกใจ” (Like) ลูกค้าจะกลายเป็นแฟนเพจขององค์กรธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมแบบสมัครใจของลูกค้า ในการเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ ขององค์กรธุรกิจ นักการตลาดสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานสำคัญของแฟนเพจได้ผ่านบริการข้อมูลเชิงลึก (Facebook Insight) (ฐิติกานต์ นิธิอุทัย, 2554) สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กและช่วงเวลาในการเข้าหน้า

เพจของตราสินค้าได้ ทั้งข้อมูลทางประชากรศาสตร์ รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) จำนวนครั้ง ช่วงเวลา และกิจกรรมที่แฟนเพจมีปฏิสัมพันธ์กับหน้าเพจ (ธนีส บุญอ่ำ, 2553) นำข้อมูลดังกล่าว เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาความสัมพันธ์กับลูกค้า รวมทั้งสร้างกิจกรรมทางการตลาดให้ตรงความสนใจของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

สถาบันวิจัยเนลสัน (Nielsen) ทำการสำรวจความเชื่อถือในโฆษณาของผู้บริโภคชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Trust in Advertising for Southeast Asian Consumers) พบว่า ในประเทศไทย เฟซบุ๊กมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคร้อยละ 20 ซึ่งอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับโลกร้อยละ 19 และระดับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร้อยละ 14 เนื่องจากผู้บริโภคไทยเปิดรับข้อมูลจากเฟซบุ๊ก เพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การเลือก “ถูกใจ” ของกลุ่มเพื่อนในทัศนคติของผู้บริโภคไทย คือ การแนะนำหรือบอกต่อ ซึ่งผู้บริโภคไทยมีความเชื่อในการบอกต่อของเพื่อน ร้อยละ 85 ทำให้เกิด

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ความสนใจข้อมูลขององค์กรธุรกิจมากขึ้น ข้อมูลในเดือน พฤษภาคม ปี พ.ศ. 2554 พบว่า การบอกต่อมีผลต่อการตัดสินใจซื้อร้อยละ 20-25 (สุกรี แมนชัยนิมิต, 2554)

อย่างไรก็ตามองค์กรธุรกิจจำนวนมากที่ใช้เฟซบุ๊กเป็นเครื่องมือทางการตลาด ยังขาดความเข้าใจในการวางกลยุทธ์การตลาด ทักษะคติของลูกค้า การแบ่งส่วนตลาด และกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการสื่อสารและข้อมูลเนื้อหาที่สอดคล้องกับสื่ออื่น ๆ ขององค์กรธุรกิจ ทำให้การใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมไม่บรรลุเป้าหมาย (ภิเชก ชัยนิรันดร์, 2554) สอดคล้องกับข้อมูลจากบริษัท Burson Marsteller ระบุว่า องค์กรธุรกิจไทยยังใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมได้ยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริหารไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญและประสิทธิภาพในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมทางการตลาด รวมทั้งผู้ใช้เฟซบุ๊กที่เป็นแฟนเพจขององค์กรธุรกิจ ยังใช้เฟซบุ๊กเพื่อความบันเทิงกับกลุ่มเพื่อนมากกว่าการสื่อสารกับองค์กรธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (www.facebook.com) ที่เป็นแฟนเพจของนิตยสารไทย ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์จากตารางสำเร็จรูปในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ที่จำนวนประชากรมากกว่า 100,000 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5 % ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 คน โดยอาศัยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified sampling) และแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) ตามวัตถุประสงค์ (Purposive) ดังนี้ ชั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มนิตยสารออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ นิตยสารผู้ชาย นิตยสารผู้หญิง นิตยสารแฟชั่น และนิตยสารสำหรับคนรุ่นใหม่ ชั้นที่ 2 เลือกนิตยสารจากแต่ละประเภทที่มีผู้ติดตามแฟนเพจเป็นจำนวนมาก ดังนี้ นิตยสารผู้ชายเลือกนิตยสาร Men's Health นิตยสาร

ผู้หญิงเลือกนิตยสารแพรว นิตยสารแฟชั่นเลือกนิตยสาร Image นิตยสารสำหรับคนรุ่นใหม่เลือกนิตยสาร a day ชั้นที่ 3 กำหนดให้แต่ละแฟนเพจของนิตยสารมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน ๆ คือ 100 คน โดยแฟนเพจนิตยสาร Men's Health เป็นเพศชาย 100 คน แฟนเพจนิตยสารแพรว เป็นเพศหญิง 100 คน แฟนเพจนิตยสาร Image เป็นเพศชาย 50 คนและเพศหญิง 50 คน แฟนเพจนิตยสาร a day เป็นเพศชาย 50 คนและเพศหญิง 50 คน จากนั้นทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแฟนเพจ จนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended questionnaire) แบบคำถามให้เลือกตอบและแบบ Likert Scale

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้การทดสอบความแตกต่างและการทดสอบความแปรปรวน (t-test และ One-way ANOVA) การทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple-regression analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทางประชากร ผู้อ่านส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี เป็นนักเรียน นักศึกษา มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

ข้อมูลการใช้งานเฟซบุ๊ก ผู้อ่านส่วนใหญ่ใช้ เฟซบุ๊กที่บ้าน คอนโด หอพัก ที่พักอาศัย และเชื่อมต่อ เฟซบุ๊กโดย Smart phone ผู้อ่านใช้เฟซบุ๊กทุกวัน ๆ ละมากกว่า

3 ชั่วโมง และช่วงเวลาที่ใช้งานเฟซบุ๊กอยู่ระหว่างเวลา 18.01–24.00 น.

การรับรู้ถึงแฟนเพจของนิตยสารไทย ผู้อ่านส่วนใหญ่เคยเห็นหน้าแฟนเพจนิตยสารไทยจากนิตยสารฉบับเล่ม ขณะที่ผู้อ่านมีการรับรู้โดยรวมถึงแฟนเพจของนิตยสารไทยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 จากคะแนนเต็ม 5.00) ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้อ่านมีการรับรู้ในระดับมากที่สุด คือ การตัดสินใจกด Like เพื่อติดตามแฟนเพจของนิตยสาร เพราะชื่นชอบนิตยสารฉบับเล่มอยู่แล้ว ส่วนประเด็นที่มีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด คือ การตัดสินใจกดถูกใจเพื่อติดตามแฟนเพจของนิตยสาร เพราะเพื่อนกดถูกใจกันมาก

การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารไทย ผู้อ่านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยรวมกับแฟนเพจของนิตยสารไทยอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 จากคะแนนเต็ม 5.00) ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้อ่านมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแฟนเพจนิตยสาร ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ตั้งกระทู้โพสต์ข้อมูลข่าวสารในแฟนเพจนิตยสาร

สมมติฐานที่ 1 ผู้อ่านที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในแฟนเพจนิตยสารไทยแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ถึงแฟนเพจนิตยสารไทยระหว่างผู้อ่านที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน

ลักษณะทางประชากร	ค่าเฉลี่ยการรับรู้	t	P	
เพศ	ชาย	3.57	-2.58	.010
	หญิง	3.72		
ลักษณะทางประชากร	ค่าเฉลี่ยการรับรู้	F	P	
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	3.60	0.42	.743
	20 - 30 ปี	3.64		
	31 - 40 ปี	3.62		
	มากกว่า 40 ปี	3.72		
การศึกษา	มัธยมศึกษา	3.65	1.15	.329
	ปริญญาตรี	3.62		
	ปริญญาโท	3.73		
	ปริญญาเอก	3.80		
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.64	.06	.981
	10,000 – 20,000 บาท	3.63		
	20,001 – 30,000 บาท	3.67		

การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจนิตยสารไทย ผู้อ่านส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์โดยรวมจากแฟนเพจของนิตยสารไทยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 จากคะแนนเต็ม 5.00) ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้อ่านมีการใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ในการหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยจากแฟนเพจของนิตยสาร ส่วนประเด็นที่มีการใช้ประโยชน์ในระดับน้อยที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ในการแสดงความคิดเห็นของตนเองในแฟนเพจนิตยสาร

ความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจของนิตยสารไทย ผู้อ่านส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมจากแฟนเพจของนิตยสารไทยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 จากคะแนนเต็ม 5.00) ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้อ่านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ การได้รับความรู้ที่มีความทันสมัยจากแฟนเพจของนิตยสาร ส่วนประเด็นที่มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด คือ ความสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และบุคคลอื่นได้ในแฟนเพจนิตยสาร

การทดสอบสมมติฐาน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

	สูงกว่า 30,000 บาท	3.64		
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	3.66	1.06	.384
	ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	3.64		
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.81		
	พนักงานเอกชน	3.57		
	เจ้าของกิจการ	3.65		
	อาชีพอิสระ	3.73		
	อื่น ๆ	3.38		

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้อ่านเพศชายและหญิงมีความรู้ถึงแผนเพจของนิตยสารไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีความรู้สูงกว่าเพศชาย ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพที่แตกต่างกันพบว่ามีการรับรู้ถึงแผนเพจนิตยสารไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมกับแผนเพจนิตยสารไทยระหว่างผู้อ่านที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน

ลักษณะทางประชากร		ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วม	t	P
เพศ	ชาย	2.69	-1.49	.137
	หญิง	2.80		
ลักษณะทางประชากร		ค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วม	F	P
อายุ	(1) ต่ำกว่า 20 ปี	2.75	3.64	.013 คู่ที่แตกต่าง (2)>(3)
	(2) 20 - 30 ปี	2.82		
	(3) 31 - 40 ปี	2.47		
	(4) มากกว่า 40 ปี	2.59		
การศึกษา	(1) มัธยมศึกษา	2.74	1.71	.164
	(2) ปริญญาตรี	2.79		
	(3) ปริญญาโท	2.63		
	(4) ปริญญาเอก	2.39		
รายได้ต่อเดือน	(1) ต่ำกว่า 10,000 บาท	2.80	3.87	.010 คู่ที่แตกต่าง (2)>(4)
	(2) 10,000 – 20,000 บาท	2.84		
	(3) 20,001 – 30,000 บาท	2.59		
	(4) สูงกว่า 30,000 บาท	2.51		
อาชีพ	(1) นักเรียน/นักศึกษา	2.85	1.62	.139
	(2) ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	2.56		
	(3) พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.75		
	(4) พนักงานเอกชน	2.63		
	(5) เจ้าของกิจการ	2.60		
	(6) อาชีพอิสระ	2.81		
	(7) อื่น ๆ	2.48		

จากตารางที่ 3 พบว่าอายุและรายได้ต่อเดือนของผู้อ่านที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมกับการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจนิตยสารไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีการมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศชาย และผู้มีรายได้ต่ำ

มีแนวโน้มของการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารไทยสูงกว่าผู้มีรายได้สูง ส่วนระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่าการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจนิตยสารไทยระหว่างผู้อ่านที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน

ลักษณะทางประชากร		ค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์	t	P
เพศ	ชาย	3.49	-2.36	.018
	หญิง	3.64		
ลักษณะทางประชากร		ค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์	F	P
อายุ	(1) ต่ำกว่า 20 ปี	3.64	2.80	.040 คู่ที่แตกต่าง (1)>(4)
	(2) 20 - 30 ปี	3.61		
	(3) 31 - 40 ปี	3.41		
	(4) มากกว่า 40 ปี	3.38		
การศึกษา	(1) มัธยมศึกษา	3.70	1.71	.164
	(2) ปริญญาตรี	3.55		
	(3) ปริญญาโท	3.56		
	(4) ปริญญาเอก	3.36		
รายได้ต่อเดือน	(1) ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.60	4.08	.007 คู่ที่แตกต่าง (2)>(4)
	(2) 10,000 – 20,000 บาท	3.67		
	(3) 20,001 – 30,000 บาท	3.46		
	(4) สูงกว่า 30,000 บาท	3.35		
อาชีพ	(1) นักเรียน/นักศึกษา	3.64	1.60	.146
	(2) ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	3.37		
	(3) พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.55		
	(4) พนักงานเอกชน	3.55		
	(5) เจ้าของกิจการ	3.30		
	(6) อาชีพอิสระ	3.55		
	(7) อื่น ๆ	3.40		

จากตารางที่ 4 พบว่า เพศ อายุ และรายได้ต่อเดือนของผู้อ่านที่แตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจนิตยสารไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีการใช้ประโยชน์รวมสูงกว่าเพศชาย อายุต่ำกว่า 20 ปี มักมีการใช้ประโยชน์

มากกว่าอายุมากกว่า 40 ปี และรายได้ต่ำมีแนวโน้มการใช้ประโยชน์มากกว่ารายได้สูง ส่วนระดับการศึกษา อาชีพแตกต่างกันพบว่ามีการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจนิตยสารไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อแผนพจนานุกรมไทยระหว่างผู้อ่านที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน

ลักษณะทางประชากร		ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	t	P
เพศ	ชาย	3.66	-2.83	.005
	หญิง	3.83		
ลักษณะทางประชากร		ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	F	P
อายุ	(1) ต่ำกว่า 20 ปี	3.81	2.76	.042 คู่ที่แตกต่าง (1)>(3)
	(2) 20 - 30 ปี	3.79		
	(3) 31 - 40 ปี	3.57		
	(4) มากกว่า 40 ปี	3.60		
การศึกษา	(1) มัธยมศึกษา	3.86	1.22	.304
	(2) ปริญญาตรี	3.73		
	(3) ปริญญาโท	3.79		
	(4) ปริญญาเอก	3.61		
รายได้ต่อเดือน	(1) ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.78	1.39	.246
	(2) 10,000 – 20,000 บาท	3.79		
	(3) 20,001 – 30,000 บาท	3.71		
	(4) สูงกว่า 30,000 บาท	3.61		
อาชีพ	(1) นักเรียน/นักศึกษา	3.79	.53	.782
	(2) ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	3.68		
	(3) พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.81		
	(4) พนักงานเอกชน	3.72		
	(5) เจ้าของกิจการ	3.60		
	(6) อาชีพอิสระ	3.70		
	(7) อื่น ๆ	3.69		

จากตารางที่ 5 พบว่า เพศ อายุ ของผู้อ่านที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจจากแผนพจนานุกรมไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความพึงพอใจสูงกว่าเพศหญิง กลุ่มอายุต่ำ

(ต่ำกว่า 20 ปี) มีความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มอายุสูง (31-40 ปี) ส่วนระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพแตกต่างกันพบว่ามีความพึงพอใจจากแผนพจนานุกรมไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานที่ 2- 4

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของแฟนเพจนิตยสารไทย

ตัวแปร	การรับรู้แฟนเพจ	การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจ	การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจ	ความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจ
การรับรู้แฟนเพจ	1	.405**	.511**	.485**
การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจ		1	.533**	.422**
การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจ			1	.683**
ความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจ				1

** p<.01

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ถึงแฟนเพจของผู้่านที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทย

การรับรู้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทย ในทางบวกและในระดับสูง (0.405-0.511) อย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.01$) แสดงว่า หากผู้อ่านมีการรับรู้ในระดับสูงก็จะส่งผลให้การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้่านที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย อยู่ในระดับสูงด้วย หรือในทางตรงกันข้ามหากผู้อ่านมีการรับรู้ในระดับต่ำก็จะส่งผลให้การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้่านที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย อยู่ในระดับต่ำด้วยเช่นกัน

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจของผู้่านมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย

จากตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจของผู้่านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย ในทางบวกและในระดับสูง (0.422-0.533) อย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.01$) แสดงว่า หากผู้อ่านมีส่วนร่วมกับแฟนเพจอยู่

ในระดับสูงก็จะส่งผลให้การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทยอยู่ในระดับสูงด้วยหรือในทางตรงกันข้ามหากผู้อ่านมีส่วนร่วมกับแฟนเพจอยู่ในระดับต่ำก็จะส่งผลให้การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทยอยู่ในระดับต่ำด้วยเช่นกัน

สมมติฐานที่ 4 การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจของผู้่านมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย

จากตารางที่ 6 การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจของผู้่านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจนิตยสารไทย และในระดับสูง (0.683) อย่างมีนัยสำคัญ ($P \leq 0.01$) แสดงว่า หากผู้อ่านมีการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจอยู่ในระดับสูงก็จะมี ความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทยในระดับสูงด้วย หรือในทางตรงกันข้ามหากผู้อ่านมีการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจอยู่ในระดับต่ำก็จะมี ความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทยในระดับต่ำด้วยเช่นกัน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

สมมติฐานที่ 5 การใช้ประโยชน์จากแฟนเพจของผู้อ่าน มีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารไทย เป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการอธิบายการ

ตารางที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสาร

ตัวแปรอิสระ	R ²	R ² Change	F	B	Beta	Sig
การใช้ประโยชน์	0.284	0.284	158.221	0.613	0.533	.000
การใช้ประโยชน์และการรับรู้	0.308	0.024	88.479	0.507 0.240	0.441 0.180	.000
การใช้ประโยชน์ การรับรู้และรายได้ต่อเดือน	0.316	0.008	61.098	0.487 0.254 -0.063	0.424 0.190 -0.091	.000

จากตารางที่ 7 พบว่าการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญ 3 ตัว คือ การใช้ประโยชน์ การรับรู้ และรายได้ต่อเดือน โดยทั้งสามตัวแปรนี้สามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจ ได้ร้อยละ 31.60 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 สำหรับตัวแปรที่สำคัญที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ ตัวแปรนี้สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วม ได้ร้อยละ 28.40 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เมื่อเพิ่มตัวแปรการรับรู้จะทำให้สามารถอธิบายผลได้มากขึ้นอีก ร้อยละ 2.40 และเมื่อเพิ่มตัวแปรรายได้ต่อเดือนจะทำให้สามารถอธิบายผลได้มากขึ้นอีก ร้อยละ 0.80

ดังนั้น การใช้ประโยชน์เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมได้ และเป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการมีส่วนร่วม

การอภิปรายผล

1. การรับรู้ถึงแฟนเพจของนิตยสารไทย

ผลการวิจัยการรับรู้ถึงแฟนเพจของนิตยสารไทย พบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่เคยเห็นหน้าแฟนเพจนิตยสารจากการแนะนำของนิตยสารฉบับเล่ม ส่วนการรับรู้ที่ผู้อ่านตัดสินใจกดถูกใจเพื่อติดตามแฟนเพจของนิตยสารไทยมากที่สุดนั้นเพราะชื่นชอบนิตยสารฉบับเล่มอยู่แล้ว รองลงมาเพราะความโดดเด่นของหน้าแฟนเพจนิตยสารสุดท้ายติดตามแฟนเพจของนิตยสารเพราะเพื่อนกดถูกใจกันมาก จากผลการวิจัยที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้อ่านมีการรับรู้แฟนเพจของนิตยสารไทย เป็นไปตามแนวคิดของ Assael (2004) ได้อธิบายถึงกระบวนการรับรู้ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ การเลือกสรร การจัดระเบียบ และการแปลความหมายของสิ่งเร้า องค์ประกอบแรกของการรับรู้ คือ การเลือกสรร กล่าวคือ ผู้บริโภคจะเปิดรับสิ่งเร้าทางการตลาดและเลือกสนใจกับสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการและทัศนคติของตน โดยแบ่งออกได้เป็นการเปิดรับ (Exposure) และความสนใจ (Attention) ซึ่งการเปิดรับจะเกิดขึ้นเมื่อประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของผู้บริโภคถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้า โดยผู้บริโภคจะทำการเปิดหรือไม่เปิดรับสิ่งเร้านั้น ขึ้นอยู่กับความสนใจหรือความ

เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ส่วนความสนใจนั้นหมายถึงการที่ผู้บริโภคเลือกเปิดรับสิ่งเร้าที่ตนเองสนใจ หรือมีความเกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้น และจะทำการหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่ไม่น่าสนใจหรือไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่ง Assael (2004) ได้เรียกกระบวนการขั้นแรกนี้ว่า การรับรู้และเลือกสรร จะเห็นได้ว่าแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องและสามารถใช้อธิบายเกี่ยวกับการที่ผู้อ่านรับรู้โดยตัดสินใจตกใจ เพื่อติดตามแผนพจนานุกรมไทยได้เป็นอย่างดี

2. การมีส่วนร่วมกับแผนพจนานุกรมไทย

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมกับแผนพจนานุกรมไทยที่ผู้อ่านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเพราะการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแผนพจนานุกรมของนิตยสาร รองลงมาได้แก่ การกตัญญูใจข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของแผนพจนานุกรม การกตัญญูใจข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากแผนพจนานุกรม การได้แนะนำแผนพจนานุกรมโดยการเชิญเพื่อนของท่านให้ถูกใจหน้าแผนพจนานุกรม การแท็ก (Tag) รูปของแผนพจนานุกรมให้เพื่อนหรือผู้อื่น การเขียนข้อความแสดงความคิดเห็นในกระทู้ต่าง ๆ ของแผนพจนานุกรม การได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในแผนพจนานุกรม และการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ตั้งกระทู้โพสต์ข้อมูลข่าวสารในแผนพจนานุกรม ตามลำดับ จากผลการวิจัยที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้อ่านมีส่วนร่วมกับแผนพจนานุกรมไทย เป็นไปตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ได้มีการนำเสนอถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรสื่อ ได้อธิบายไว้ว่าองค์กรสื่อหรือองค์กรอื่นใดที่มีนโยบายหรือพันธกิจ

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม มักมีระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างหลากหลายไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ ในภาพรวมสามารถแบ่งระดับการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ 1) Inform มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตามที่องค์กรต้องการจะให้หรือองค์กรสามารถให้ได้ 2) Consult ขอคำปรึกษาหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในประเด็นต่าง ๆ ตามที่องค์กรมีความประสงค์จะเพิ่มเติม 3) Involve เชิญชวนหรือดึงภาคประชาชนเข้าร่วมในกระบวนการวางแผน หรือตัดสินใจในบางเรื่อง 4) Collaborate ร่วมมือกันเป็นพันธมิตรการทำงานในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการตั้งเป็นกรรมการในองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน 5) Empower เสริมพลังอำนาจหรือกระจายอำนาจในระดับใดระดับหนึ่งให้ประชาชนไปดูแลรับผิดชอบด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่าแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องและสามารถใช้อธิบายเกี่ยวกับการที่ผู้อ่านมีส่วนร่วมกับแผนพจนานุกรมไทยได้เป็นอย่างดี

3. การใช้ประโยชน์จากแผนพจนานุกรมไทย

ผลการวิจัยการใช้ประโยชน์จากแผนพจนานุกรมไทยที่ผู้อ่านส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รองลงมาได้แก่ การใช้ประโยชน์ในการใช้เวลาว่างและได้รับความบันเทิง การใช้ประโยชน์ในการนำข้อมูลข่าวสารไปช่วยในการตัดสินใจ การใช้ประโยชน์ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและคนในสังคม และการใช้ประโยชน์ในการแสดงความคิดเห็นของตนเองตามลำดับ จากผลการวิจัยที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้อ่านมีการใช้ประโยชน์จากนิตยสารไทย เป็นไปตามแนวคิดของ Lee B. Becker (1979) วิเคราะห์องค์ประกอบของความพึงพอใจ 3 องค์ประกอบ คือ 1) การติดตามข่าวสาร และการแนะนำพฤติกรรม (Surveillance/Guidance) ซึ่งสะท้อนให้เห็นขอบเขตที่ปัจเจกชนใช้สื่อมวลชน เพื่อจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและเพื่อให้อ่านเท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 2) การใช้ประโยชน์ทางการติดต่อสื่อสาร

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

(Communicatory Utility) ความตื่นเต้น (Excitement) และเสริมย้ำความเชื่อ (Reinforcement) ซึ่งครอบคลุมถึงการหลบหนีจากงานประจำ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารกับผู้อื่น และการซึมซับข่าวสารเข้าสู่ชีวิตประจำวัน 3) การหลีกเลี่ยงไม่ใช้สื่อ (Media Avoidance) สะท้อนให้เห็นแนวโน้มที่คนไม่ใช้สื่อ ไม่รับข่าวสารจากสื่อ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องและสามารถใช้อธิบายเกี่ยวกับการที่ผู้อ่านมีการใช้ประโยชน์จากแฟนเพจนิตยสารไทยได้เป็นอย่างดี

4. ความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจของนิตยสารไทย

ผลการวิจัยความพึงพอใจที่มีต่อแฟนเพจของนิตยสารไทยที่ผู้อ่านส่วนใหญ่พึงพอใจในเรื่องการได้รับความรู้ที่มีความทันสมัย รองลงมาได้แก่ การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว สามารถเป็นกิจกรรมที่ทำยามว่างและได้รับความเพลิดเพลิน สามารถสื่อสารแสดงออกถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของตนเองได้ และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และบุคคลอื่นได้ ตามลำดับ จากผลการวิจัยที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้อ่านมีความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทย เป็นไปตามแนวคิดของ Lawrence A. Wenner (1985) ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่มีผู้ทำไว้มากมายที่แสดงถึงความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสารหรือการเปิดรับข่าวสาร ซึ่งแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) Orientational Gratifications หมายถึง การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูลเพื่อการอ้างอิง และเพื่อเป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมา ได้แก่ การติดตามข่าวสาร การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เป็นต้น 2) Social Gratifications เป็นการใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกชน เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นใช้เป็นข้อมูลเพื่อการชกแจงใจ เป็นต้น 3) Para-social Gratifications หมายถึง กระบวนการใช้ประโยชน์ข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล หรือเพื่อการ

อ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การยึดถือหรือความชื่นชมผู้อ่านข่าว เป็นแบบอย่างในทางพฤติกรรม เป็นต้น 4) Para-orientational Gratifications หมายถึง กระบวนการใช้ประโยชน์ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์หรือเพื่อปกป้องตนเอง เช่น เป็นการใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องและสามารถใช้อธิบายเกี่ยวกับการที่ผู้อ่านมีความพึงพอใจต่อแฟนเพจนิตยสารไทยได้เป็นอย่างดี

5. ตัวแปรที่สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของผู้อ่านแฟนเพจนิตยสารไทย

การมีส่วนร่วมกับแฟนเพจของนิตยสารไทยของผู้อ่านเป็นตัวแปรที่มีระดับการมีส่วนร่วมที่เป็นกลาง และเป็นตัวแปรที่มีระดับต่ำสุดในตัวแปรทั้งหมด ดังนั้นจึงหาตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการอธิบายการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสาร แล้วพบว่าการมีส่วนร่วมกับแฟนเพจนิตยสารขึ้นอยู่กับตัวแปรสำคัญ 3 ตัวร่วมกัน คือ การใช้ประโยชน์ การรับรู้ และรายได้ต่อเนื่อง โดยตัวแปรที่สำคัญที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ ตัวแปรนี้สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วม ได้ร้อยละ 28.40 เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าผู้อ่านจะมีส่วนร่วมกับแฟนเพจของนิตยสารเมื่อแฟนเพจของนิตยสารมีประโยชน์ต่อผู้อ่าน ส่วนการรับรู้เป็นอีกตัวแปรที่ช่วยเสริมให้สามารถอธิบายถึงการมีส่วนร่วมได้ดียิ่งขึ้น เพราะผู้อ่านได้เห็นการโพสต์เนื้อหาที่มีประโยชน์จากแฟนเพจก็จะมีส่วนร่วมกับแฟนเพจมากขึ้นได้ สอดคล้องไปตามงานวิจัยของ ชฎาภา อนันต์กิตติกุล (2554) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมกับความผูกพันทุ่มเทของลูกค้า พบว่าวัตถุประสงค์สำคัญที่ผู้ใช้เฟซบุ๊กเข้าร่วมเป็นแฟนเพจ คือ เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากแฟนเพจ แฟนเพจมีความพึงพอใจ แฟนเพจมีความผูกพันทุ่มเทต่อองค์กรธุรกิจ และพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์กับความผูกพันทุ่มเทของแฟนเพจ

ดังนั้นการใช้ประโยชน์จึงเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเข้ามามีส่วนร่วมกับแฟนเพจของนิตยสารไทย แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่านอีกหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดทำแฟนเพจของนิตยสารเป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารการตลาดที่ดีในลักษณะของสื่อสนับสนุน ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญให้สื่อหลักมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งแฟนเพจของนิตยสารนี้จะมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับนิตยสารที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและเป็นแฟนเพจที่มีกิจกรรมสม่ำเสมอ

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านมีส่วนร่วมกับแฟนเพจของนิตยสารไทยอยู่ในระดับกลาง ในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ อยู่ในระดับที่เป็นบวกมากกว่า ฉะนั้นนิตยสารไทยควรหันมาให้ความสำคัญกับการวางแผนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเพชฌฆาตที่มีผู้ใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าการใช้แฟนเพจของนิตยสารจะไม่มีค่าใช้จ่ายก็ตาม แต่การทำให้แฟนเพจประสบความสำเร็จ ไม่ใช่เฉพาะยอดการกดถูกใจที่มีจำนวนมาก แต่ควรที่จะนำเสนอเนื้อหาสาระที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของนิตยสารและมีประโยชน์กับผู้อ่าน

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2554). Nielsen>>คำแนะนำของคนอื่น คือโฆษณาที่น่าเชื่อถือมากที่สุด.

[ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.marketingoops.com/reports/behaviors/nielsen/>

ชฎาภา อนันต์กิตติกุล. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมกับ

ความผูกพันทุ่มเทของลูกค้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ฐิติกานต์ นิธิอุทัย. (2554). Facebook Marketing. กรุงเทพฯ: ดรีม แอนด์ แพชชั่น.

ฐิติกานต์ นิธิอุทัย. (2555). การสร้างแบรนด์ด้วย Facebook. กรุงเทพฯ: อินส์พัส.

ธนีส บุญอ่ำ. (2553). รู้ลึกตัวตนลูกค้า Facebook Insight. Positioning magazine, ตุลาคม :

ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเฉพาะแฟนเพจของนิตยสารประเภทเดียวกัน เช่น นิตยสารผู้หญิง ได้แก่ แพรวผู้หญิง ดิฉัน พลอยแถมเพชร เป็นต้น นิตยสารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ Men's Health, Women's Health, Health Today เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเฉพาะตามลักษณะของกลุ่มผู้อ่านของนิตยสารที่แตกต่างกันไป

2. ควรมีการศึกษาโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้นเพราะจากผลการวิจัยพบว่า น่าจะมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการรับรู้ การมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ที่จะต้องศึกษาในประเด็นดังกล่าวในลักษณะที่เจาะลึกยิ่งขึ้น เพื่อค้นหาถึงตัวแปรที่มีต่อแฟนเพจของนิตยสาร

3. ควรศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหาของแฟนเพจของนิตยสารเพื่อนำผลการศึกษามาตรวจสอบกับผลการศึกษาในเชิงปริมาณ ตลอดจนศึกษาถึงวิธีการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ของแฟนเพจนิตยสาร ซึ่งย่อมนำไปสู่การหาคำตอบว่าประสิทธิผลของแฟนเพจของนิตยสารมีมากน้อยเพียงใด

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

98-100.

ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2554). **หนังสือปับแบรนต์ให้รวยด้วย Facebook**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สุกรี แมนชัยนิมิต. (2554). **โซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อการซื้อของคนไทยมากกว่าไหน ๆ ในโลก [ออนไลน์]**. ได้จาก : <http://www.positioningmag.com/magazine/details.aspx?id=93607>

สุชุมาลย์ คิตรอบ. (2552). **การใช้ประโยชน์และประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับทวิตเตอร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธีรพันธุ์ สักรวัตร. (2554). **iMarketing 10.0 : 10 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์เขย่าโลก**. กรุงเทพฯ : โปรวีชั่น, บจก.

Amanda Lucci. (2555). **What magazines with the most Facebook fans are doing right**. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://emediavitals.com/content/what-magazines-most-fans-are-doing-right>.

Assael, H. (2004). **Consumer behavior: A strategic approach**. New York: Houghton Mifflin.

Becker, Lee B. (1979). **Using Mass Communication Theory**. New Jersey : Prentice Hall, Inc.

Clara Shih. (2009). **The Facebook Era : Tapping online social networks to build better product , reach new audiences , and sell more stuff**. Prentice hall: Pearson Education.

Cohen, J. and Uphoff, N.T. (1980). **Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarify**. Through Specificity Vol. 8. World Development.

Gonzalez. (2013). **checkfacebook** [On-line]. Available: <http://www.checkfacebook.com>

Lawrence A. Wenner. (1985). **The Nature of News Gratification**. in Media Gratifications Research: Current Perspectives. (eds.) Karl Erik Rosenger. Lawrence A. Wenner. And Phillip Palmgreen. Beverly Hills: Sage Publications.

Yamane,Taro.(1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. 3rd ed. Singapore: The Hamper International Edition.

@mimiee & @ tuirung. (2554). **การตลาด 2.0**. กรุงเทพฯ: พีดีเอแม็กซ์

มาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้ มาตรการทางกฎหมายมหาชนควรจัดตั้ง “คณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์” (กคพ.) และ “องค์กรผู้จัดให้มีการตั้งครรภ์แทน” เพื่อกำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ทางกฎหมาย อีกทั้งควรบัญญัติให้มีผลย้อนหลังแก่เด็กที่เกิดก่อนการบังคับใช้กฎหมายนี้ด้วย มาตรการทางกฎหมายเอกชนควรกำหนดให้คู่สมรสที่ต้องการมีบุตรเป็นบิดาและมารดาโดยขอด้วยกฎหมายตามหลักพันธุกรรมที่แท้จริง โดยบัญญัติให้นำเรื่องครอบครัวและมรดกมาใช้โดยอนุโลมในกฎหมาย มาตรการควบคุมทางกฎหมาย ควรกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการและการควบคุมเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์อย่างเข้มงวดให้ครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์และสถานบริการทางการแพทย์ รวมถึงการห้ามโฆษณา ห้ามกระทำการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนในกรณีอุ้มบุญด้วย และมาตรการบังคับทางกฎหมาย ควรกำหนดมาตรการบังคับทางแพ่งโดยนำเรื่องการอุปการะเลี้ยงดูจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะมาใช้กับผู้ปฏิบัติผิดกฎหมายตั้งครรภ์แทน และมาตรการบังคับทางอาญา ควรกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้ฝ่าฝืนและนำเรื่องโทษปรับมาใช้สำหรับสถานบริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ด้วย

คำสำคัญ : กฎหมาย มาตรการคุ้มครองเด็ก เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ การตั้งครรภ์แทน (อุ้มบุญ)

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Legal Protection Measures for Childs Born by Assisted Reproductive Technologies in Medical Science

Yotsak Okosaiyakanon

Abstract

This research aimed to study legal measures to regulate babies born by assisted reproductive technologies. The results of the study were the following. “Committee of Born Regulation by Assisted Reproductive Technologies” and “Organizers for Providing Surrogacy Mothers” should be established as measures of public law in order to formulate policies and processes in accordance with the wills of the legislations, the enforcement of which should be made retrospectively. In addition, as measures of civil Law, it should be regulated that parenthood should be able to be verified by genetic principles by the implementation of family and heritage laws. Moreover, the legal and regulation measures should be implemented to regulate and control the provision of services and reproductive technologies strictly only by medical professionals and medical clinics and prohibit advertisement, and brokerage of unregulated surrogacy agencies.

Finally, Measures of Civil Legal enforcement should include necessary financial supports to the baby born illegally until he/she is mature by law by those who violate this law. As a measure of criminal law, it should be stipulated that violation of this law can result in imprisonment and fine for delivery of the reproductive technology as a medical service.

Key words: Law, Child protection measures, Assisted Reproductive Technology , Surrogacy

¹ Asst.Prof, Faculty of law, Kasem Bundit University.

บทนำ

ในประเทศไทยตลอดระยะเวลา 30 กว่าปีที่ผ่านมา ก็ได้มีความเจริญรุดหน้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (Assisted Reproductive Technology) ไม่น้อยไปกว่าต่างประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าที่สามารถช่วยเหลือให้มีการตั้งครรภ์แทน (Surrogacy) เพื่อบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยาก หรือที่เรียกว่า “อุ้มบุญ” โดยวิธีการผสมเทียมให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน โดยอาจมีข้อตกลงกันว่าจะส่งมอบเด็กที่เกิดมานั้นให้แก่คู่สมรสเจ้าของไข่และเชื้ออสุจิ จนกลายเป็นธุรกิจทางการแพทย์อย่างหนึ่งในสังคมไทย โดยมีการจัดตั้งศูนย์รักษาผู้มีบุตรยากหลายแห่งทั้งในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดเพิ่มมากขึ้น และยังมีกรณีการดำเนินคดีเป็นคณกลาง นายหน้าหรือตัวแทนประกาศผ่านอินเทอร์เน็ตในลักษณะที่มีผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ค่อนข้างชัดเจนในขณะนี้

นอกจากนั้น เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยวิธีการผสมเทียมให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนดังกล่าว ยังก่อให้เกิดสภาพปัญหาทางกฎหมายมากมาย เพราะเด็กที่เกิดมาถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน อันมีผลทำให้บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับความเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดโดยการตั้งครรภ์แทนนั้น ไม่มีความสอดคล้องกับความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมที่แท้จริง ประกอบกับความต้องการควบคุมการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์เกี่ยวกับตัวอ่อนและเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์มิให้มีการนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จึงเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เรื่องเสร็จที่ 163/2553 แต่ยังคงค้างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุ

ยุบสภาไปเสียก่อน (กมลลา เทพวงศ์ , 2556) ต่อมาวันที่ 26 ธันวาคม 2555 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นภาคประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้แล้วเสร็จภายในเดือน มกราคม 2556 เพื่อนำมาพิจารณาประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในสมัยนางยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ยุติไปด้วยเหตุการยุบสภาอีกเช่นกัน

ในขณะเดียวกัน สภาพปัญหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทนโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์กลับเพิ่มจำนวนและทวีความรุนแรงกระทบต่อความรู้สึกของชาวไทยมากขึ้น เมื่อเกิดข่าวการรับจ้างอุ้มบุญในประเทศไทยที่ได้รับความสนใจไปทั่วโลก หลังจกหญิงไทยวัย 20 ปี ตัดสินใจรับจ้างอุ้มบุญให้กับพ่อแม่วิวชาวออสเตรเลียตกลงค่าจ้างที่ราคา 350,000 บาท ภายใต้การติดต่อผ่านเอเยนต์ซึ่งติดต่อทางอินเทอร์เน็ต จนได้บุตรฝาแฝดชายหญิง แต่ผู้ว่าจ้างนำเพียงลูกสาวที่สมบูรณ์กลับไป ทิ้งให้ลูกชายซึ่งเป็นดาวน์ซินโดรมและหัวใจรั่วไว้จนสำนักข่าวต่างประเทศแทบทุกแห่งทั่วโลกติดตามข่าวนี้ รวมถึงรัฐบาลออสเตรเลียได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้ หรือข่าวปัญหาชาวจีนนิยมเข้ามาจ้างหญิงไทยอุ้มบุญเพราะสามารถเลือกเพศได้ หรือปัญหาชายรักร่วมเพศจะมาจ้างหญิงไทยตั้งครรภ์แทน โดยนำน้ำเชื้ออสุจิของชายรักร่วมเพศชาวต่างชาติที่อยากมีบุตรมาผสม และจ่ายค่าจ้างอุ้มบุญให้แก่หญิงไทย จากนั้นจะนำเด็กที่เกิดกลับประเทศของบิดาที่เป็นเจ้าของเชื้ออสุจิ แต่เกิดปัญหาในขั้นตอนนำเด็กกลับประเทศ แต่ทางกองสัญชาติและนิติกรณ์ กรมการกงสุล กระทรวงต่างประเทศ ไม่รับรองเอกสารใบสูติบัตรของเด็กที่เกิดเพื่อนำไปประกอบหลักฐานการออกหนังสือเดินทาง เพราะเห็นว่าการรับจ้างอุ้มบุญลักษณะเชิงพาณิชย์เข้าข่ายการค้ามนุษย์ผิดกฎหมาย โดยปัญหาดังกล่าวมีการฟ้องร้องกันถึงศาลเยาวชนและครอบครัวของไทยแล้ว จากชายรักร่วมเพศชาวอิสราเอล ที่นิยมมาจ้างหญิงไทยอุ้มบุญและพยายามนำเด็กกลับประเทศอิสราเอล

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

นายธงชัย ชาสวัสดิ์ อธิบดีกรมการกงสุลเปิดเผยว่า ปัญหาชายรักร่วมเพศชาวอิสราเอลมาจ้างหญิงไทยอุ้มบุญมีจริง และมีปัญหาในการนำเด็กกลับประเทศเกิดขึ้นจริง เนื่องจากกระยะหลังมีชายรักร่วมเพศที่อยากมีบุตร ไตเข้ามาจ้างหญิงไทยอุ้มบุญมากขึ้น มีทั้งนำเชื้ออสุชชายรักร่วมเพศมาผสมกับรังไข่ของหญิงไทยรับจ้างตั้งครรรภ์ อีกวิธีคือผสมน้ำเชื้ออสุจิมาเรียบร้อยแล้ว จากนั้นนำมาฉีดฝากตั้งครรรภ์ เมื่อเด็กเกิดมาก็ได้รับสัญชาติไทยตามมารดา แต่มีปัญหาตอนนำเด็กกลับไปอยู่ที่อิสราเอลเป็นการถาวร เพราะกฎหมายอิสราเอลเด็กที่มีบิดาเป็นชาวอิสราเอลจะได้สัญชาติตามบิดา เมื่อมีการนำไปสูติบัตรเด็กและใบยินยอมของมารดา ไปแปลเอกสารเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปยื่นทำหนังสือเดินทางกงสุลชาติและนิติกรณณ์ ซึ่งรู้ว่าเป็นเรื่องการพาณิชย์รับจ้างอุ้มบุญ จึงไม่รับรองเอกสารให้ทำให้เป็นปัญหาในขณะนี้

ต่อมาเมื่อปลายปี พ.ศ. 2556 กระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือหารือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ก็ได้รับแจ้งตอบจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่ากรณีดังกล่าวเข้าลักษณะผิดกฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย แพทยสภาที่แจ้งตอบกลับมาว่าผิดประกาศแพทยสภาเกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์ เจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ส่วนสำนักงานอัยการสูงสุดกลับตอบว่า กรณีดังกล่าวไม่เข้าข่ายความผิดตามกฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย

นายวันชัย รุจिनวงศ์ โฆษกสำนักงานอัยการสูงสุด (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) กล่าวว่า กรณีชาวต่างชาตินิยมมาจ้างหญิงไทยอุ้มบุญ เมื่อคลอดแล้วไม่สามารถจดทะเบียนเป็นคนสัญชาตินั้น ๆ ได้ เพราะติดขั้นตอนทางกฎหมายไทยนั้น ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรองรับ แต่โดยหลักทั่วไปแล้ว ถ้าชายหญิงไม่ได้จดทะเบียนสมรสเด็กที่เกิดมาเป็นบุตรของหญิงที่ตั้งครรรภ์แทนโดยชอบ เว้นแต่ฝ่ายชายจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร แต่กรณีนี้ไม่ใช่เป็นการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์

ต้องดูว่าจะเป็นความผิดฐานอื่นหรือไม่ ถ้าจะให้ดีต้องมีการตรากฎหมายให้ชัดเจน จึงเกิดเป็นปัญหาค้างค้ำกันอยู่ในขณะนี้

หลังจากนั้นไม่กี่วันก็มีข่าวการบุกจับแก๊งอุ้มบุญ นำโดยนางปวีณา หงสกุล ประธานมูลนิธิเพื่อเด็กและสตรี (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) ได้นำกำลังตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหาร เข้าตรวจสอบคอนโดแห่งหนึ่งย่านลาดพร้าว หลังจากได้รับแจ้งว่าเป็นแหล่งขบวนการอุ้มบุญและมีหญิงสาวอุ้มบุญให้ชาวต่างชาติมาพักอยู่จำนวนมาก เมื่อไปถึงสถานที่ดังกล่าวพบว่าห้องพักห้องหนึ่งที่อยู่ชั้นล่างอาคารชุดแห่งนี้ มีเด็กทารกอายุตั้งแต่แรกคลอดจนถึง 8 เดือน จำนวน 9 คน แต่ละคนจะมีพี่เลี้ยงคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ที่น่าสังเกตคือเด็กเหล่านี้หน้าตาคล้ายเด็กลูกครึ่ง ผิวพรรณดี ตรงข้ามกับพี่เลี้ยงที่เป็นเพียงหญิงชาวบ้านธรรมดา จากการสอบถามทราบว่า เด็กทั้งหมดเป็นเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญจากแม่ชาวไทย ที่รอการดำเนินการด้านเอกสารในการเดินทางไปต่างประเทศ โดยพี่เลี้ยงรับจ้างเลี้ยงเด็กเดือนละ 10,000 บาท และทราบแต่เพียงว่าเกิดจากการอุ้มบุญจากพ่อชาวญี่ปุ่น ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่จึงได้รับเด็กทั้งหมด 9 คน ไปดูแลที่สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกล็ด จังหวัดนนทบุรี

ต่อมาก็เกิดการล้อมคอกโดยมีการตรวจสอบโรงพยาบาลเอกชนที่ขายเชื้ออสุชชายไขและกระทำการเลือกเพศที่ได้มีการเผยแพร่ในเว็บไซต์สื่อต่าง ๆ โดยมีบุคคลสำคัญทางการแพทย์กล่าวถึงเรื่องนี้ (เดลินิวส์ , 2557) ได้แก่

นพ.บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (สบส.) กล่าวว่า ชาวจีนนิยมเดินทางมาใช้บริการเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะการเลือกเพศบุตร เนื่องจากค่าใช้จ่ายถูกและมาตรฐานดี นอกจากจะผิดตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 แล้ว ยังผิดตามประกาศแพทยสภา ฉบับที่ 21 ปีพ.ศ. 2554 เรื่องมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญพันธุ์ ซึ่งกำหนดว่าการตรวจวินิจฉัยโรคทาง

พันธุกรรมของตัวอ่อน ก่อนย้ายเข้าสู่โพรงมดลูก ทำได้เฉพาะการตรวจวินิจฉัยโรคตามความจำเป็น ต้องไม่กระทำในลักษณะการเลือกเพศ โดยสถานพยาบาลและแพทย์ผู้ให้บริการต้องได้รับหนังสือรับรองจากราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์แห่งประเทศไทย

นพ.กำธร พุกชานานนท์ ประธานอนุกรรมการเวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ ราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์แห่งประเทศไทย กล่าวว่า ในแต่ละปีมีเด็กที่เกิดจากการอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ประมาณ 6,000 คน เฉพาะสถานบริการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งขณะนี้มีอยู่ 48 แห่ง แต่มีหลายแห่งเปิดบริการคลินิกอัมบุน้อย่างผิดกฎหมาย ซึ่งตอนนี้มีรายชื่อแล้ว 12 แห่ง โดยคลินิกเหล่านี้มักโฆษณาให้หญิงสาววัยรุ่นมาขายไข่ หากพบสถานพยาบาลใดละเมิดจะมีโทษถึงขั้นปิดสถานพยาบาลและถอนใบประกอบวิชาชีพ ในขณะที่ประเทศไทยมีสถานพยาบาลที่มีแผนกสูตินารีเวชอยู่ประมาณ 300 แห่ง

พล.ต.ท.นพ.จงเจตน์ อวเจนพงษ์ อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจกล่าวว่า แพทยสภาและราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์แห่งประเทศไทย ควรตีกรอบเรื่องกฎหมายอัมบุนเพราะกรณีที่เกิดขึ้นเด็กออกมาพิการ ในกฎหมายพ่อแม่ต้องรับผิดชอบเด็ก แต่ปัจจุบันพ่อแม่มักปฏิเสธไม่รับเลี้ยง ส่วนผู้อัมบุนก็ไม่มีทุนทรัพย์เลี้ยงเด็ก ทางเอเยนต์ต้องแก้ปัญหาโดยปล่อยให้ทารกอัมบุนตายไปหลายสิบรายแล้ว ทำให้เกิดปัญหาต่อภาพพจน์ประเทศไทยเพราะเราไม่มีกฎหมายควบคุมเรื่องนี้

นพ.สมศักดิ์ โล่เลขา นายกแพทยสภา กล่าวว่า แพทยสภามีระเบียบข้อปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าต้องทำให้คู่สมรสตามกฎหมายเท่านั้น แต่ก็ยังมีข้อถกเถียงว่าต้องเป็นคู่สมรสที่จดทะเบียนด้วยหรือไม่ซึ่งขณะนี้ยังไม่ได้กำหนดถึงขั้นนั้น และการอัมบุนต้องกระทำโดยผ่านความสมัครใจและต้องเป็นญาติโดยสายเลือดของฝ่ายสามีหรือภริยาเท่านั้น ไม่ให้มีการซื้อขายหรือทำธุรกิจเด็ดขาด อย่างไรก็ตามขณะนี้ที่พบว่ามีมีการซื้อขายไข่

รับจ้างอัมบุนและเลือกเพศนั้น ถือว่ามีความผิด ที่ผ่านมามีการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ซึ่งทำกันมาตั้งแต่ปี 2553 ผ่านชั้นกฤษฎีกาแล้ว แต่ติดที่ยังไม่มีการนำเข้าพิจารณาในสภาเสียที

ในที่สุดก็ได้เกิดแรงผลักดันกันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหากับเรื่องนี้ เพราะประเทศไทยมีเพียงประกาศแพทยสภานั้นไม่เพียงพอต่อการบังคับใช้กฎหมาย ควรที่จะออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้เสียที โดยอาศัยโอกาสการจัดตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นการเร่งด่วน สะท้อนได้จาก

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) กล่าวว่า ที่ผ่านมามีการอัมบุนและผู้จ้างนำกลับไปแล้วไม่น้อย ขณะที่ยังมีอีกมากพอสมควรที่รับจ้างโดยตั้งครรถ์อยู่เวลานี้ ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญแก้ไข เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่เกี่ยวกับเด็กและผู้หญิง ซึ่งรวมถึงการผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ให้มีผลบังคับโดยเร็ว

คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) กล่าวว่า กรณีการอัมบุนที่สังคมไทยให้ความสำคัญอยู่ในขณะนี้ เป็นเรื่องของศีลธรรมและจริยธรรมที่ไม่ใช่เรื่องเกิดขึ้นใหม่ ซึ่งประเทศไทยยังมีการควบคุมที่หละหลวมและการแพทย์ของไทยมีราคาสูง ดังนั้น หากจะมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ก็เพื่อควบคุมและควรมีบทลงโทษที่ชัดเจนทันที

สรุปได้ว่า แม้ปัจจุบันนี้ประเทศไทยจะมีเพียงประกาศของแพทยสภาก็ตาม ก็ยังไม่มีมาตรการและสภาพบังคับในการบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลเท่าไรนัก (จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และคณะ, 2548) จนกล่าวได้ว่า การที่ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ที่ควบคุม

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้โดยตรง เช่น การรับจ้างตั้งครรภ์แทน การห้ามมิให้มีการโฆษณาใด ๆ หรือการกระทำโดยคนกลางเกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทนในเชิงพาณิชย์เท่ากับประเทศไทยยังมีช่องว่างทางกฎหมายที่ไม่สามารถควบคุมและลงโทษบุคคลที่หาแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ในขณะนี้ อีกทั้งการนำหลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ก็ตามดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้น ก็ย่อมไม่ตรงกับสภาพปัญหาเท่าไรนัก แม้จะพยายามอาศัยคำสั่งศาลเข้ามาชี้ขาดวินิจฉัยและตัดสินคดี เมื่อเกิดข้อพิพาทโต้แย้งโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ก็ไม่ใช่ทางแก้หรือทางออกที่ดีเท่าไรนัก ควรที่จะได้มีการกำหนดความชัดเจนเกี่ยวกับสถานภาพความเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย การกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการหรือการควบคุมเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ซึ่งควรที่จะได้มีความพยายามออกกฎหมายเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.โดยเร่งด่วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1) เพื่อรวบรวมแนวความคิด หลักกฎหมาย และคำพิพากษา ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หรือการตั้งครรภ์แทน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

2) เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาทางกฎหมาย และกรอบความคิดเกี่ยวกับการกำหนดสถานะทางกฎหมาย การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ตลอดจนมาตรฐานการควบคุมเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

3) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและระบบกฎหมายไทยต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ มีวิธีวิจัยที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้พิพากษาประจำศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน 11 ท่าน ซึ่งคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้พิพากษาในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว และมีความเชี่ยวชาญในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็น มาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ช่วยแก้ไขปัญหาการอุ้มบุญและปัญหาทางกฎหมาย

สาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือยืนยันเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2553 เป็นเรื่องเสร็จที่ 167/2553 ก็มีการกำหนดหลักการให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ บนพื้นฐานเหตุผลที่ความก้าวหน้าทางการแพทย์ในการบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยาก สามารถช่วยให้ผู้ที่มีภาวะการมีบุตรยากมีบุตรได้โดยการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ อันมีผลทำให้บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันในเรื่องความเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไม่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในทางพันธุกรรม ดังนั้น เพื่อกำหนดสถานะความเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิด

จากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ให้เหมาะสม ตลอดจนควบคุมการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์เกี่ยวกับตัวอ่อนและเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มิให้มีการนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ..... ดังต่อไปนี้

1) กำหนดให้ชื่อของกฎหมายฉบับนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.” (ร่างมาตรา 1)

2) กำหนดนิยามความหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา 3) ได้แก่

“อสุจิ” หมายความว่า เซลล์สืบพันธุ์ของเพศชาย

“ไข่” หมายความว่า เซลล์สืบพันธุ์ของเพศหญิง

“เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์” หมายความว่า กรรมวิธีใด ๆ

ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่นำอสุจิและไข่ออกจากร่างกายมนุษย์ เพื่อให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่เป็นไปตามธรรมชาติ รวมทั้งการผสมเทียม

“การผสมเทียม” หมายความว่า การนำอสุจิเข้าไปในอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิง เพื่อให้หญิงนั้นตั้งครรภ์ โดยไม่มีการร่วมประเวณี

“การตั้งครรภ์แทน” หมายความว่า การตั้งครรภ์โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีข้อตกลงไว้กับสามีและภริยาที่ขอด้วยกฎหมายก่อนตั้งครรภ์ว่าจะให้ทารกในครรภ์เป็นบุตรของสามีและภริยาที่ขอด้วยกฎหมายนั้น

“ตัวอ่อน” หมายความว่า อสุจิและไข่ของมนุษย์ซึ่งรวมกันจนเกิดการปฏิสนธิ

ไปจนถึงแปดสัปดาห์

“ทารก” หมายความว่า ตัวอ่อนของมนุษย์ที่มีอายุเกินกว่าแปดสัปดาห์ ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกมดลูกของมนุษย์

“ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใดที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น และหมายความรวมถึงการเสนอขายด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

3) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับความเป็นบิดามารดาของผู้ที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ และกำหนดให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยในกรณีที่มีปัญหาว่าคดีใดอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลยุติธรรมอื่น (ร่างมาตรา 4)

4) กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ กำหนดอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ วาระการดำรงตำแหน่ง องค์กรประชุม ตลอดจนให้อำนาจคณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ (ร่างมาตรา 6 ถึงร่างมาตรา 13)

5) กำหนดหลักการในการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (ร่างมาตรา 15 - ร่างมาตรา 18)

6) กำหนดให้การผสมเทียมต้องกระทำต่อหญิงที่มีสามีที่ขอด้วยกฎหมายแล้วเท่านั้น และจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากสามีและภริยาที่ขอด้วยกฎหมายกรณีการใช้อสุจิจากผู้บริจาค (ร่างมาตรา 19 และร่างมาตรา 20)

7) กำหนดเงื่อนไขและวิธีการดำเนินการตั้งครรภ์แทนไว้สองกรณี ได้แก่ (1) การใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิและไข่ของสามีภริยาที่ขอด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครรภ์แทน และ (2) การใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิหรือไข่ของสามีหรือภริยาที่ขอด้วยกฎหมายที่ประสงค์

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

จะให้มีการตั้งครรภ์แทนกับอสุจิหรือไข่ของผู้อื่น รวมถึงห้ามมิให้มีการรับจ้างตั้งครรภ์แทน ห้ามทำการเป็นคนกลาง/นายหน้าจัดให้มีการรับตั้งครรภ์แทน และโฆษณาหรือโฆษณาให้แพร่หลายว่ามีหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน (ร่างมาตรา 21 ถึงร่างมาตรา 25)

8) กำหนดให้แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสุขภาพของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนในขณะตั้งครรภ์ การคลอดและหลังคลอด (ร่างมาตรา 24)

9) กำหนดความเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ และให้ผู้มีส่วนได้เสียมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้ปกครองได้ กรณีที่สามีและภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด (ร่างมาตรา 27 และร่างมาตรา 28)

10) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฝาก การรับบริจาค การใช้ประโยชน์จากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่รับฝากหรือรับบริจาค เนื่องมาจากการดำเนินการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หรือการทำลายตัวอ่อนที่รับฝากหรือรับบริจาค (ร่างมาตรา 37)

11) กำหนดห้ามใช้ประโยชน์จากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่ฝากไว้ในกรณีที่เจ้าของอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนดังกล่าวตาย ยกเว้นกรณีที่เจ้าของอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนให้ความยินยอมเป็นหนังสือไว้ก่อนตายและต้องใช้อสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนเพื่อบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากของสามีหรือภริยาที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น (ร่างมาตรา 38)

12) กำหนดโทษในทางจริยธรรม โดยมุ่งลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามประกาศของแพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (ร่างมาตรา 39 และร่างมาตรา 40)

13) กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรับรองให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหรือให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามประกาศแพทยสภาว่าด้วยมาตรฐานการ

ให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์อยู่ก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ จนกว่าจะมีประกาศแพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเกี่ยวกับคุณสมบัติและมาตรฐานการให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ใช้บังคับ (ร่างมาตรา 47)

14) กำหนดบทเฉพาะกาลรับรองสิทธิของผู้ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนดังกล่าวเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนนับแต่วันที่ผู้ันเกิด (ร่างมาตรา 49)

ผลการวิจัย

จากการศึกษามาตรการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ มีผลการวิจัยที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1) มาตรการจำแนกประเภทเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ภายใต้กรอบความคิดเกี่ยวกับเทคนิคทางการแพทย์ พบว่า สามารถจำแนกเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์โดยการตั้งครรภ์เอง คือการนำเทคนิคทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็น การฉีดเชื้อ (Artificial insemination surrogacy) การปฏิสนธินอกร่างกาย (In vitro fertilisation surrogacy) หรือการตั้งครรภ์เองโดยการรับบริจาค (Donated embryo surrogacy) ในกรณีที่คู่สมรสทั้งสองที่ต้องการมีบุตรนั้นไม่สามารถนำเซลล์สืบพันธุ์ของตนมาใช้ในการปฏิสนธิได้เลย หรืออาจจะเป็นความบกพร่องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงอาจขอรับการบริจาคทั้งไข่และอสุจิและไข่ของผู้อื่น หรืออาจมีการรับบริจาคมาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องนำกลับเข้ามาใส่ในมดลูกของหญิงที่ต้องการมีบุตรได้ตั้งครรภ์ด้วยตนเองเป็นสำคัญ

2) เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์โดยการตั้งครรภ์แทน คือการนำเทคนิคทางการแพทย์เข้ามาช่วย

ให้เกิด “การตั้งครรภ์แทน” (Surrogacy arrangement) หมายถึง วิธีการซึ่งหญิงผู้หนึ่งตกลงที่จะตั้งครรภ์แทนหญิงอื่น โดยมีความตั้งใจที่จะส่งเด็กให้กับหญิงอื่นนั้นโดยทันที หรือเร็วที่สุดภายหลังจากที่เด็กเกิดหรือที่คนไทยรู้จักกันมานานกันดีในคำว่า “การอุ้มบุญ” หมายถึง การนำลูกหรือตัวอ่อนไปฝากไว้ในมดลูกของผู้หญิงอีกคนหนึ่ง โดยนำไข่ของแม่และอสุจิของพ่อผสมกันเก็บไว้ในหลอดแก้ว หรือฟักตัวอ่อนในอุณหภูมิต่ำพอเหมาะเหมือนอยู่ในร่างกายมนุษย์ แล้วเลือกตัวอ่อนที่สมบูรณ์ที่สุด 2-3 ตัวส่งกลับไปยังผู้หญิงอีกคนหนึ่งให้ตั้งครรภ์แทน แม่ทั้งสองคนนี้จะเรียกต่างกันแต่จริงแล้วก็มีความหมายและนัยอย่างเดียวกัน โดยเน้นวิธีการปฏิสนธิภายนอกในร่างกายโดยใช้ตัวอสุจิของสามีและไข่ของภริยามาผสมกัน แล้วนำตัวอ่อนนั้นไปใส่โพรงมดลูกของหญิงอื่นที่รับตั้งครรภ์แทน

ในประเด็นนี้ผลการศึกษา พบว่า กรณีการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยการตั้งครรภ์เองนั้น ไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติมากนัก แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายในสังคมไทยล้วนเป็นการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยการตั้งครรภ์แทนทั้งสิ้น ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงไม่สนับสนุนการตั้งครรภ์แทนโดยมีค่าตอบแทนในลักษณะที่เป็นเชิงพาณิชย์ ร่างกฎหมายฉบับนี้จึงควรกำหนดอนุญาตให้มีค่าตอบแทนกันได้ ในลักษณะที่ไม่เป็นเชิงพาณิชย์ (surrogacy in principle) เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนในค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงอันจำเป็นตามสมควร เช่น ค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ ค่าประกันสุขภาพ และค่าขาดรายได้ของผู้รับตั้งครรภ์แทนที่ต้องสูญเสียในขณะที่ตั้งครรภ์ ซึ่งคนไทยนิยมเรียกว่า “อุ้มบุญ” อันอยู่บนพื้นฐานของความเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีบุตรยากเป็นสิ่งสำคัญ โดยไม่ได้หวังผลกำไรในเชิงพาณิชย์ แต่หากเป็นการกระทำไปเพื่อหวังผลกำไรทางธุรกิจ ที่เรียกว่า “รับจ้างตั้งครรภ์” หรือเรียกอีกอย่างแบบไทย ๆ ได้ว่า “อุ้มกรรม” ซึ่งเกิดจากการรับจ้างตั้งครรภ์แทนโดยหวังผลกำไรในเชิงพาณิชย์นั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ควรบัญญัติห้ามมิให้กระทำโดยเด็ดขาด อีกทั้งควรห้ามไปถึง

ตัวแทน (agent) หรือนายหน้า (broker) หรือห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือโฆษณาให้แพร่หลายด้วยประการใด ๆ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการให้บริการการตั้งครรภ์แทนในร่างกฎหมายฉบับนี้ จะต้องกำหนดในเคร่งครัดรัดกุมอย่างยิ่ง จึงได้มีการบัญญัติระบุให้การดำเนินการได้เฉพาะคู่สมรสที่ต้องการมีบุตรที่เป็นสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น และจะต้องเป็นกรณีที่ภริยาไม่อาจตั้งครรภ์ได้ทางการแพทย์จริง ๆ และจะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่จะเป็นบิดามารดาของเด็กด้วย อีกทั้งยังบัญญัติเงื่อนไขไปถึงฝ่ายหญิงอื่นที่รับตั้งครรภ์แทน จะต้องมิใช่บุพการีหรือผู้สืบสันดาน และต้องเป็นหญิงที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้วเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีจะต้องได้รับความยินยอมจากสามีด้วย

2) มาตรการกำหนดสถานภาพความเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย เริ่มต้นการพิจารณาจากกรอบความคิดเกี่ยวกับการกำหนดความเป็นบิดามารดาของเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยมีข้อพิจารณาสำคัญ ๆ แบ่งออกเป็น 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) หลักความสัมพันธ์ทางชีวภาพ (Biological relation approach) หมายถึง การกำหนดความเป็นมารดาตามข้อสันนิษฐานทางกฎหมายหรือการกำหนดให้หญิงเป็นมารดาโดยการให้กำเนิด

2) หลักความสัมพันธ์ทางพันธุกรรม (Genetic-based approach) หมายถึง การกำหนดความเป็นบิดามารดาตามความเป็นจริงทางสายเลือดโดยการกำหนดให้คู่สมรสเจ้าของเชื้อหรือไข่ที่แท้จริงเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะตั้งครรภ์เองหรือตั้งครรภ์แทนก็ดี

3) หลักการยึดเจตจำนง (Intent-based parenthood) หมายถึงการกำหนดความเป็นบิดามารดาโดยคำนึงถึงข้อตกลงกันเกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทนเป็นสำคัญ โดยส่วนใหญ่ก็จะเกิดขึ้นจากความต้องการของฝ่ายคู่สมรสที่ต้องการมีบุตรตกลงกับคู่สมรสฝ่ายที่รับตั้งครรภ์แทน

4) หลักการยึดคำสั่งศาล (Parental order) หมายถึงการอาศัยคำสั่งศาลช่วยชี้ขาดว่าความเป็นบิดามารดาของเด็กตามกฎหมายที่รองรับไว้นั้นเป็นอย่างไร รวมถึงการชี้ขาดว่าอำนาจปกครองเด็กนั้น ควรอยู่กับใครจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งอำนาจปกครองเด็กนั้น

ในประเด็นนี้ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ในการยกร่างกฎหมายฉบับนี้ ควรได้มีการนำหลักการยึดความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมมาใช้ โดยการบัญญัติให้คู่สมรสที่ต้องการมีบุตรและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น มีความเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นเจ้าของเลือดเนื้อเชื้อไขที่แท้จริงของเด็ก อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสอดคล้องตามหลักเจตจำนง หรือตามหลักคำสั่งศาล หากมีกฎหมายกำหนดสถานะทางกฎหมายรองรับความชอบด้วยกฎหมายในความเป็นบิดาและมารดาของเด็กที่เกิดมา หรือรองรับการทำสัญญาตั้งครรภ์แทนที่ชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย เพื่อให้ศาลกล้าที่จะบังคับใช้กฎหมาย บังคับใช้สัญญาตามเจตจำนง หรือกล้าที่จะใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กที่มีบทบาทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับไว้แล้ว

ส่วนประเด็นความเกี่ยวพันทางกฎหมายประการอื่นนั้น พบว่า เมื่อมีการรับรองความเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายกันแล้ว ก็ควรกำหนดให้มีการนำกฎหมายครอบครัวและมรดกมาใช้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมายฉบับนี้ ในทางกลับกัน หากเป็นกรณีที่มีการใช้เชื้ออสุจิหรือไข่ของผู้บริจาค หรือใช้ตัวอ่อนของผู้บริจาค เห็นได้ว่า ผู้บริจาคไม่ได้ต้องการมีบุตรและเลี้ยงดูบุตร เพราะการมีเพียงเจตนาบริจาคให้คู่สมรสผู้ที่ต้องการมีบุตรเท่านั้น เด็กที่เกิดมาจึงไม่ควรจะมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายครอบครัวและมรดกระหว่างผู้บริจาคกับเด็กที่เกิดมา จึงจำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติให้ชายหรือหญิงที่บริจาคอสุจิหรือไข่ซึ่งนำมาใช้ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนเพื่อการตั้งครรภ์ หรือผู้บริจาคตัวอ่อน และเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่บริจาคดังกล่าว ไม่มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและมรดกไว้

ด้วย เพื่อป้องกันปัญหาว่านวยที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กในอนาคต ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อมีการบริจาคเซลล์สืบพันธุ์ไปแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นเชื้ออสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อน ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิสนธิ ผู้บริจาคตัวอ่อน และเด็กที่เกิดจากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่บริจาคดังกล่าว ก็ไม่ควรจะมีสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและมรดกอีกต่อไป ด้วยเหตุผลเพราะว่าการออกกฎหมายกำหนดจำกัดสิทธิระหว่างกันของผู้ที่บริจาคไปแล้ว ก็ไม่ควรที่จะให้มีความเกี่ยวพันใด ๆ กันต่อไปอีก เพราะหากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ อาจจะทำให้เกิดการกล่าวอ้างหรือความสับสนแก่เด็กต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุดก็ได้

3) มาตรการควบคุมและกำกับดูแลเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ประเด็นนี้ ในทางการศึกษา พบว่า สามารถกำหนดมาตรการควบคุมและกำกับดูแลเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ 3 แนวทาง คือ

1) การจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (กคพ.) เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มีลักษณะเป็นกฎหมายแม่บทจึงควรมีการยึดหยุ่นเกี่ยวกับการควบคุมเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ และกำกับนโยบายเพื่อคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ตลอดทั้งทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางจริยธรรม กฎหมาย หรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ดังนั้น การให้ความเห็นชอบต่อแพทยสภาในการออกประกาศเกี่ยวกับการให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ และกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ตัวอ่อนที่เหลือใช้จากการบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากของสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อการศึกษาวิจัย จึงเป็นสิ่งที่ควรนำมากำหนดไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (กคพ.) โดยให้กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าว

2) การกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ดังต่อไปนี้

ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งเป็นผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องมีคุณสมบัติและต้องปฏิบัติตามมาตรฐานในการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ตามที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด

ก่อนให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ จะต้องจัดให้มีการตรวจและประเมินความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อมของผู้ขอรับบริการและของผู้บริจาคอสุจิหรือไข่ที่จะนำมาใช้ดำเนินการ รวมทั้งการป้องกันโรคที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กที่จะเกิดมาด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด

การสร้าง เก็บรักษา ใช้ประโยชน์จากตัวอ่อน หรือทำให้สิ้นสภาพการเป็นตัวอ่อน ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด แต่จะกำหนดให้เก็บรักษา หรือใช้ประโยชน์จากตัวอ่อนที่มีอายุเกินกว่าสิบสี่วันนับแต่วันปฏิสนธิไม่ได้ ทั้งนี้ อายุของตัวอ่อนไม่นับรวมระยะเวลาในการแช่แข็งตัวอ่อน

ในการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ อาจทำการตรวจวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรมในตัวอ่อนที่อาจเกิดขึ้นได้ตามความจำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำในลักษณะที่อาจทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการเลือกเพศ การตรวจวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการให้บริการเกี่ยวกับการผสมเทียมต้องกระทำต่อหญิงที่มีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น และการผสมเทียมโดยใช้อสุจิของผู้บริจาค จะต้องได้รับความยินยอม

เป็นหนังสือจากสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการผสมเทียม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนด

3) การกำหนดมาตรการควบคุมเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ดังต่อไปนี้

ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ รวมทั้งรับฝาก รับบริจาค ใช้ประโยชน์จากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อน หรือทำให้สิ้นสภาพการเป็นตัวอ่อน

ห้ามมิให้ผู้ใดสร้างตัวอ่อนเพื่อใช้ในกิจการใด ๆ เว้นแต่เพื่อใช้ในการบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ประสงค์จะใช้ตัวอ่อนที่เหลือใช้จากการบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อการศึกษาวิจัยต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา และการศึกษาวิจัยตัวอ่อนที่มีอายุเกินกว่าสิบสี่วันนับแต่วันปฏิสนธิจะกระทำมิได้ ทั้งนี้ อายุของตัวอ่อนไม่นับรวมระยะเวลาในการแช่แข็งตัวอ่อน

ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการใด ๆ เพื่อมุ่งหมายให้เกิดมนุษย์โดยวิธีการอื่นนอกจากการปฏิสนธิระหว่างอสุจิกับไข่

ห้ามมิให้ผู้ใดนำอสุจิ ไข่ ตัวอ่อน หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเซลล์ดังกล่าวใส่เข้าไปในร่างกายของสัตว์ หรือนำเซลล์สืบพันธุ์ของสัตว์ เซลล์ที่เกิดจากการปฏิสนธิระหว่างเซลล์สืบพันธุ์ของสัตว์ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเซลล์ดังกล่าวใส่เข้าไปในร่างกายของมนุษย์

ห้ามมิให้ผู้ใดสร้าง เก็บรักษา ขยาย นำเข้า ส่งออก หรือใช้ประโยชน์ ซึ่งตัวอ่อนที่มีสารพันธุกรรมของมนุษย์มากกว่าสองคนขึ้นไป หรือตัวอ่อนที่มีเซลล์หรือส่วนประกอบของเซลล์มนุษย์กับสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์อื่นรวมกันอยู่

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ เสนอซื้อ ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่ง อสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อน

การรับฝาก การรับบริจาค การใช้ประโยชน์จากอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่รับฝากหรือรับบริจาค เนื่องมาจากการ ดำเนินการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หรือการทำให้สิ้นสภาพการเป็นตัวอ่อนที่รับฝากหรือรับ บริจาค ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ แพทยสภาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศ กำหนด

การให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทาง การแพทย์กับสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย หาก เจ้าของอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนที่ฝากไว้กับผู้รับฝากตายลง ห้ามนำอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนดังกล่าวมาใช้ เว้นแต่มีการ ให้ความยินยอมเป็นหนังสือไว้ก่อนตาย และการใช้อสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนต้องใช้เพื่อบำบัดรักษาภาวะการมีบุตร ยากของสามีหรือภริยาดังกล่าวที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น และ การให้ความยินยอมในเรื่องนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการประกาศกำหนด

การกำหนดบทลงโทษทางอาญา สำหรับผู้ฝ่าฝืน ข้อห้ามการให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทาง การแพทย์ การตั้งครรภ์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ผู้กระทำให้เป็นคนกลาง นายหน้า หรือผู้โฆษณาโฆษณา เกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทน และให้มีการกำหนดบทลงโทษ ทางจริยธรรม โดยการเพิกถอนใบผู้ประกอบวิชาชีพเวช กรรมที่ไม่ปฏิบัติตามประกาศของแพทยสภาโดยความ เห็นชอบของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัย เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

4) มาตรา คุ้มครองเด็กที่เกิดก่อน พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

สำหรับมาตรการคุ้มครองย้อนหลังนี้ ควรมีการกำหนด ในบทเฉพาะกาลเพื่อรับรองสิทธิของผู้ที่เกิดจากการ ตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับให้มีผล ย้อนหลังไปคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วย การเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ด้วย โดยสามารถยก บทบัญญัติได้ว่า “ร่างมาตรา..... ให้ผู้ที่เกิดจากการ

ตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สามี หรือภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน หรือ พนักงานอัยการ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งให้ผู้ ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนนับแต่วันที่ผู้ นั้นเกิด ทั้งนี้ ไม่ว่าสามีและภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์ แทนจะเป็นสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แต่ ทั้งนี้จะอ้างเป็นเหตุเชื่อมสิทธิบุคคลภายนอกผู้ทำการ โดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่ศาลมี คำสั่งว่าเป็นบุตรไม่ได้” จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาล เยาวชนและครอบครัวโดยส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ควร บัญญัติกฎหมายให้มีการย้อนหลังได้ ทั้งในส่วนของ ผู้ประกอบการทางการแพทย์ และการให้สิทธิแก่เด็กที่ เกิดก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ เพื่อเป็นการ คุ้มครองสิทธิของเด็กย้อนหลังไปคุ้มครองในขณะที่ยังไม่มี การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ด้วย ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับ ความเสมอภาคเท่าเทียมและการไม่เลือกปฏิบัติ เพียงแต่ต้องเข้าไปในเงื่อนไขที่กฎหมายฉบับนี้รับรองไว้ เท่านั้น แม้อาจเกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ นำสืบพยานหลักฐานค้นหาความจริงในกรณีที่มี ระยะเวลาผ่านพ้นไปนานแล้ว แต่ก็ก็เป็นสิทธิที่เด็กเกิด ก่อนมีการบังคับใช้กฎหมายควรที่จะได้รับความเสมอ ภาคในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อย่างเท่าเทียมกัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ควรที่จะได้ มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิด โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางการบัญญัติ และแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นที่สำคัญแบ่งออกเป็น มาตรการทางกฎหมาย 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) แนวทางการการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทาง กฎหมายมหาชน ควรที่จะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ เกี่ยวข้องเพิ่มเติมให้ครอบคลุมรอบคอบและชัดเจนใน ประเด็นสำคัญ 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติทางด้านผู้ให้บริการ โดยจัดให้มีตัวแทนหรือองค์กรตัวกลางที่เรียกว่า “ผู้จัดให้มีการตั้งครุฑแทน” ที่ไม่หวังผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สามารถเข้ามาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางการดำเนินการต่าง ๆ ที่กฎหมายฉบับนี้ห้ามไว้ ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา หรือดำเนินการเป็นตัวกลางแทนในเรื่องต่าง ๆ โดยมีการบัญญัติรองรับการจัดตั้ง “องค์กรผู้จัดให้มีการตั้งครุฑแทน” ไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติทางด้านผู้รับบริการ โดยระบุคุณสมบัติเหล่านี้ให้ชัดเจนไว้ในกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

เรื่องอายุ ควรกำหนดอายุขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ด้วย เพื่อลดความเสี่ยงและความสามารถในการตั้งครุฑตลอดทั้งเป็นการคุ้มครองสุขภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของเด็กที่จะเกิดมาอีกด้วย โดยทางด้านของหญิงผู้รับตั้งครุฑแทนควรที่จะกำหนดอายุขั้นต่ำ 25 ปี และขั้นสูงไม่เกิน 35 ปี เพราะยังเป็นช่วงเจริญพันธุ์ที่มีความรับผิดชอบและต้องประกอบกับคุณสมบัติที่ต้องเคยมีบุตรมาก่อนด้วย ส่วนช่วงอายุทางด้านของคู่สมรสที่ต้องการมีบุตรนั้น ก็ควรกำหนดอายุขั้นต่ำ 25 ปี และขั้นสูงไม่เกิน 45 ปี ด้วยเหตุผลที่จะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบเลี้ยงดูอุปการะประกอบกับการเจริญเติบโตของเด็กเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถพึ่งตนเองได้ด้วย

เรื่องสัญชาติ ควรกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นคู่สมรสที่ต้องการมีบุตร หรือหญิงที่รับตั้งครุฑแทนนั้น ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น ด้วยผลที่ต้องการป้องกันการลักลอบรับจ้างตั้งครุฑ โดยใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่รับตั้งครุฑแทน และยังเป็น การป้องกันไม่ให้เกิดการใช้คนต่างชาติเข้ามารับจ้างตั้งครุฑแทนกันได้ด้วย เพราะหากไม่ได้กำหนดในเรื่องการมีสัญชาติไทยเอาไว้ อาจทำให้ชาวต่างชาติในหลายประเทศที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิยมเข้ามาจัดให้มีการตั้งครุฑแทนในประเทศไทยก็ได้

เรื่องความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะได้มีการกำหนดห้ามไว้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

อย่างชัดเจน ได้แก่ ความเป็นบุคคลล้มละลาย ความเป็นผู้พิการของหญิงที่รับตั้งครุฑแทน ความเป็นผู้วิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

3) ควรกำหนดการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่จะรับรู้ความจริง และกำหนดหน้าที่ในการรักษาความลับของบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

4) ควรกำหนดการคุ้มครองสิทธิของเด็กให้ได้รับโอกาสการได้รับน้ำนมจากหญิงผู้รับตั้งครุฑแทนด้วย เพราะเป็นสิทธิตามปรัชญากฎหมายธรรมชาติที่ควรได้รับการคุ้มครองไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยเช่นกัน

2) แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายเอกชน ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1) ควรที่จะได้มีการบังคับแบบให้ทำสัญญาตั้งครุฑแทน และควรกำหนดห้ามมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญ หรือบอกเลิกสัญญาใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กที่จะเกิดมาไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นเพื่อสุขภาพร่างกายของหญิงนั้นจริง ๆ หรือเปลี่ยนแปลงได้โดยคำสั่งศาลเท่านั้น

2) เมื่อมีการคุ้มครองความเป็นบิดามารดาทางพันธุกรรมแล้ว ควรที่จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดความสัมพันธ์ทางชีวภาพกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการตั้งครุฑแทน เพื่อป้องกันความสับสนซ้ำซ้อนอันไม่เป็นคุณสำหรับเด็กที่จะเกิดมา

3) แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการควบคุมทางกฎหมาย ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการควบคุมสถานบริการทางการแพทย์เพิ่มเติมใน 2 กรณีดังต่อไปนี้

กรณีแรก กฎหมายควรกำหนดให้แพทย์สภามีหน้าที่ในการรายงานชื่อสถานบริการทางการแพทย์ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการรักษา โดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

พันธู์ทางการแพทย์ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการรักษา หรือให้บริการตามประกาศหรือคำสั่งโดยอาศัยอำนาจ ตามกฎหมายฉบับนี้

กรณีที่สอง กฎหมายควรกำหนดให้สถานบริการทาง การแพทย์ มีหน้าที่ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริจาค ไข่ อสุจิ หรือตัวอ่อน และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กที่ถือ กำเนิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทาง การแพทย์ เพื่อให้ข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บอยู่ในฐานข้อมูล เดียวกัน อันจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สิทธิตาม กฎหมายในการขอทราบข้อมูลต่อไป

2) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการควบคุม การตั้งครรภ์แทน โดยห้ามมิให้ทำให้กับชาวต่างชาติโดย เด็ดขาด หรือห้ามมิให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็น ชาวต่างชาติ เท่ากับกฎหมายฉบับนี้รับรองการตั้งครรภ์

แทนให้กระทำได้เฉพาะคู่สมรสที่ต้องการมีบุตร และ หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนที่เป็นผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น

3) แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการบังคับ ทางกฎหมาย ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1) มาตรการบังคับทางแพ่งนั้น ควรที่จะได้นำเรื่องการอุปการะเลี้ยงดูจนกว่าจะบรรลุนิติ ภาวะมาใช้กับผู้ปฏิบัติผิดสัญญาตั้งครรภ์แทน

2) มาตรการบังคับทางอาญานั้น ควรที่จะได้มีการเพิ่มโทษจำคุก และนำเรื่องโทษปรับ สำหรับสถานบริการที่ฝ่าฝืนมาใช้กับร่างพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ด้วย

บรรณานุกรม

- กมลลา เทพวงศ์. (2556). การคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (อุ้มบุญ) ผลงาน ส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร **ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น**. รุ่นที่ 11 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่าย ตุลาการศาลยุติธรรม. สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ข่าวไทยรัฐออนไลน์. **แกะรอยธุรกิจอุ้มบุญหรืออุ้มบาป**. ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2557, <http://www.thairath.co.th/content/439522>.
- ข่าวไทยรัฐออนไลน์. [Online]. (2557) **อัยการชี้อุ้มบุญไม่ผิดกฎหมายข้อหาค้ำมนุษย์**. ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2557. <http://www.thairath.co.th/content/438998>.
- ข่าวไทยรัฐออนไลน์. [Online]. **คสช. เชิญตัวแทน พม.-สธ.หารือสงปมอุ้มบุญ**. ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2557, <http://www.thairath.co.th/content/441669>.
- ข่าวไทยรัฐออนไลน์. [Online]. (2557). **ตะลึงชุกคอนโด 9 ทารก ผลผลิตอุ้มบุญ**. ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2557, <http://www.thairath.co.th/content/441457>
- ข่าวเดลินิวส์. [Online]. (2557). **รพ.เอกชน 12 แห่ง ขายไข่-อุ้มบุญ-เลือกเพศ ส่อผิดกม**. ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2557, <http://www.dailynews.co.th/Content/politics/254260>.
- จักรกฤษณ์ ควรวจน์ และคณะ. (2548). **การผสมเทียมโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน** รายงานวิจัย. สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา.
- ประสพสุข บุญเดช. (2536). อุ้มบุญ. **วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิปีที่ 5**(2), 28.
- วิชา มหาคุณ. (2556). จริยธรรมและกฎหมายกับการกำเนิดมนุษย์โดยเทคโนโลยีแผนใหม่. **นิตยสารกระทรวง ยุติธรรม, ตุลาคม ปีที่ 40** (3).
- วิฑูรย์ อิงประพันธ์. (2549). การรับจ้างตั้งครรภ์กับกฎหมาย. **วารสารคลินิกปีที่ 6**. (12).

- สมชัย โกวิทเจริญกุล. (2537) อัมบุนุญให้เกิดหนทางของผู้มีลูกยาก. กรุงเทพมหานคร, หน้า 1.
- สหทยา สุนทรเกตุ. (2539). ปัญหาทางกฎหมายของการตั้งครรภ์แทน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง¹

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดนนทบุรีโดยเลือกศึกษาแหล่งที่ตั้งชุมชนที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ศึกษาลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนและ ลักษณะทางกายภาพ ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้น ๆ และศึกษาองค์ประกอบของชุมชน ทั้งทางด้านสังคม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรมในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรีในรูปแบบของเรือนพักอาศัยเดิมเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี มีความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป มีวิวัฒนาการอันดงาม สอดคล้องไปกับสภาพแวดล้อม และธรรมชาติอันเป็นที่ตั้งของเรือน แต่ทั้งนี้จากปัจจัยภายนอกหลาย ๆ อย่าง และกระแสความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเมืองที่มีกำลังมาก ทำให้เรือนพื้นถิ่น ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณดังกล่าวออกไปหลายรูปแบบโดยที่ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นเหตุผลสำคัญในลำดับรองลงไป เพราะเหตุว่าในบางท้องถิ่น กิจกรรมและสภาพแวดล้อมเดิมของตนกลับไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือน และวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตที่เคยเป็นมาอีกต่อไป ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของวิถีชุมชน และความยั่งยืนของเรือนมีน้อย ไม่อาจต้านทานต่อกระแสความเปลี่ยนแปลง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะตามรูปแบบทางกายภาพ คือ

- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆโดยยังคงเค้าของรูปลักษณ์องค์ประกอบเดิม
- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ โดยมีได้คงเค้าลักษณะของรูปแบบเดิม

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น,ความสืบเนื่อง การเปลี่ยนแปลง

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี

Nonthaburi Vernacular Architecture : Continuity and Change

Kajohnsak Chaokromthong¹

Abstract

The objectives of research were to study physical nature of architecture of Nonthaburi province in a selected community that had a unique social and cultural way of life and living, to study the characteristics of settling and physical nature of regional architecture of its community, and to study the social, religious, traditional and believe aspects of the community through architecture.

The research pointed out that Nonthaburi Vernacular Architecture was on the process of gradual change and had evolved nicely along with environment and nature that the houses were situated. Moreover, many external factors and the changes in urban society had strong influence on the native houses. Environmental factor was the second most important factor that influenced the change of house styles and way of life of the people. Norms and house styles that could not resist have undergone changes. The changes of houses from the past to the present could be seen in 2 physical types, namely:

- The changes of some components, but main styles were still retained, and
- The changes of both components and traditional styles

Key words: Vernacular architecture, Continuity, Change

¹Lecturer, Department of Architecture, Faculty of Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi.

บทนำ

การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี โดยการอาศัยด้วยความเป็นชุมชนที่เกิดจากการตั้งถิ่นฐาน มานาน มีประวัติความเป็นมาหลากหลาย ผ่านพันธุ ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น ควรแก่การศึกษาเช่น ที่อยู่อาศัย วัด ประเพณีที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมและวิถีชีวิต อันมีสภาพแวดล้อมของชุมชน และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นตัวเชื่อมโยงเมื่อทำการศึกษา จึงได้พบว่สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี เป็นสถาปัตยกรรมแห่งวิถีชีวิต ทั้งที่มีอยู่แต่เดิม ทั้งความเป็นชาวสวนผลไม้ สะท้อนออกมาเป็น บ้านเรือนที่สร้างกันเรียบง่าย อยู่ในสวนผลไม้ จากอดีต จนถึงปัจจุบันก็ยังหลงเหลือให้เห็นอยู่ แต่มีการปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ต่อการใช้สอย และตามวิถีชีวิตที่มีการพัฒนาเพิ่มเติม และความเกี่ยวข้องของชุมชน ที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม การดำรงอยู่ของความเป็นชุมชนเหล่านี้ สะท้อนออกมาให้เห็นถึงภาพแห่งกาลเวลาได้อย่างเด่นชัด โดยการมีเพื่อนบ้านที่ดี มีชุมชนที่ดี มีน้ำใจไมตรีให้แก่กัน ชุมชนก็ย่อมเข้มแข็ง มีแต่ความสุข มีวิถีชีวิตที่งดงาม ซึ่งหากไม่ได้ไปศึกษาและลงไปสัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวนนนทบุรี ตามหลากหลายชุมชนแล้ว อาจไม่รู้เลยว่า สิ่งเหล่านั้นยังหลงเหลืออยู่หรือไม่ และจะรักษาไว้ให้อยู่คู่กับเมืองนนทบุรีได้อย่างไร การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี จึงมุ่งศึกษาถึงจุดกำเนิดของเมือง และสถาปัตยกรรมแห่งวิถีชีวิต เพื่อผสมผสานสิ่งต่าง ๆ ร้อยเรียงกัน ให้เห็นถึงรูปแบบของสถาปัตยกรรมแห่งวิถีชีวิตของชาวนนนทบุรีและผสมผสานเข้ากับกาลเวลาที่จะล่วงผ่านไปเพื่อให้สิ่งดี ๆ เหล่านี้ยังคงอยู่

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาลักษณะรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดนนทบุรีโดยเลือกศึกษาแหล่งที่ตั้งชุมชนที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งวิถีชีวิตและการดำรงอยู่
2. ศึกษาลักษณะของการตั้งถิ่นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชน
3. ศึกษาองค์ประกอบของชุมชน ทั้งทางด้านสังคม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาทางกายภาพของชุมชน และตัวบ้านที่เป็นที่อยู่อาศัย ผนวกกับการศึกษาอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งผลมายังสิ่งก่อสร้างหรือสถาปัตยกรรม ดังนั้น ข้อมูลที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือการสำรวจสภาพปัจจุบันด้วยการถ่ายภาพ และการบันทึกจากแผนที่ ผนวกกับการ ร่างภาพ จากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมถึงการ วัดระยะผนงอาคารอย่างหยาบ ดังนั้นข้อมูลที่ได้ จึงมีรูปแบบดังต่อไปนี้

- ข้อมูลเอกสารศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวนนนทบุรี การตั้งถิ่นฐานทางประวัติศาสตร์ ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเดิมของชุมชน
- ข้อมูลจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมถึงการศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลการตั้งถิ่นฐาน การอยู่อาศัย ของชุมชนแต่เดิม จนถึง การอยู่อาศัยของเจ้าบ้านในปัจจุบัน
- ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ จากการบันทึกการถ่ายภาพ และแผนที่ที่เป็นการสำรวจภาพรวมโดยข้อมูลบางส่วนอาจต้องขอความ

อนุเคราะห์จากหน่วยงานราชการ เช่น ขอเอื้อเพื่อแผนที่ของจังหวัดให้ เพื่อเป็นข้อมูลแห่งการศึกษา แต่ในกรณีที่สามารถบันทึกหรือลงรายละเอียดในแผนที่จริงได้โดยทำแผนที่เป็นจุด ๆ ของพื้นที่คร่าว ๆ

- ข้อมูลจากการสำรวจจริงวัด โดยกรณีศึกษาเลือกเฉพาะพื้นที่ที่น่าสนใจ เพื่อลงรายละเอียดของผังพื้น รูปด้าน รูปตัด รายละเอียดทางสถาปัตยกรรม และโครงสร้างต่าง ๆ เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนและการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลในกลุ่มที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรม และความเชื่อต่าง ๆ ที่ส่งผลมายังสถาปัตยกรรม

- วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรี

- วิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์ของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรี ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สรุปผลการวิเคราะห์ และเสนอแนะความเป็นไปได้ที่จะอนุรักษ์ สภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี

วิเคราะห์ถึงความสืบเนื่องหรือการเปลี่ยนแปลงโดยดูภาพรวมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก

ขอบเขตของการวิจัย

ด้วยรูปแบบงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ในปัจจุบันค่อนข้างที่จะเลือนหายเนื่องจากเกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ซึ่งในปัจจุบันการครอบครองการใช้ที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยที่เป็นปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นเพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษาจึงเลือกเก็บข้อมูลในพื้นที่สถานที่เก็บข้อมูล แบ่งตามพื้นที่ศึกษาต่าง ๆ ตามชุมชนที่มีความน่าสนใจทางการตั้งถิ่นฐาน ความ

หนาแน่นของชุมชน สภาพแวดล้อม ความเด่นชัดของวิถีชีวิต และลักษณะที่โดดเด่นทางสถาปัตยกรรม

จุดศึกษาที่ 1 บ้านหมู่ที่ 3 ต.บางคูเวียง

อ.บางกรวย จ.นนทบุรี

วัดสัมเกลียง ต.บางคูเวียง

อ.บางกรวย จ.นนทบุรี

ชุมชนริมคลอง หลังวัดสัมเกลียง

จุดศึกษาที่ 2 บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลบางรักน้อย

อ.เมือง จ.นนทบุรี

ชุมชนริมคลอง บริเวณตรงกัน

ข้ามกับวัดโตนด

จุดศึกษาที่ 3 บ้านหมู่ที่ 1 ต.ศรีบางเมือง

อ.เมือง จ.นนทบุรี

วัดเฉลิมพระเกียรติ

ชุมชนหลังวัดเฉลิมพระเกียรติ

ชุมชนริมคลองอ้อมนนท์

ต.บางศรีเมือง อ.เมือง จ.นนทบุรี

โดยขอบเขตของการศึกษาโครงการนี้ ให้ครอบคลุมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- ลักษณะทางกายภาพของชุมชน หรือตัวบ้านที่เลือกเป็นกรณีการศึกษา

- บ้านและองค์ประกอบต่าง ๆ ในบริเวณบ้าน

- รายละเอียดทางสถาปัตยกรรมของบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

- ผังพื้น

- รูปด้าน

- ทักษะภาพ

- รายละเอียดของสถาปัตยกรรม

- ระบบและวิธีการก่อสร้าง และวัสดุ

ก่อสร้าง

- การเปรียบเทียบความเหมือนกับ

ความแตกต่าง พัฒนาการความแปรเปลี่ยน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปรเปลี่ยน

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

หากได้ศึกษาถึงปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ อันเป็นตัวแปรต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นต่อชุมชน และเรื้อนพื้นถิ่นของชุมชนนนทบุรี เชื่อว่าคุณลักษณะที่ดั่งงามในองค์ประกอบเดิม ภูมิปัญญาเดิมและทรัพยากรทางสิ่งแวดล้อมที่ดั่งงาม เมื่อนำมารวมหรือปรับประยุกต์ให้เข้ากับกระแสความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอย่างเหมาะสม ในลักษณะของความร่วมสมัย ย่อมจะทำให้เรื้อนพื้นถิ่น ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและงดงามสะท้อนเอกลักษณ์ของตนและตอบสนองต่อวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนนี้ได้ดี และประสบผลสำเร็จแน่นอน และเพื่อให้การดำเนินการศึกษามีบรรลุผลที่สมบูรณ์ จำเป็นต้องใช้กรอบความคิดเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่การวิเคราะห์และตีความ กรอบความคิดที่จะนำไปใช้ประกอบด้วย

- กรอบความคิดในการศึกษาสถาปัตยกรรมและชุมชน ในลักษณะภาพรวมหรือบริบทนิยม เพื่อเลือกกรณีศึกษา
- กรอบความคิดแบบเจาะลึกเฉพาะกรณี เพื่อศึกษารายละเอียด เมื่อเลือกกรณีศึกษาแล้ว
- กรอบความคิดแบบการศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาความเหมือน ความแตกต่าง และความแปรเปลี่ยน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปรเปลี่ยนนั้น ๆ
- กรอบความคิดในด้านการอนุรักษ์ เพื่อพิจารณาศักยภาพของการคงอยู่ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี

ผลการวิจัย

หลังจากได้ศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบ และรูปลักษณะของเรื้อนพื้นถิ่นในแต่ละช่วงเวลาต่าง ๆ ทำให้พบว่า เรื้อนพื้นถิ่นนนทบุรี นั้นมีที่มาอันยาวนาน และค่อยเป็นค่อยไป มีวิวัฒนาการอันดีงาม สอดคล้องไปกับสภาพแวดล้อม และธรรมชาติอันเป็นที่ตั้งของเรื้อน แต่ทั้งนี้จากปัจจัยภายนอก

หลาย ๆ อย่าง และกระแสความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเมืองที่มีกำลังมาก ทำให้เรื้อนพื้นถิ่น ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตาม สภาพการณ์ดังกล่าวออกไปหลายรูปแบบโดยที่ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นเหตุผลสำคัญในลำดับรองลงไป เพราะเหตุว่าในบางท้องถิ่น กิจกรรมและสภาพแวดล้อมเดิมของตนกลับไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรื้อน และวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตที่เคยเป็นมาอีกต่อไป ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของวิถีชุมชน และความยั่งยืนของเรื้อนมีน้อย ไม่อาจต้านทานต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่รุนแรงและรวดเร็วขึ้นได้ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเรื้อนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ ตามรูปแบบทางกายภาพคือ

- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ โดยยังคงเค้าของรูปลักษณะองค์ประกอบเดิม
- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ โดยมีได้คงเค้าลักษณะของรูปแบบเดิม

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงในรูปลักษณะแบบแรก จึงบ่งบอกได้ถึงความแข็งแกร่ง และความสำคัญในองค์ประกอบเดิมอยู่ อันเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการที่สำคัญ และความจำเป็นต่อการใช้สอยในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งในประเด็นที่ศึกษา จึงได้กำหนดเลือกศึกษา และวิเคราะห์ ตลอดจนถึงการสรุปรูปแบบในองค์ประกอบ จากเรื้อนในประเภทดังกล่าวนี้เท่านั้น อันเป็นการสอดคล้องต่อการฟื้นฟู สืบทอด และรังสรรค์รูปแบบของเรื้อนอันเกี่ยวข้อง และเติบโตขึ้นจากรากฐานวัฒนธรรมที่แท้จริง

องค์ประกอบของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลสะท้อนให้เห็นความยั่งยืนและการคงอยู่ ยังคงมีเอกลักษณ์ที่ดี และความสำคัญหลายประการอันเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงรูปแบบของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีในปัจจุบัน จึงได้นำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาลักษณะของตัวเรือนต่าง ๆ นั้นมาสร้างรูปแบบของเรือนที่เป็นรูปแบบของบ้านต้นแบบนนทบุรี ซึ่งมีความสำคัญต่อการสืบสานให้คงอยู่ต่อไป ได้ทำการนำเอารูปแบบมาออกแบบเป็น 2 ลักษณะคือ

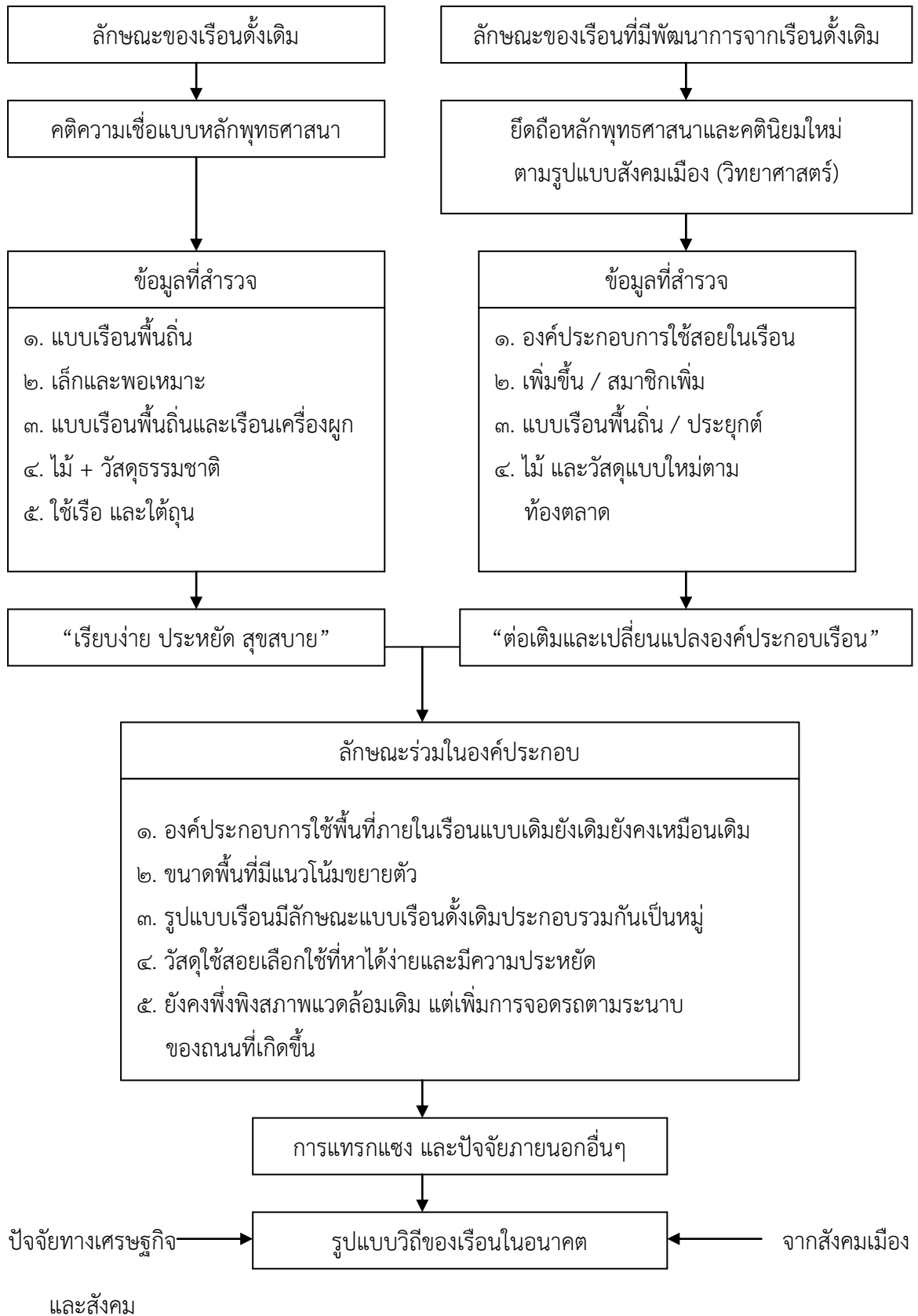
1. บ้านดั้งเดิมนนทบุรี เป็นบ้านที่นำเอารูปแบบของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีมาใช้
2. บ้านประยุกต์นนทบุรี เป็นบ้านที่นำเอาเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีมาประยุกต์ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

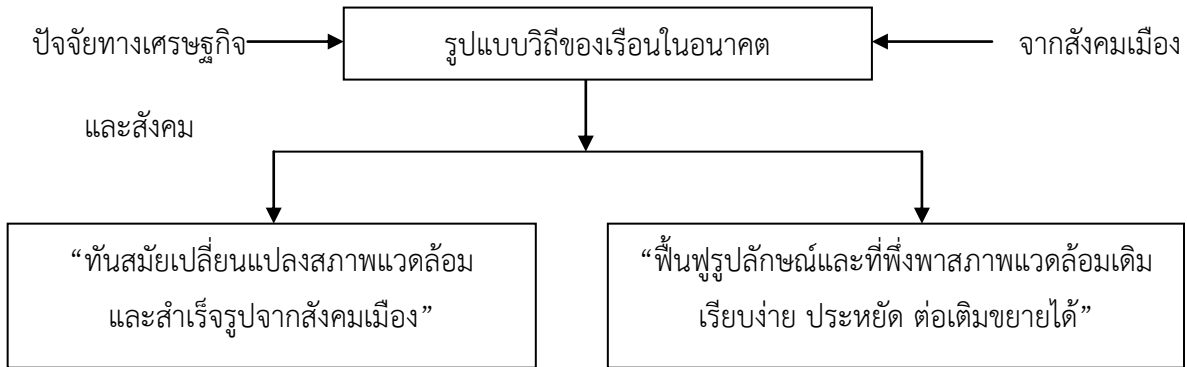
ข้อดี และข้อเสียของรูปแบบเรือนที่เสนอแนะ

ข้อดีของรูปแบบเรือนที่เสนอแนะทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี คือการประยุกต์ใช้และการดำรงคงอยู่แบบยั่งยืนในองค์ประกอบที่ดี ที่มีพื้นฐานพัฒนาการมาจากวัฒนธรรมเดิม ความเข้าใจและภูมิปัญญาที่เจริญขึ้นมาแต่บรรพบุรุษ นั้น

คือ ความสมถะ เรียบง่าย โปร่งโล่ง สะดวกสบาย เข้าใจธรรมชาติ และเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่ในพื้นถิ่นของตน อันส่งผลสู่ความงามแบบธรรมชาติ ความงามแบบเรียบง่าย เป็นการใช้รูปแบบของผัง และรูปแบบของเรือนที่ยังคงอิงกับสภาพแวดล้อมที่เหมือนเดิม หรือใกล้เคียงของเดิมอยู่มาก โดยการปรับประยุกต์ให้เข้ากับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต่อวิถีชีวิตในปัจจุบัน

ข้อเสียของรูปแบบเรือนที่เสนอแนะ คือการมุ่งเน้นที่ลักษณะของกายภาพอันสอดคล้องกับรูปแบบเดิม ทำให้มีข้อจำกัดอยู่บ้างในการเลือกใช้วัสดุอันเหมาะสม และใกล้เคียงกับรูปแบบดั้งเดิม แต่ทั้งนี้ก็มุ่งเน้น และพยายามเลือกใช้วัสดุที่มีประโยชน์ใช้สอยที่ดีกว่า(แก้ปัญหา หรือจุดอ่อนของวัสดุแบบเดิม) นอกจากนี้ข้อเสียก็คือ ดังที่ได้กล่าววิเคราะห์แล้วว่าความเจริญจากสังคมเมือง และสภาพแวดล้อมอย่างมาก อันส่งผลลบต่อรูปแบบโดยตรงของเรือนที่มีวิวัฒนาการมาทางด้านบวก ฟังก์ชันธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมมากก็อาจทำให้รูปแบบของเรือนมีโอกาสเปลี่ยนแปลง และจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบ อาจทำให้สูญสลายไปได้ (แผนภูมิที่ 1)

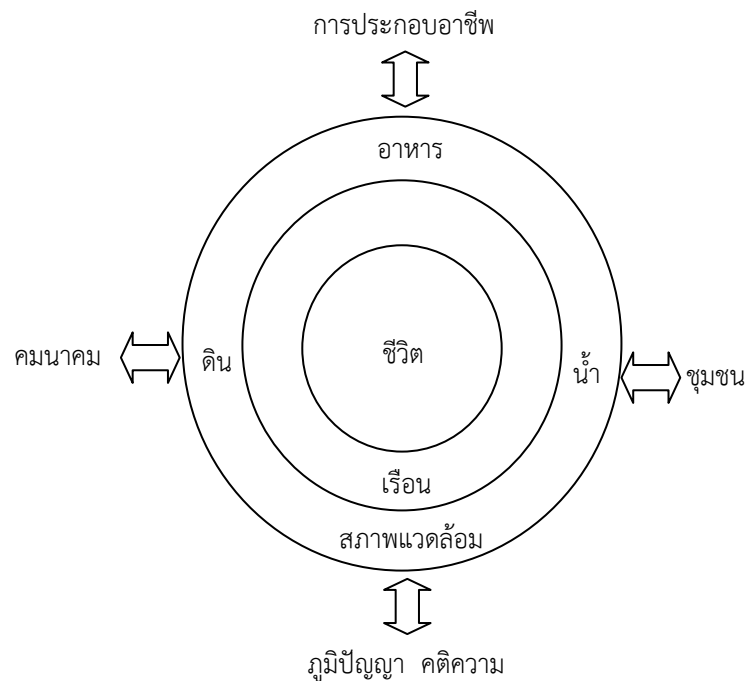
เรือนรูปแบบใหม่ (บ้านในสังคมเมือง)
๑. สร้างบ้านบนดินจึงต้องถมดินให้เท่าถนน ไม่ต้องการใต้ถุน
๒. ผังบ้านไม่เปิดโล่ง และยึดหยุ่น มักเป็นห้องต่าง ๆ ทำให้การขยายตัวยาก จำเป็นต้องสร้างใหญ่
๓. การก่อสร้างซับซ้อน ยุ่งยาก และมีราคาแพง ใช้พลังงานมาก ใช้วัสดุต่างถิ่นโดยสิ้นเชิง
๔. เน้นที่ความสวยงาม หูหราตามค่านิยมแบบสังคมเมือง
๕. ประโยชน์ใช้สอยและความสบายตามสภาวะแวดล้อมมีน้อย เพราะอาศัยการใช้ระบบเครื่องกล และอุปกรณ์ไฟฟ้า
๖. เมื่อดูหูหระ และมีหน้ามีตา จึงต้องทำรั้วและประตูแน่นหนา เพื่ออุปกรณ์ไฟฟ้า
๗. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านน้อยลง
๘. การสร้างเรือน คือการให้รางวัลกับชีวิตเป็นการสร้างเพื่อการเป็นอยู่อย่างมีหน้ามีตาในสังคม และสร้างฐานะให้ร่ำรวย

รูปแบบเรือนที่เสนอแนะ
๑. มีผังแบบกริด / ขยายได้ง่าย
๒. พื้นฟูและพึ่งพิงสภาพแวดล้อม ไม่มีการถมที่ / ปรับตัวตามรูปแบบเดิม
๓. องค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยครบถ้วน มีการแบ่งห้องบ้างเพื่อความเหมาะสม
๔. การจัดองค์ประกอบการใช้สอยภายในร่วมกลุ่มในพื้นที่เดียวกัน แบบเรือนพื้นถิ่น
๕. ประโยชน์ใช้สอย ประหยัด และดูแลรักษาได้ง่าย ไม่สิ้นเปลือง
๖. วัสดุหาได้ง่ายตามท้องตลาด ทั้งนี้เน้นความคงทนและประหยัด ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ก่อสร้างได้ง่าย ไม่ซับซ้อน
๗. ปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในรูปแบบใหม่แบบการยึดหยุ่น เช่น การทำพื้นที่จอดรถในระนาบถนน เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตที่สะดวกขึ้น
๘. การสร้างครอบครัวและวิถีชีวิตพอเพียง และยั่งยืน กลับสู่ความร่มเย็นเป็นสุข

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอแบบบ้านต้นแบบ นนทบุรีโดยอาศัยผู้ช่วยวิจัยให้นำเสนอเป็นรูปแบบไว้ 2 ลักษณะโดยมีแนวคิด คือบ้านที่รักษาไว้ซึ่งรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี อันมีคุณค่าควรแก่การเก็บรักษาไว้ ไม่ให้สูญสลายไปกับระยะเวลา และวิวัฒนาการความก้าวหน้าทางด้าน

สังคม อันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของงานสถาปัตยกรรมจึงได้รวบรวมข้อมูลและออกแบบบ้านต้นแบบนนทบุรี บ้านที่เหมาะสมกับเมื่อนนทบุรี สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมแม้จะล่วงเลยผ่านระยะเวลายาวนาน ทั้งทางด้านรูปแบบ สี การเลือกใช้วัสดุ รวมถึงสอดแทรกเรื่องของการประหยัดพลังงานเข้าไว้อีกด้วย (แผนภูมิที่ 2)

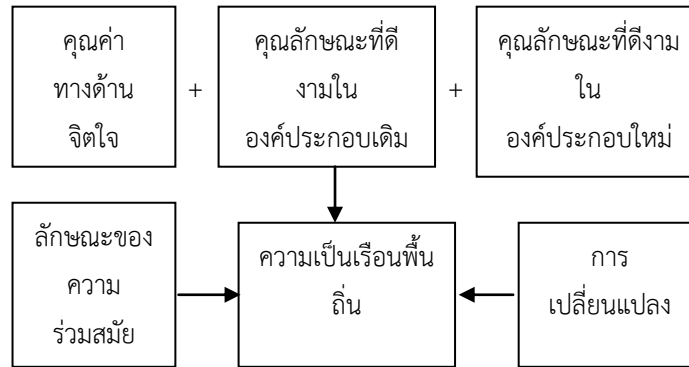
แผนภูมิที่ 2 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของเรือนที่ศึกษากับปัจจัยภายนอก

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ ตามรูปแบบทางกายภาพ คือ

- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ โดยยังคงเค้าของรูปลักษณะองค์ประกอบเดิม
- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ โดยมีได้คงเค้าลักษณะของรูปแบบเดิม

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงในรูปลักษณะแบบแรกจึงบ่งบอกได้ถึงความแข็งแกร่ง และความสำคัญในองค์ประกอบเดิมอยู่ อันเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการที่สำคัญ และความจำเป็นต่อการใช้สอยในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งในประเด็นที่ศึกษาจึงได้กำหนดเลือกศึกษา และวิเคราะห์ ตลอดจนถึงการสรุปรูปแบบในองค์ประกอบ จากเรือนใน

ประเภทดังกล่าวนี้เท่านั้น อันเป็นการสอดคล้องต่อ เกี่ยวข้อง และเติบโตขึ้นจากรากฐานวัฒนธรรมที่ การฟื้นฟู สืบทอด และสร้างสรรค์รูปแบบของเรือนอัน แท้จริง (แผนภูมิที่ 3)

แผนภูมิที่ 3 คุณค่าของเรือนพื้นถิ่น และสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลสะท้อนให้เห็นความยั่งยืนและการคงอยู่ ยังคงมีเอกลักษณ์ที่ดี และความสำคัญหลายประการอันเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงรูปแบบของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีในปัจจุบัน จึงได้นำรูปแบบที่ได้จาก

การศึกษาลักษณะของตัวเรือนต่างๆ นั้นมาสร้างรูปแบบของเรือนที่เป็นรูปแบบของบ้านต้นแบบนนทบุรี ซึ่งมีความสำคัญต่อการสืบสานให้คงอยู่ต่อไป

บรรณานุกรม

ก่องแก้ว วีระประจักษ์.(2551). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม .[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://guru.sanook.com/encyclopedia>

ชาติ ภาสกร .(2549).**บทเรียนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น** พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ:เอกสารการพิมพ์ งานบริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ญาณี สรประไพ. (2538). **การสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชาวสวนจังหวัดนนทบุรี**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา คณะมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทิฆัมพร ลอยศักดิ์วงศ์. (2547). **การศึกษารูปแบบเรือนพื้นถิ่น ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมใจ นิ่มเล็ก. (2545). **สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนชาวสวน พิมพ์ครั้งที่ 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุดจิต สนั่นไหว. (2550). **สถาปัตยกรรมในประเทศไทย - สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สีบพงศ์ อาชีวีปริสุทธิ. (2547). **การศึกษาความสัมพันธ์ทางกายภาพเพื่อการออกแบบปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของ 2 ฝั่ง แม่น้ำเจ้าพระยา**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานจังหวัดนนทบุรี. **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนนทบุรี**.(2551).[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.nonthaburi.go.th>
- อุปถัมภ์ รัตนสุภา. (2551). **สถาปัตยกรรมพื้นบ้านเกาะสมุย**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อำนาจ จำรัสจรูญผล .(2551). **ผลกระทบของการพัฒนาเมืองต่อการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว: กรณีศึกษาคลองอ้อมนนท จังหวัดนนทบุรี**. เค้าโครงชุมชนนิพนธ์ สาขาสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

พรเทพ จันทรนิภ¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาหลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ องค์ประกอบของจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ และรูปแบบจริยธรรมการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมาจากผู้บริหารและพนักงานระดับปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานยอดเยี่ยม ตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมและรายด้านของหลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล หลักการปฏิบัติที่ดีที่สุด และองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม และขงจื้อ รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ ยอมรับและแสวงหาการเปลี่ยนแปลง มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความเป็นเอกภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความเป็นสากล การทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า หลักการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักปฏิบัติที่ดีที่สุด เป็นตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ และองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ตามหลักจริยธรรมของศาสนา ได้แก่ หลักจริยธรรมของขงจื้อ หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ เป็นตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ($P < 0.001$)

คำสำคัญ: รูปแบบจริยธรรม การบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

¹ ปร.ด.(สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ) บริษัท เอส ซี เยนเนอร์ล เทคกรุ๊ป จำกัด

Ethical Model for Modern Enterprises Management

Pornthep Chantraniph¹

Abstract

The objectives of this research were to study the principles of modern enterprises management, the ethical elements in modern enterprises management, and the ethical model for modern enterprises management. The research used both quantitative and qualitative methods, the main method being quantitative. The population studied were the executives and operational level staffs from three best performing companies according to the rules of the Stock Exchange of Thailand (SET). A sample of 340 people was employed for data collection. The instruments used in this research were a questionnaire and an in-depth interview form.

It was revealed that the ethical principles for modern enterprise management, both at the overall level and specific aspects, were at a high level and consistent with good governance principles, best practice principles, and religions principles of Buddhism, Christianity, Islam, and Confucianism. In addition, ethical issues for modern enterprises management were enthusiasm in work, acceptance and seeking of changes, honesty with oneself and with others, unity, creativity, and global ethical principles. Moreover, the hypothesis testing revealed that principles of the rule of law, and of efficiency, as well as best practice principles were variables that affected the ethical model for modern enterprises management. Finally, the the ethical elements in modern enterprise management that were mostly derived from ethical principles in Confucianism and Christianity were variables that significantly affected the ethical model for modern enterprises management ($P < 0.001$).

Keywords: Ethical model, Modern enterprises management

¹ Ph.D., Public Policy and Management. S.C. General Trade Group Co, Ltd.

บทนำ

ในการบริหารองค์การหรือรัฐวิสาหกิจใด ๆ ปัจจัยหลักที่สำคัญที่สามารถจูงใจคนให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรับผิดชอบต่อองค์กร ยอมรับความคิดเห็นและความแตกต่างทางความเชื่อของคนในสังคมโลก องค์กรคือ สถานที่การทำงานที่ประกอบไปด้วยบุคลากรที่มาจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ฮินดู ขงจื้อ ซินโต พุทธ คริสต์ อิสลาม แต่ความเชื่อเหล่านี้เป็นสมบัติของแต่ละบุคคลที่ได้รับการปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งแต่ละศาสนานั้นย่อมเป็นส่วนสำคัญที่พัฒนาบุคคลให้เป็นคนดีและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการทำงานจึงต้องมีวัฒนธรรมกลาง ซึ่งวัฒนธรรม จริยธรรม มาจากคำๆ เดียวคือ ศาสนา (พระยาอนุমানราชชน, 2537)

คำว่า “สากล” หมายถึงเป็นค่ากลางที่ทุกคนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะการเป็นสากลนั้นก็คือความหลากหลายของวัฒนธรรมซึ่งในปัจจุบันนี้องค์กรหรือสถานที่ทำงานต่างๆ นั้นเป็นวัฒนธรรมแม้ว่าจะมีความหลากหลายแต่มาจากสายเดียวกัน ซึ่งยอมรับความเป็นมนุษย์ มีความรัก ความปรารถนาดีต่อกันและกัน ดังนั้นจริยธรรมในการบริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะนำมาเป็นปัจจัยด้านจิตทางจิตใจที่จะทำให้คนทุกคนร่วมกันทำงานเพราะสังคมในปัจจุบันนี้ เป็นสังคมทุนนิยมที่ทุกคนยอมรับว่า “วัตถุธรรม” เป็นตัวกำหนดแนวคิดจิตใจ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวว่า “วัตถุสามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจมนุษย์ได้” แต่อีกกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า “จิตใจสามารถเปลี่ยนแปลงวัตถุได้” แต่เหนือสิ่งอื่นใด จริยธรรมหรือรูปแบบจริยธรรมในยุคปัจจุบันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำมาเป็นเครื่องมือคู่ขนานกับเทคโนโลยียุคใหม่ เพื่อจะพัฒนาการบริหารในยุคใหม่ให้มีคุณภาพสูงสุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นตามทัศนคติของนักบริหารที่ว่า “จริยธรรมนำการพัฒนา การไม่คอร์รัปชันคือ ผลพวงที่จะนำความเจริญมาสู่องค์กรและจะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรที่ทำกันอยู่” ดังแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่ถือว่าเป็นวิวัฒนาการจากแหล่งที่สำคัญคือ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ของคน

ทั้งโลกมารวมเป็นกระบวนการเรียกธรรมาภิบาลในการบริหาร และมีค่าสำคัญที่เราได้รู้จักคือ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญ ฉะนั้นการวิจัยในประเด็นนี้จึงมีความสำคัญที่จะไปสำรวจองค์การวิสาหกิจยุคใหม่ เกี่ยวกับรูปแบบจริยธรรมในการบริหารยุคใหม่ ทั้งในเอกสารผลงานวิจัย และการนำหลักของจริยธรรมในการบริหารองค์การที่ศึกษานี้ ภาพรวมของปัญหาการวิจัยในการใช้หลักจริยธรรมในการบริหารนี้จะพบว่า การขาดความสามัคคี การขาดความโปร่งใส การขาดเอกภาพ ไม่ยึดวัฒนธรรมในองค์กรจึงนำมาให้เกิดความเสื่อมเสียและสูญเสียซึ่งสิ่งที่ไม่มองไม่เห็นอยู่ในด้านลึกของจิตใจมนุษย์ เป็นความคิด ความเชื่อ และศรัทธามนุษย์เป็นที่ยู่ภายในที่สำคัญในการนำไปสู่การสร้างและทำลายสิ่งต่างๆ

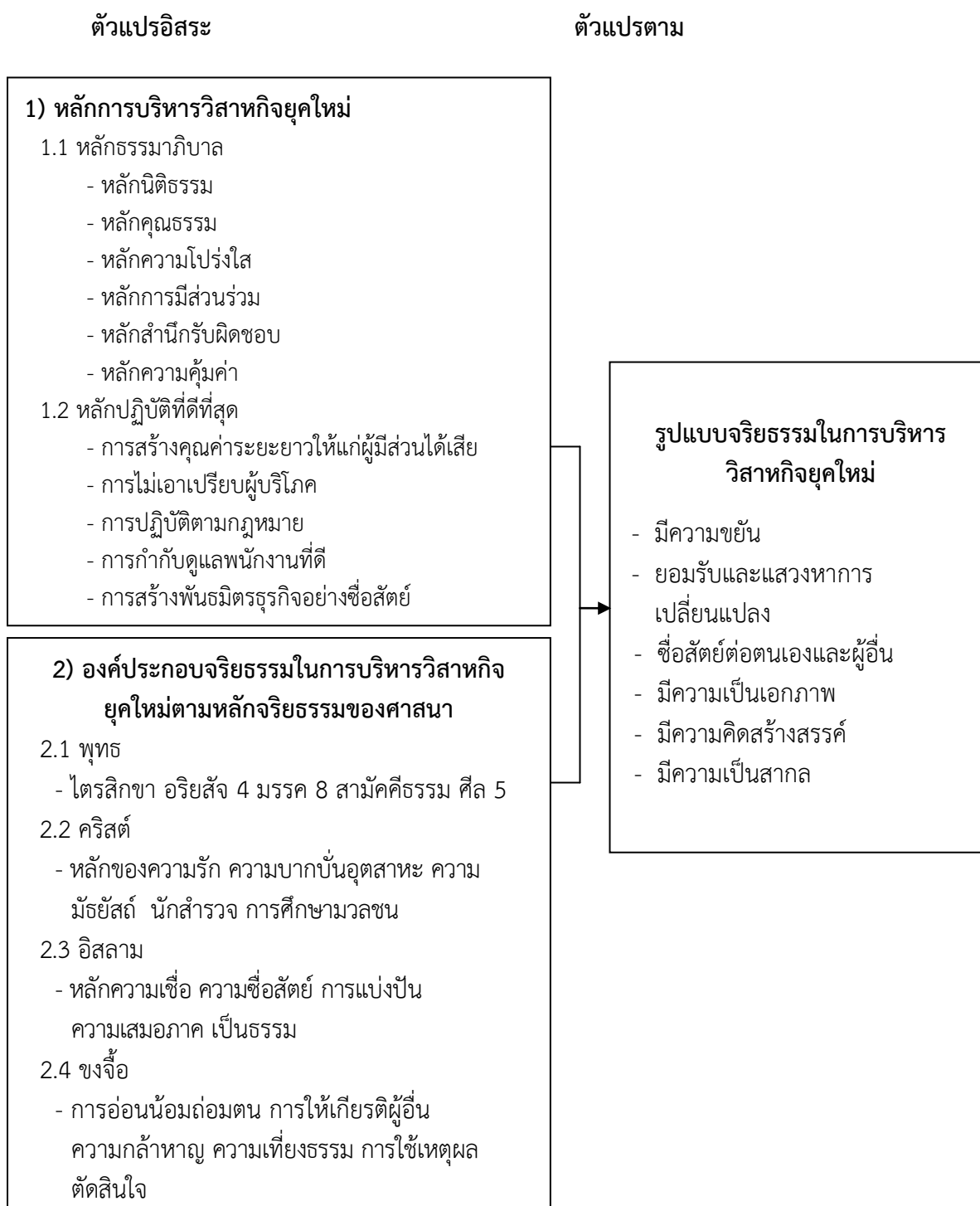
วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่
3. เพื่อศึกษารูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นส่วนเสริม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยศึกษาวิธีการบริหารจัดการของบริษัทจดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานยอดเยี่ยมตามกฎหมายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยผู้วิจัยศึกษาการให้ความสำคัญกับรูปแบบการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ซึ่งประกอบด้วยหลักการบริหารองค์กร หลักธรรมาภิบาล และหลักปฏิบัติที่ดีที่สุด นำมาบูรณาการกับองค์ประกอบจริยธรรมตามหลักศาสนาได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม จริยธรรมตามหลักปรัชญาขงจื้อ และตัวแปรรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัทจดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานยอดเยี่ยมตามกฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท ร็อกเวท จำกัด (มหาชน) (ROCK), บริษัท ซีพีโก้ จำกัด (มหาชน) (SEAFKO), และบริษัท ศรีไทยซูเปอร์แวร์ จำกัด (มหาชน)(SITHAI) จำนวน 2,289 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ พนักงานขององค์กรวิสาหกิจ จำนวน 340 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro

Yamane', 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ($e = 0.05$)

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารขององค์กรวิสาหกิจ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญธรรมกิจปรีดาภิสุทธิ์, 2540)

ผลการวิจัย

1. หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ องค์กรประกอบจริยธรรมในการบริหารตามหลักศาสนา และรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ มีดังนี้

ตารางที่ 1 หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ องค์กรประกอบจริยธรรมในการบริหารตามหลักศาสนา และรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลค่า
1. หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่			
หลักนิติธรรม	3.85	.55	มาก
หลักคุณธรรม	3.82	.67	มาก
หลักความโปร่งใส	3.79	.57	มาก
หลักการมีส่วนร่วม	3.78	.62	มาก
หลักสำนึกรับผิดชอบ	3.75	.71	มาก
หลักความคุ้มค่า	3.70	.69	มาก
หลักปฏิบัติที่ดีที่สุด	3.88	.62	มาก
2. องค์กรประกอบจริยธรรมในการบริหารตามหลักศาสนา			
หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ	3.78	.35	มาก
หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์	3.88	.45	มาก
หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม	3.93	.53	มาก
หลักจริยธรรมของขงจื้อ	3.97	.57	มาก
3. รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่	3.93	.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักปฏิบัติที่ดีที่สุด และองค์กรประกอบจริยธรรมในการ

บริหารตามหลักศาสนา ได้แก่ หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม หลักจริยธรรมของขงจื้อ และรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ทุกรายการอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรหลักการบริหารจัดการวิสาหกิจยุคใหม่ ที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

ลำดับตัวทำนาย	R	R ²	Adj.R ²	b	Bata	t	Sig
1. หลักปฏิบัติที่ดีที่สุด (X ₁)	.165	.027	.024	.371	.401	5.920	.000
2. หลักความโปร่งใส (X ₂)	.299	.090	.084	.227	.225	2.947	.003
3. หลักนิติธรรม (X ₃)	.325	.106	.098	.181	.175	2.458	.013
Constant (a) = 4.043 S _{E,est} = .571 Sig. = .014							

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านหลักปฏิบัติที่ดีที่สุด (X₁) ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่ 1 มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ร้อยละ 16.5 หลักการบริหารจัดการวิสาหกิจยุคใหม่ ด้านหลักความโปร่งใส (X₂) ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่ 2 มีผลต่อ

รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ร้อยละ 29.8 และหลักการบริหารจัดการวิสาหกิจยุคใหม่ ด้านหลักนิติธรรม(X₃) ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่ 3 มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ร้อยละ 32.5

สมการถดถอยเพื่อทำนายหลักการบริหารจัดการวิสาหกิจยุคใหม่ ที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ โดยใช้คะแนนดิบคือ

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

$$Y' = 4.043 + .371X_1 + .227X_2 + .181X_3$$

สมการถดถอยเพื่อทำนายหลักการบริหารจัดการวิสาหกิจยุคใหม่ ที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ โดยใช้คะแนนมาตรฐานคือ

$$Z'_Y = \beta_1Z_1 + \beta_2Z_2 + \dots + \beta_kZ_k$$

$$Z'_Y = .401Z_1 + .225Z_2 + .175Z_3$$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ ตามหลักจริยธรรมของศาสนา กับรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่

ลำดับตัวทำนาย	R	R ²	Adj.R ²	b	Bata	t	Sig
1. หลักจริยธรรมของขงจื้อ (X ₁)	.871	.759	.758	.646	.547	14.740	.000
2. หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ (X ₂)	.886	.785	.784	.473	.360	6.431	.000
Constant (a) = .041 S _{E,est} = .284 Sig. = .000							

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักจริยธรรมของ
ขงจื้อ (X_1) ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็น
ลำดับที่ 1 มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหาร
วิสาหกิจยุคใหม่ร้อยละ 87.1 หลักจริยธรรมของ

ศาสนาคริสต์ (X_2) ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย
เป็นลำดับที่ 2 มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการ
บริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ร้อยละ 88.6

สมการถดถอยเพื่อทำนายองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ตามหลัก
จริยธรรมของศาสนา ที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ โดยใช้คะแนนดิบคือ

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

$$Y' = .041 + .646X_1 + .473X_2$$

สมการถดถอยเพื่อทำนายองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ตามหลัก
จริยธรรมของศาสนา ที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ โดยใช้คะแนน

$$Z'_Y = \beta_1Z_1 + \beta_2Z_2 + \dots + \beta_kZ_k$$

มาตรฐานคือ

$$Z'_Y = .547Z_1 + .350Z_2$$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาหลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะหลักการ
บริหารวิสาหกิจยุคใหม่ จะเป็นหลักธรรมาภิบาล
หรือหลักการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเป็นหลักการที่
องค์กรต่างๆ นำมายึดถือปฏิบัติให้เกิดการยอมรับ
และสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ ดังนั้นปัจจุบันองค์กรไม่ว่าขนาดใด
ต่างก็ให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการที่
ดี นำหลักการต่างๆ มาบูรณาการประยุกต์ใช้ให้
เหมาะสมกับบริบทขององค์กร ซึ่งการบริหารจัดการ
ที่ตี้นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเจริญเติบโตและการ
ดำรงอยู่ต่อไปขององค์กร สอดคล้องกับข้อมูลการ
สัมภาษณ์ผู้บริหาร ที่ว่า บริษัทฯ มีการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการและให้
ความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการตามหลัก
ธรรมาภิบาล เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และ

นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลัก
คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม
หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า
สอดคล้องกับแนวคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
(2545) ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2545) กล่าวว่
การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร
องค์กร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความสุจริต
ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การสร้างธรร
มาภิบาลในองค์กรคือ การมีความโปร่งใส มีความ
สำนึกรับผิดชอบ ตรวจสอบได้และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ที่
มุ่งเน้นหลักการ มิใช่หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎี
การบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งหาก
มีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้วจะเกิดความ
เชื่อมั่นซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความ
สุจริต ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ที่นำมาใช้บริหารองค์กรมากที่สุดคือ หลักปฏิบัติที่ดีที่สุด ได้แก่ การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา มีการบริหารจัดการตามบทบัญญัติของกฎหมาย เป็นต้น ดังผลการสัมภาษณ์ของผู้บริหารที่ว่า ใช้ ในการบริหารจัดการองค์กรโดยดำเนินธุรกิจตามกฎหมาย สร้างคุณค่าระยะยาวแก่ผู้มีส่วนได้เสีย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ผู้เกี่ยวข้องและองค์กร รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและส่วนรวม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภคด้วยการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ สร้างพันธมิตรทางธุรกิจ ให้ผลตอบแทนกับทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม มีระบบการกำกับดูแลที่เชื่อถือได้ เน้นความโปร่งใสในการทำงานสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า หลักปฏิบัติที่ดีที่สุดเป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทางทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่องค์กรพึงปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน พ.ศ. 2549 ในการสร้างคุณค่าระยะยาวให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียแก่องค์กร เช่น บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) และบริษัท ซีโน-ไทย เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) ได้นำมากำหนดข้อปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ผู้ถือหุ้น ลูกค้า คู่แข่งทางการค้า คู่ค้า เจ้าหนี้ พนักงาน และสังคมส่วนรวมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน โดยมีการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน และถูกต้อง โดยหลักปฏิบัติที่ดีที่สุดขององค์กรส่วนใหญ่มีการดำเนินการโดยการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และผลกระทบจากการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักจริยธรรมของศาสนาต่างๆ

ได้แก่ หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม และหลักจริยธรรมของขงจื้อ ซึ่งหลักจริยธรรมดังกล่าวมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า จริยธรรมในการบริหารองค์กรที่เป็นสากล เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องยึดถือยึดมั่นในการบริหาร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนำหลักธรรมคำสอนตามแนวทางของศาสนาพุทธ ได้แก่ ไตรสิกขา อริยสัจ 4 มรรค 8 สามัคคีธรรม และศีล 5 มาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ เช่น การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเพื่อให้รู้และเข้าใจปัญหา แล้วจึงหาวิธีการแก้ไขปัญหา ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการทำงานเป็นทีม และไม่คดโกงเบียดเบียนผู้อื่น ดังนั้นผู้บริหารควรมีคุณธรรมในการบริหาร มีสติเป็นที่ตั้ง ใช้ความรู้ไปในทางที่ถูกที่ควร ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เพื่อสร้างความสมัคปรสามัคคีให้เกิดในองค์กร สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ว่า บริษัทมีการนำหลักจริยธรรมของศาสนาพุทธมาใช้ในการบริหาร ได้แก่ การมีความมานะอดุสาหะในการปฏิบัติหน้าที่ ความมีเหตุผลในการแก้ปัญหา ใช้สติตั้งมั่น นำปัญญาความรู้มาแก้ไขปัญหา หาเหตุผลของการเกิดปัญหาและศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหา ใช้วาจาที่สุภาพ ไม่ใส่ร้ายผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจิตใจเอื้ออารี มีความรักและความปรารถนาดีกับผู้อื่นเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญทัน ดอกไธสงค์ (2551) กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบของหลักธรรมมาภิบาลตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยเริ่มจากศีล สมาธิ ปัญญา รู้จักอริยสัจ 4 มีการพิจารณาอย่างครบถ้วนคือ โยนิโสมนสิการ มีสติ ระลึกได้ มี

สัมปชัญญะ รู้จักตัว (รู้รอบ) ตามพระไตรปิฎก นำเสนอแหล่งที่มาของความรู้ 3 ขาคือ พระสูตร เป็นกรณีศึกษา อาทิ นิทานเรื่องความดี ความไม่ดี ต่างๆ พระวินัย กฎระเบียบที่จะต้องปฏิบัติและข้อที่ไม่ควรทำอื่นๆ เช่น การยึดวินัยตัวบทกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และประเพณีอันดีงามของสังคม

เมื่อพิจารณาตามหลักสามัคคีธรรมพบว่า การบริหารงานในองค์กรส่วนใหญ่มีการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การทำงานเป็นทีม ให้เกียรติผู้ร่วมงาน และมีความรักความปรารถนาดีและให้อภัยทุกคน สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ว่า การบริหารงานตามหลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ การมีความมานะอุตสาหะในการปฏิบัติหน้าที่ นำปัญญาความรู้มาแก้ไขปัญหา ใช้งานจากที่สุภาพ ไม่ใส่ร้ายผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจิตใจเอื้ออาทร มีความรักและความปรารถนาดีกับผู้อื่นเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการยึดมั่นในความรักความปรารถนาดีให้กับผู้อื่น เป็นการแสดงถึงความเป็นผู้มีเมตตา กรุณา สอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาจุฬารัตน์ วชิรเมธี (2556) กล่าวถึง หลักสามัคคีธรรม 6 ข้อ (ธรรม 6 ประการ) ได้แก่ มีความคิดต่อเพื่อนมนุษย์อย่างพี่น้องให้เกียรติกัน พุดจาด้วยความเมตตาไม่ใช้ความรุนแรง มีจิตสาธารณะและยอมรับในหลักการเดียวกัน

สำหรับหลักอริยสัจ 4 นั้นตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า บริษัทมีการค้นหาต้นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เพื่อให้รู้และทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงหาวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือแก้ไขปัญหานั้นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า อริยสัจ 4 หมายถึง ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ คือ การมีอยู่ของทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และหนทางไปสู่ความดับทุกข์ ซึ่งเมื่อเกิดทุกข์หรือเกิดปัญหา ผู้เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เรียนรู้และเข้าใจปัญหา พยายามหาวิธีการ

แก้ไขปัญหาและทำการแก้ไขปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2546) ที่กล่าวถึง อริยสัจ 4 ไว้ว่า สิ่งที่ต้องทำต่ออริยสัจ 4 ได้แก่ การรู้และเข้าใจปัญหาหรือสภาวะที่เป็นทุกข์ หาทางดับทุกข์หรือแก้ปัญหาคือต้นเหตุ ต้องเข้าใจถึงภาวะการดับทุกข์ และหาวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ไม่มีปัญหา

หลักไตรสิกขา บริษัทให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีงาม มีจิตใจมั่นคงไม่ฟุ้งซ่าน ปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความสุจริต มีความเป็นธรรมในการพิจารณาผลงาน และพร้อมที่จะรับฟังข้อเสนอแนะของผู้เป็นอย่างจริงใจ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ตามหลักของไตรสิกขานั้นประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งทั้งสามอย่างนี้จะต้องมีความสัมพันธ์กัน การทำงานในองค์กรก็เช่นเดียวกัน บุคลากรจะต้องมีจิตใจเอื้ออาทรต่อกันรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการทำงานเป็นทีมก็จะทำให้งานในหน้าที่บรรลุตามจุดมุ่งหมายและประสบผลสำเร็จได้ สอดคล้องกับคำสอนธรรมของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงบ่อย และมีพุทธพจน์แสดงต่อเนื่องกันที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546) ได้นำมากล่าวไว้คือ อย่างนี้ศีล อย่างนี้สมาธิ อย่างนี้ปัญญา สมาธิ ศีล อันอบรมแล้ว ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่ ปัญญาอันสมาธิอบรมแล้ว ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่ จิตอันปัญญาอบรมแล้ว ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะโดยชอบ คือ กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ไตรสิกขาจึงเป็นระบบฝึกฝนอบรมกาย วาจา ใจ ใน 3 ด้าน คือ ทางปัญญา ทางศีล และทางจิต เป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันเป็นองค์กรรวม เกื้อกูลกันและกันไปตามลำดับ ส่วน ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเรื่องที่ต้องลงมือปฏิบัติ

ในส่วนของมรรค 8 นั้น บริษัทมีการปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ โดยมีการปฏิบัติตามระเบียบของกฎหมาย ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ไม่คดโกงเบียดเบียนใคร รู้จักการใช้คำพูดที่

สุภาพ และสร้างสรรค์ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มรรค 8 เป็นจริยธรรมระดับสูงที่ใช้เป็นหลักปฏิบัติ เพื่อให้ถึงความดับทุกข์ ที่เรียกโดยทั่วไปว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง ได้แก่ ความเห็นชอบหรือความเข้าใจถูกต้อง ความดำริชอบ เจรจาชอบ การกระทำชอบ เลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ระลึกชอบ และการตั้งใจมั่นชอบ ซึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักมรรค 8 จะเป็นรากฐานของความ สุขความเจริญทั้งสังคมและตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546) ที่ว่า หนทางที่จะนำไปสู่ความดับทุกข์ (ทุกข-นิโรธคามินีปฏิปทา-อริยสัจ) หนทางสายนี้เรียกว่า ทางสายกลาง (มัชฌิมา ปฏิปทา) มีองค์แปดประการอันประเสริฐ (อริยอภิสัทธิมคค) คือ 1) เห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) (ปัญญา) 2) ดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ) (ปัญญา) 3) เจรจาชอบ (สัมมาวาจา) (ศีล) 4) กระทำชอบ (สัมมากัมมันตะ) (ศีล) 5) เลี้ยงชีพชอบ (สัมมาอาชีวะ) (ศีล) 6) พยายามชอบ (สัมมาวายามะ) (สมาธิ) 7) ระลึกชอบ (สัมมาสติ) (สมาธิ) และ 8) ตั้งจิตมั่นชอบ (สัมมาสมาธิ) (สมาธิ)

สำหรับหลักศีล 5 ที่นำมาใช้ในการบริหารนั้น ส่วนใหญ่บริษัทจะไม่ฉ้อโกงผู้อื่น ดำเนินธุรกิจโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใคร ไม่หลงมัวเมาในอบายมุข ทั้งนี้เป็นเพราะว่าศีล 5 เป็นจริยธรรมพื้นฐานที่พุทธศาสนิกชนยึดถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีจิตใจที่ติงาม ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือทำร้ายผู้อื่น ให้มีเมตตากรุณาต่อมนุษย์และสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ มีสัมมาอาชีวะ หรือประกอบอาชีพที่สุจริต เว้นจากการประพฤติดิฉินกาม การสำรวมในกาม ยินดีในคู่ครองตน เว้นจากการพูดเท็จ มีสัจจะ รักษาคำพูด และเว้นจากการดื่มสุราและของเมาทุกชนิด มีสติสัมปชัญญะ ไม่ขาดสติ การไม่ฉ้อโกงใครเป็นการกระทำที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและประกอบอาชีพ

ในทางสุจริต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญมี แทนแก้ว (2539) ที่ว่า ศีลเป็นข้อปฏิบัติ ได้แก่ การเว้นชั่ว ประพฤติดี ปฏิบัติเพื่อความปกติ สงบเรียบร้อย ไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน

องค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ามี การนำมาปฏิบัติมาก โดยหลักที่นำมาใช้มากที่สุด คือ หลักนักสำรวจ ได้แก่ การมีสติรอบคอบในการปฏิบัติงาน สำรวจตรวจสอบและยอมรับข้อผิดพลาดของตน ลำดับต่อมา ความมัธยัสถ์ ได้แก่ การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ประหยัด อดออม สำหรับการศึกษามวลชน ได้แก่ นำผลที่ได้จากคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อองค์กรมาปรับปรุงการบริหาร ส่วนความมานะบากบั่นอดสาหะ ได้แก่ ความเพียรพยายามปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ และหลักความรัก ได้แก่ คอยตักเตือนด้วยความปรารถนาดีเมื่อพบผู้อื่นกระทำการที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่พบว่า หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ที่นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการบริหารองค์กร ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง มีความรักและความปรารถนาดีกับทุกคน เห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่เอาเปรียบผู้ถือหุ้นและผู้บริโภค ไม่คดโกงใคร ขยันหมั่นเพียรทำงานไม่เกียจคร้านและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่เผยแพร่ความลับของคนอื่น หมั่นศึกษาหาความรู้ให้กับตนเองและส่งเสริมให้ผู้อื่นได้รับการพัฒนาความรู้หาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในเรื่องตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งผู้บริหารนั้นมีการกึ่งหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดการงานทุกด้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และให้มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย การทำหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องมีความซื่อสัตย์ยุติธรรม ให้ความรักความปรารถนาดี และมีเมตตาแก่ผู้ร่วมงานหรือ

ผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารต้องมีความตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม ตั้งใจทำงาน ประพฤติตนในทางที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับพนักงาน เช่น มีความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม ความขยัน ความบากบั่นอดสาหัส ความมธยัสถ์ มีวินัยและหมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันโลกทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หลวงวิจิตรวาทการ (2546) ที่ว่า จริยธรรมที่สำคัญของศาสนาคริสต์คือ ความเป็นมิตรและความปรารถนาดีให้ผู้อื่นมีความสุข เพราะหลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์จะเน้นเรื่องความรัก ความมีน้ำใจต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สำหรับองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ามี การนำมาใช้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ การให้โอกาสผู้อื่นในการทำงานอย่างเสมอภาค เพื่อให้บุคลากรทุกคนรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนความสำเร็จขององค์กร มีการช่วยเหลือเกื้อกูลในกลุ่มทั้งในด้านกำลังกายและกำลังใจ อย่างเต็มความสามารถ ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่กล่าวถึงการนำหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามมาใช้ ได้แก่ มีการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ ให้ความเสมอภาคด้วยความบริสุทธิ์ใจ เชื่อมมั่นในการทำ ความดี ให้เกียรติต่อคุณค่าการเป็นมนุษย์หรือพนักงานในองค์กร มีความยุติธรรม จัดสรรสวัสดิการให้ สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย เน้นการ ความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร ให้ความสำคัญกับกลุ่มคนในทุกระดับชั้น ความคาดหวังให้พนักงานทุกคน กินดีอยู่ดี โดยไม่แยกเชื้อชาติ ศาสนา และตำแหน่ง หน้าที่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ตามหลักศาสนาอิสลาม สอนให้ทุกคนมีความนอบน้อมถ่อมตน ขัดเกลา

จิตใจและสอนให้รู้จักมารยาทในการแสดงความ จงรักภักดี ให้ตรงต่อหน้าที่และเวลา ตระหนักถึง ความเสมอภาค ไม่แบ่งชั้นวรรณะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่โลภ มีความเป็นธรรม เกรงครัตต่อ ระเบียบ และเคารพกฎหมาย และสอดคล้องกับ แนวคิดที่ของ บรรจง บินกาชัน (2543) ที่กล่าวถึง จรรยา มารยาทในการดำเนินธุรกิจหรือการติดต่อค้าขายกับผู้อื่นไว้ว่า พยายามหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น จึงทำให้อยู่ในสังคมได้อย่าง มีศักดิ์ศรีจึงหารายได้โดยซื่อสัตย์ ถึงแม้รายได้จะคูน้อยแต่ก็มีความประเสริฐมากกว่ารายได้จำนวนมาก ที่ได้มาโดยทุจริต คดโกง ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะลูกจ้าง หรือนายจ้างหรือประกอบอาชีพอิสระ จงทำงาน ด้วยความกระตือรือร้น ซื่อสัตย์ต่อการดำเนินธุรกิจ อย่างประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย ไม่เอาเปรียบ ลูกค้าโดยเอาสินค้าที่มีตำหนิไปให้ลูกค้าโดยไม่บอก ให้ทราบ สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นแก่ลูกค้า เพื่อที่ลูกค้าจะได้ไว้วางใจ ตรงต่อเวลาและรักษา สัญญาอย่างเคร่งครัด สุขภาพและใจกว้าง ไม่หยาบ คายหรือแข็งกร้าวต่อผู้มาขอยืมหรือลูกหนี้

องค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักจริยธรรมของขงจื้อ มีการนำมาใช้ อยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบที่นำมาใช้บริหาร จัดการ ได้แก่ การให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน และเคารพผู้อาวุโส สอดคล้องกับผลการ สัมภาษณ์ผู้บริหารที่กล่าวถึงการนำหลักจริยธรรม ของขงจื้อมาใช้ ได้แก่ ให้เกียรติกัน ให้ความเคารพผู้ อาวุโส พุดจาสุภาพไม่ก้าวร้าว บริหารจัดการด้วย ความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ไม่คดโกงใคร มีความ เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ให้ความนับถือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สังคมการทำงานเข้าถึงความดีดำเนินชีวิต อย่างผาสุก ส่งเสริมการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีให้กับ พนักงานในองค์กรให้เกียรติทั้งด้านความคิดและการ กระทำ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และส่งเสริม ความกล้าในการตัดสินใจบนพื้นฐานความถูกต้องดี

งาม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ขงจื้อสอนให้คนมีความเชื่อว่า ถ้าคนเรามีความนับถือซึ่งกันและกันจะได้ไม่มีอาชญากรรม และสังคมมีความสุขสงบ การให้เกียรติเพื่อนร่วมงานจะทำให้ได้รับความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความสามัคคีในหมู่คณะ ในหลักปรัชญาของจื้อจะเน้นหลักการที่คนควรปฏิบัติต่อกันที่ว่า “ถ้าต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อเราอย่างไร จงทำเช่นนั้นกับเขาก่อน” การที่บุคคลจะเข้าใจกันและกันก็ต้องอาศัยการศึกษาเล่าเรียน การปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้แก่ทุกคน เพราะคนจะเป็นคนที่สมบูรณ์ได้ต้องยึดถือประเพณีและการศึกษา จึงทำให้เกิดความคิดที่ถูกต้อง รู้จักชีวิต รู้จักโลก ตลอดจน การมีมิตรภาพ และการให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต

รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับ ความซื่อสัตย์ต่อองค์กร มีความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งยอมรับการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ว่า มีการปฏิบัติตามกฎหมาย มีความซื่อสัตย์ ขยันอดทน มีความยุติธรรม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีความเป็นประชาธิปไตย ศึกษาหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน มีกำหนดทิศทางการทำงานในองค์กรให้ทุกคนทุกฝ่ายยอมรับและปฏิบัติตาม มีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษารูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ กลุ่มตัวอย่างทั้งพนักงานระดับปฏิบัติและผู้บริหารให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความซื่อสัตย์ เป็นความประพฤตินี้ตรงและจริงใจ ไม่คิดคดโกงหรือหลอกลวงผู้อื่น

พฤติกรรมเหล่านี้จะทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์จึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่บุคคลพึงมี สอดคล้องกับแนวคิดของธีรศักดิ์ กำบรรณารักษ์ และเทพฤทธิ์ วิชญศิริ (2545) และสุภาพร พิศาลบุตร (2545) ที่กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจคือการทำธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา ยึดหลักความจริง การไม่ขโมยข้อมูลหรือผลงานหรือลิขสิทธิ์ ยึดกฎระเบียบของกฎหมาย หลีกเลี่ยงภาษีหรือการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการผลิตสินค้าหรือให้บริการตามมาตรฐานที่ตนได้กำหนดไว้ในโฆษณา ไม่หลอกลวง ฉ้อฉล มีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค

นอกจากเรื่องความซื่อสัตย์แล้ว พนักงานและผู้บริหารยังมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันคือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้เป็นเพราะวิวัฒนาการต่างๆ นับวันจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง หากองค์กรยังยึดติดกับวิธีการบริหารจัดการแบบเดิมๆ ก็อาจจะทำให้ขาดความเชื่อมั่นและล้ำสมัยไม่ได้รับการยอมรับ จึงต้องนำเอาวิทยาการสมัยใหม่มาใช้บริหารจัดการองค์กร ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพัฒนาบุคลากรขององค์กรเองให้มีความรู้ความเข้าใจกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย นอกจากการยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว องค์กรธุรกิจยังต้องมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีอิสระในการบริหารนั่นคือ องค์กรต้องมีอิสระทางความคิดที่จะบริหารกิจการของตนเองภายใต้ข้อกำหนดกฎหมาย ให้เจริญก้าวหน้า โดยไม่มีองค์กรอื่นมาสั่งการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรัส อติวิทยากรณ์ (2556) ที่ว่า ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการนำการเปลี่ยนแปลงสามารถชักนำหรือสร้างแรงจูงใจผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงทางปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนการทำงานมี

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ บริหารงานโดยมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม รู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบอย่างที่ดีมีบุคลิกภาพ ปฏิภาณไหวพริบดี มีความรับผิดชอบ มีใจเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความสามารถในการสื่อสาร กล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ

หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่และองค์ประกอบของจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักของจริยธรรมของศาสนาที่ส่งผลต่อรูปแบบจริยธรรมการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ พบว่าด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม เป็นตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ แสดงให้เห็นว่า รูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ต้องมีการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส มีระเบียบข้อบังคับ และดำเนินธุรกิจภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย เพราะจะทำให้เกิดความไว้วางใจกับทุกฝ่าย ผู้มีส่วนได้เสีย และพนักงานรับรู้ข้อเท็จจริงจากผลการปฏิบัติงาน องค์ประกอบของจริยธรรมในการบริหาร ได้แก่ หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม และหลักจริยธรรมของขงจื้อ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ โดยหลักจริยธรรมขงจื้อและหลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ มีผลรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า หลักจริยธรรมของขงจื้อเป็นหลักการที่สอนให้คนทั่วไปรู้จักให้เกียรติกัน มีความกล้าหาญ เที่ยงธรรม และรู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน ในขณะที่หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์สอนให้คนมีความรักสามัคคีต่อกัน มีความบากบั่นอดสาหัสในการทำงาน ซึ่งถ้าคนในองค์กรมีความรักสามัคคีให้เกียรติกัน และกันก็จะทำให้้องค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุณีย์

ล่องประเสริฐ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและสาเหตุจริยธรรมของนักธุรกิจในจังหวัด สุราษฎร์ธานี พบว่า องค์กรธุรกิจกับความมีจริยธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือเมื่อองค์กรธุรกิจมีจริยธรรมเพิ่มขึ้นผลกำไรขององค์กรก็จะเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการรักษาตำแหน่งและพัฒนาจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ มีดังนี้
 - 1.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบจริยธรรมการบริหารงานขององค์กร เพื่อสร้างจิตสำนึก และอุดมการณ์ในการรักษาจริยธรรมทางการบริหาร
 - 1.2 สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียรู้ว่า มาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรเป็นอย่างไร มีปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องในลักษณะใด ทั้งนี้เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจแนวทางการบริหารขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน
 - 1.3 จริยธรรมขององค์กรธุรกิจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กร ผู้เกี่ยวข้องหรือประชาคม ดังนั้น องค์กรธุรกิจควรกำหนดตัวชี้วัดเพื่อรักษามาตรฐานในองค์กร
 - 1.4 สนับสนุนและส่งเสริมให้พนักงานทุกฝ่ายทั่วทั้งองค์กรทราบและเข้าใจอย่างชัดเจนว่า องค์กรตั้งใจจะทำอะไร อย่างไร และองค์กรคาดหวังการประพฤติของพนักงานใดมาตรฐานใด
 - 1.5 ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ดำเนินธุรกิจโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
 - 1.6 กำหนดกลยุทธ์ในการใช้หลักจริยธรรมในการบริหาร ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

2.1 ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจริยธรรมให้กับพนักงาน โดยการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากรทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วม รับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรอย่างทั่วถึง

2.3 ผลการวิจัยนำมากำหนดตัวชี้วัดของจริยธรรมทางการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ดังนี้

2.3.1 หลักการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ควรประกอบด้วย

1) องค์กรมีกฎระเบียบและข้อบังคับในการปฏิบัติงานชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

2) บุคลากรทุกระดับมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานตรงเวลา ผู้บริหารต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3) บุคลากรในองค์กรมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถชี้แจงได้

4) สนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารและกิจกรรมการพัฒนาองค์กร

5) มีการดำเนินธุรกิจโดยใส่ใจกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน สังคมและประเทศชาติ

6) มอบหมายงานโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลเป็นหลัก

7) มีการดำเนินการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างตรงไปตรงมา

2.4 องค์กรประกอบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ตามหลักจริยธรรมของศาสนา ควรประกอบด้วย

1) หลักจริยธรรมของศาสนาพุทธ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นหาต้นเหตุที่ทำให้เกิด

ปัญหา ใช้คำพูดที่สุภาพและสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่น้อโทษผู้อื่น

2) หลักจริยธรรมของศาสนาคริสต์ คอยตักเตือนผู้อื่นที่กระทำความผิดด้วยความรัก ความปรารถนาดี เพียรพยายามปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักประหยัด อุดออม มีสติรอบคอบในการปฏิบัติงาน ค้นหาวิธีการบริหารจัดการที่ทันสมัย

3) หลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม ให้โอกาสผู้อื่นในการทำงานด้วยความเสมอภาค แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น มีความซื่อสัตย์

4) หลักจริยธรรมของขงจื้อ รู้จักให้เกียรติผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้อาวุโส และกล้าที่จะทำความดี

2.5 ปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ ประกอบด้วย จริยธรรมบริหารสากล ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความโปร่งใส และหลักปฏิบัติที่ดีที่สุด

2.6 ตัวชี้วัดรูปแบบจริยธรรมในการบริหารวิสาหกิจยุคใหม่ มีดังนี้

1) ด้านองค์กร ประกอบด้วย การบริหาร งานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การดำเนินธุรกิจภายใต้กรอบกฎหมาย มีกฎระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานชัดเจน สร้างพันธมิตรทางธุรกิจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีบริหารจัดการโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวม

2) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงใคร ความขยันอดทน ตั้งใจทำงาน ความรอบคอบในการทำงาน การบริหารจัดการด้วยความเสมอภาค มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติผู้อื่น ค้นหาวิธีการบริหารที่ทันสมัยเสมอ มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น กล้าที่จะทำความดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความรัก ความปรารถนาดีกับทุกคน อยู่อย่างพอเพียง รู้จักประหยัดอดออม และยอมรับการเปลี่ยนแปลง

บรรณานุกรม

- จรัส อติวิทยากรณ์. (2556). **ผู้บริหารยุคใหม่**. สงขลา: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2545). **การศึกษาเพื่อพัฒนาต้นนวัตกรรมพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ธีรศักดิ์ กำบรรณารักษ์ และเทพฤทธิ์ วิชญศิริ. (2545). **รายงานการวิจัยเรื่อง การขาดจริยธรรมทางธุรกิจของผู้ประกอบการกับระดับความเครียดของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง**. กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรจง บินกาชัน. (2543). **จรรยาบรรณในอิสลาม**. กรุงเทพฯ: นิตวีดา การพิมพ์.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2545). “**ธรรมาภิบาลในองค์กรอิสระ**”. เอกสารประกอบคำบรรยาย 8 มิถุนายน 2545 สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และปกเจริญผล.
- บุญทัน ดอกไธสงศ์. (2551). **การจัดการทุนมนุษย์**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ตะวัน.
- บุญมี แทนแก้ว. (2539). **จริยศาสตร์ทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระยาอนุমানราชธน. (2537). **ศาสนาเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2556). “**ว. วชิรเมธี แนะนำหลักสามัคคีธรรมพาไทยพ้นวิกฤติ**.” **ไทยรัฐออนไลน์**. 28 ธันวาคม 2556 : 13:28.)
- สถาบันพระปกเกล้า. (2554). **ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุณีย์ ล่องประเสริฐ. (2548). **ปัญหาและสาเหตุจริยธรรมของนักธุรกิจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. งานวิจัยส่วนบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2545). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- หลวงวิจิตรวาทการ. (2546). **ศาสนาสากล เล่มที่ 1**. กรุงเทพฯ: อู่การพิมพ์.
- Nuchanapha. (2554). **โครงสร้างในด้านคุณลักษณะของจริยธรรม**. [online]. available : http://plosanga.blogspot.com/2011/05/blog-post_6528.html, 14/3/2557.

การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา

จักรีรัตน์ แสงวารีย์¹
 ปรัชญนันท์ นิลสุข²
 พัลลภ พิริยะสุวรรณ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และนักวิชาชีพ จำนวน 25 คน เก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในรอบที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างเพื่อพัฒนาเกณฑ์คุณภาพ รอบที่ 2 เป็นการประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์คุณภาพโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน และ 3 เป็นการประเมินเพื่อยืนยันคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิตามผลการประเมินในรอบที่สอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ คัดเลือกเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป (มากกว่า 3.50) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (น้อยกว่า 1.50)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ เกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วย เกณฑ์คุณภาพ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านผู้เปิดรับ และ ด้านการประเมินผล มีเกณฑ์คุณภาพรายข้อ จำนวน 50 ข้อ เป็นเกณฑ์คุณภาพที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 39 ข้อ และเกณฑ์คุณภาพที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 11 ข้อ ซึ่งมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.92-4.87 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 0.62-1.17

คำสำคัญ: เกณฑ์คุณภาพ, สถานีโทรทัศน์ดิจิทัล, การศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

The Development of Digital Television Station for Education Quality Criteria

Jakgreerat Sangvari
Prachyanun Nilsook
Panlop Piriyasurawong

Abstract

The purpose of the research was to develop the quality criteria of education digital television station. The research employed Delphi technique involving three steps involving 25 experts who were professionals in mass communication including both academicians and journalists. The first step was the structured interview to develop a draft of the quality criteria. The second step was suitability evaluation of the quality criteria by means of close-ended questionnaire using rating scale. The third step was concerned with experts' judgment to confirm the validity of the close-ended questionnaire from step two. Statistical techniques used for analytical purposes were median and interquartile range

It was revealed that quality criteria of education digital television station consisted of five components i.e., administration, TV programmes management and production, human resources, audience, and evaluation. Among the 50 subcomponents, 39 of them were very necessary and 11 were necessary, the medians of which being 3.92-4.87 and interquartile 0.62-1.17

Keywords: Quality criteria, Digital television station, Education

¹ Ph.D. student, Information and Communication Technology for Education, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² Assoc. Prof. Dr. Information and Communication Technology for Education, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok

³ Asst. Prof. Dr. Information and Communication Technology for Education, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok

บทนำ

สถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นช่องทางสื่อสาร ผ่านโทรทัศน์ในช่องบริการสาธารณะตามที่ พรบ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการดังนี้ 1) เพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมการเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน 2) เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ 3) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน ในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะแก่ คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจ ที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

จะเห็นได้ว่าสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาอาศัยหลักการบริหารจัดการ โดยอยู่ในวัตถุประสงค์หลักข้อที่ 1 ซึ่งอยู่ในช่องที่ไม่แสวงหากำไร โดยมาตรา 11 กำหนดไว้ว่าผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องเป็น 1) กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ 2) สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ 3) สถาบันอุดมศึกษา เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอน หรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม (สุชาติ สุภาพ, 2556: 27-29)

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานบริหารจัดการของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาให้ได้มาซึ่ง "สถานีคุณภาพ" จึงควรมีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพเช่นเดียวกับการบริหารจัดการทางด้านไอซีทีประเภทอื่นๆ โดยอาศัย

หลักการเทียบสมรรถนะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในการเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศเป็นข้อมูลที่ทำให้ทราบว่าควรที่จะบริหารจัดการระดับประเทศอย่างไรจึงจะเหมาะสม เพราะข้อมูลจากองค์กรต่างๆ มากมายที่แสดงให้เห็นโอกาสและอุปสรรคของการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน เป็นตัวอย่างในการคิดและเทียบเทียบสมรรถนะองค์กรด้วยกระบวนการที่เป็นระบบ เป็นเทคนิคสำคัญในการเรียนรู้ตนเองและเปรียบเทียบกับคู่แข่งได้อย่างตรงประเด็น (ปรัชญนันท์ นิลสุข และจิระ จิตสุภา, 2556: 142)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา โดยอาศัยแนวการเทียบสมรรถนะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ มีเกณฑ์คุณภาพมาเป็นตัววัด ช่วยให้การตัดสินใจถูกต้องแม่นยำไม่ผิดพลาดเพราะการเทียบสมรรถนะนั้นมีลักษณะที่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมาและน่าเชื่อถืออย่างยิ่ง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา กำหนดเป็นเกณฑ์คุณภาพในการพัฒนาการดำเนินงานบริหารจัดการของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลการศึกษา เพื่อความพร้อมและสมบูรณ์ในองค์กร ช่วยสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. เทคนิคที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique)
2. ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนักวิชาการ (การบริหาร/การศึกษา/เทคโนโลยีสารสนเทศ)

และการสื่อสาร/นิเทศศาสตร์) ด้านสื่อสารมวลชน และด้านวิชาชีพ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 ท่าน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจงโดยมีประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนักวิชาการ จำนวน 16 ท่าน

2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 4 ท่าน

2.2.3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ จำนวน 5 ท่าน

3. ตัวแปรหลักของการวิจัย คือ เกณฑ์คุณภาพสถานีโอทศน์ดิจิทัลทางการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกณฑ์คุณภาพสถานีโอทศน์ดิจิทัลทางการศึกษา หมายถึงเกณฑ์คุณภาพของสถานีโอทศน์ที่ประกอบได้ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านผู้เปิดรับ และด้านการประเมินผล

1.1 เกณฑ์คุณภาพด้านบริหารจัดการ หมายถึงทิศทางในการทำงาน เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ การผลักดันนโยบาย การวางแผนกลยุทธ์ การควบคุม เน้นผู้บริหารหรือผู้นำ มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานทุกอย่างในสถานีโอทศน์ สอดคล้องกับการเน้นกระบวนการทำงานในเรื่องการกำหนดนโยบายและแผนงาน มีกระบวนการทำงานที่ต้องคำนึงถึงการบริหารที่รัดกุมสูง แสดงภารกิจที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน

1.2 เกณฑ์คุณภาพด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ หมายถึงการเน้นทางด้านเนื้อหาที่สอดคล้อง ความรู้พร้อมความบันเทิง โดยต้องอาศัยความหลากหลายของเนื้อหา ความน่าสนใจในการนำเสนอ รวมไปถึงควรคำนึงถึงประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

1.3 เกณฑ์คุณภาพด้านทรัพยากรบุคคล หมายถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กร มีการพัฒนาบุคลากรของ

องค์กรอยู่ตลอดเวลา สร้างหลักประกันในความยั่งยืน นอกจากนั้นควรเน้นการเปิดช่องทางในการมีส่วนร่วมใน ส่วนงานต่าง ๆ

1.4 เกณฑ์คุณภาพด้านผู้เปิดรับ หมายถึงการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิตรายการ เรื่องของการตรวจสอบเนื้อหา รายการ และการประเมินประสิทธิภาพการประกอบกิจการ และสามารถเข้าถึงทุกกลุ่มของผู้เปิดรับเพื่อความสำเร็จของสถานี

1.5 เกณฑ์คุณภาพด้านการประเมินผล หมายถึงการความสำคัญทั้งจากหน่วยงานภายใน จากหน่วยงานภายนอก และจากผู้เปิดรับเพื่อการพัฒนาสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล จากการประเมินผลและการวิจัย

2. นักวิชาการ หมายถึง อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถาบันการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งต้องมีประสบการณ์ในด้านๆ ไม่น้อยกว่า 10 ปี

3. นักสื่อสารมวลชน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ทางด้านสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะสื่อทางด้านวิทยุโทรทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับ กสทช. ซึ่งต้องมีประสบการณ์ในด้านสื่อสารมวลชน ไม่น้อยกว่า 10 ปี

4. นักวิชาชีพ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในสถานีโอทศน์ดิจิทัลทางการศึกษา ซึ่งต้องมีประสบการณ์ในการทำงานด้านวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงเกณฑ์คุณภาพสถานีโอทศน์ดิจิทัลทางการศึกษา

2. เป็นแนวในการพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโอทศน์ดิจิทัลทางการศึกษา

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานีโอทศน์ดิจิทัลทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างด้านเกณฑ์คุณภาพของสถานีโอทศน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยศึกษารวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และนักวิชาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำแนวคิดเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ทางการศึกษาได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ รวมทั้งจากการศึกษาแนวคิดสภาพปัญหาในการทำงาน บทบาทและขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาในประเทศไทย บูรณาการเพื่อกำหนดกรอบในการสร้างคำถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ เพื่อความชัดเจนของการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วปรับแก้ตามที่คุณเชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำ เพื่อแบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากที่สุด

2.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนน้ำหนักของระดับความเหมาะสมของเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา โดยกำหนดความหมายตามระดับคะแนน

2.3 แบบสอบถามในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความแบบรอบที่ 2 แต่ปรับข้อความในแบบสอบถามบางข้อให้มีความชัดเจนตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะพร้อมทั้งเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำถามแต่ละข้อที่คำนวณได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ตอบไว้ในรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาทบทวนคำตอบของตนเอง จากนั้นผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำถามแต่ละข้อ เพื่อสร้างแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นตอบมา โดยรอบที่ 3 นี้ผู้เชี่ยวชาญจะได้มีโอกาสทบทวนคำตอบในรอบที่ 2 ของตนเอง และตอบกลับมาอีกครั้ง โดยให้ความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยค่ามัธยฐาน

ผู้วิจัยนำเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดและมากที่สุดและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมาสรุปเป็นเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำเอกสารที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษาก่อนสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างเป็นคำถามปลายเปิด พร้อมทั้ง นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ สำหรับสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจะสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ โดยมีการจดบันทึกขณะสัมภาษณ์และขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญในการบันทึกเทป และการสัมภาษณ์จะไม่ถามนำใช้การสัมภาษณ์แบบการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตามวัน เวลา และสถานที่ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้นัดหมายไว้

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบแบบสอบถามแต่ละข้อตามลำดับความเหมาะสมของแต่ละเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องของความชัดเจนของภาษาความครอบคลุมของเนื้อหา สารระต่างๆ ก็สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ด้วยวิธีเช่นเดียวกับรอบที่ 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทราบความคิดเห็นกลุ่ม และมีโอกาสทบทวนคำตอบของตนเองจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 เมื่อได้ทบทวนคำตอบของตนเอง ผู้เชี่ยวชาญอาจยืนยันคำตอบเดิม เพิ่มเติมคำตอบหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ หากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อนั้นจะถูกขอร้องให้แสดงความเหตุผลในข้อนั้นๆ ด้วย

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทุกชุดของขั้นตอนวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลทุกชุดพิจารณาและตรวจสอบความชัดเจน ความถูกต้อง และความเหมาะสมของเครื่องมือก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ในการรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา และจัดกลุ่มเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษานำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์จำนวน 25 คน ตรวจสอบความตรงเนื้อหา โดยให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา ที่จำเป็นมากถึงมากที่สุด พร้อมทั้งให้คำแนะนำการปรับแก้สำนวน ภาษา หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และส่วนเบี่ยงเบนระหว่างควอไทล์ และปรับปรุงภาษา และเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญตามกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย และในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 เป็นการยืนยันคำตอบจากความคิดเห็นที่ผ่านการถามย้ำ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสตรวจสอบคำตอบของตนเองหลายรอบ จึงเป็นการหาความเที่ยง รวมทั้งข้อมูลทางสถิติที่ได้วิเคราะห์จากเทคนิคเดลฟายทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสตรวจสอบอยู่ในกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย ดังนั้น

ความเที่ยง และความตรงของข้อมูลที่ได้รับขึ้นอยู่กับ การเลือกผู้เชี่ยวชาญอันจะทำให้ผลการวิจัยที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้แบบสอบถาม 3 รอบ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในแต่ละรอบ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษามาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดกลุ่ม (Categorized) ของเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา รายด้าน รายองค์ประกอบ และรายชื่อ แล้วนำกลุ่มเกณฑ์คุณภาพที่วิเคราะห์ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของแต่ละเกณฑ์คุณภาพเพื่อจัดเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญเห็นค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบอีกครั้ง พร้อมทั้งขอเหตุผลประกอบ ในกรณีที่คำตอบตกอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ คำตอบที่ได้ในรอบที่ 3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตรคำนวณและการแปรผล เช่นเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2

ดังนั้นจากคำตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยพิจารณาเกณฑ์คุณภาพที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน คือ ค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 พิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 นำมาสรุปเป็นเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาต่อไป

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ผลการวิจัย

การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หากค่ามัธยฐานมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อความนั้น ข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50-4.49 ผู้วิจัยถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ข้อความนั้นมีความจำเป็นมาก และข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50-5.00 ผู้วิจัยถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น

สอดคล้องกันว่า ข้อความนั้นมีความจำเป็นมากที่สุด สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปของตาราง ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษาตามลำดับ ดังนี้คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ
3. ด้านทรัพยากรบุคคล
4. ด้านผู้เปิดรับ
5. ด้านการประเมินผล

ตั้งข้อมูลในตาราง 1-5

ด้านการบริหารจัดการ

ตาราง 1 ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษาด้านการบริหารจัดการ เรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ

เกณฑ์คุณภาพด้านการบริหารจัดการ	Md	IR	ระดับความจำเป็น
1. มีการจัดทำแผนประจำปีของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	4.83	0.63	มากที่สุด
2. มีระบบควบคุมคุณภาพทางการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	4.70	0.91	มากที่สุด
3. มีการตรวจสอบการบริหารจัดการระบบสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	4.70	0.91	มากที่สุด
4. มีการประเมินผลงานผู้บริหารทุกปีของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	4.59	1.03	มากที่สุด
5. มีการจัดทำแผนระยะ 3 ปีของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	4.52	0.99	มากที่สุด
6. มีการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	4.52	0.99	มากที่สุด
7. มีการประเมินความสามารถและภาวะผู้นำของผู้บริหารของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษาเป็นระยะอย่างเป็นระบบ	4.52	0.99	มากที่สุด

ตาราง 1 แสดงถึงเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษาด้านการบริหารจัดการ ประกอบไปด้วย เกณฑ์คุณภาพจำนวน 7 ข้อ ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมี

ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีระดับความจำเป็นมากที่สุดครบ 7 ข้อ

ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ

ตาราง 2 ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ เรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ

เกณฑ์คุณภาพด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ	Md	IR	ระดับความจำเป็น
1. มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเนื้อหารายการในรูปแบบของคณะทำงาน	4.87	0.91	มากที่สุด
2. มีการจัดทำแผนการผลิตรายการต่างๆ อย่างเป็นระบบ ว่างล่วงหน้า	4.86	0.62	มากที่สุด
3. มีการจัดสรรงบประมาณการผลิตโดยดูแลงบประมาณให้เหมาะสมเพียงพอต่อการผลิตแต่ละรายการ	4.86	0.62	มากที่สุด
4. มีการคัดเลือกเนื้อหาอย่างเป็นระบบให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้	4.79	0.76	มากที่สุด
5. มีเว็บไซต์ของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางอินเทอร์เน็ต	4.79	0.76	มากที่สุด
6. มีการใช้วัตถุดิบในการผลิตและตัดต่อด้วยระบบดิจิทัล	4.79	0.80	มากที่สุด
7. มีห้องส่งและเครื่องส่งสัญญาณและเสียงระบบดิจิทัล	4.75	0.74	มากที่สุด
8. มีระบบการจัดหาข้อมูลเนื้อหารายการที่เหมาะสมสำหรับการผลิตโดยคณะทำงาน	4.75	0.85	มากที่สุด
9. มีระบบการรับข้อมูลเพื่อให้สามารถดูรายการย้อนหลังได้ทางอินเทอร์เน็ต	4.75	0.85	มากที่สุด
10. มีเทคโนโลยีการสื่อสาร 2 ทางระหว่างสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลกับผู้ชม	4.75	0.88	มากที่สุด
11. มีการจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติการผลิตรายการ	4.65	0.96	มากที่สุด
12. มีระบบการประสานงานภายในฝ่ายการผลิตรายการให้รับทราบโดยทั่วถึงกัน	4.65	0.96	มากที่สุด
13. มีการรวบรวมจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลของรายการด้วยระบบดิจิทัล	4.65	0.96	มากที่สุด
14. มีการใช้ช่างเทคนิคมาช่วยในการผลิตรายการระบบดิจิทัล	4.65	0.96	มากที่สุด
15. มีทีมงานเขียนบทโทรทัศน์และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในรูปแบบคณะทำงาน	4.59	0.96	มากที่สุด
16. มีการกำหนดรูปแบบของรายการจากคณะทำงาน	4.52	0.99	มากที่สุด
17. มีการจัดประชุมทีมงานอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง	4.39	1.03	มาก
18. มีระบบเทคโนโลยีการออกอากาศรายการทั้งทางการสื่อสารผ่านดาวเทียมและไฟเบอร์ออฟติก	4.36	1.08	มาก
19. มีการนำเสนอเนื้อหารายการที่เน้นความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ตามกระแสสังคม	4.26	1.17	มาก
20. มีการนำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาโดยเน้นในรูปแบบสารบันเทิงตามความเหมาะสม	3.92	0.81	มาก

ตาราง 2 แสดงถึงเกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ ประกอบไปด้วยเกณฑ์คุณภาพจำนวน 20 ข้อ ข้อความที่

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีระดับความจำเป็นมากที่สุด 16 ข้อ และมีระดับความจำเป็นมาก 4 ข้อ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ด้านทรัพยากรบุคคล

ตาราง 3 ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ทัศนคติจิตัลทางการศึกษาด้านทรัพยากรบุคคล เรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ

เกณฑ์คุณภาพด้านทรัพยากรบุคคล	Md	IR	ระดับความจำเป็น
1. มีการกำหนดประสบการณ์และผลงานในวิชาชีพของบุคลากร	4.87	0.91	มากที่สุด
2. มีการวางเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลให้ตรงกับงาน อย่างเป็นระบบ	4.83	0.63	มากที่สุด
3. มีการทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างต่อเนื่อง	4.83	0.63	มากที่สุด
4. มีการกำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมวิชาชีพของบุคลากร	4.83	0.62	มากที่สุด
5. มีการกำหนดคุณลักษณะพิเศษอื่นๆ ทางอาชีพ (Professional) ของ บุคลากร	4.75	0.85	มากที่สุด
6. มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อแสวงหาความรู้จาก ภายนอกที่สนับสนุนสถานีวิเคราะห์ทัศนคติอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง	4.59	0.96	มากที่สุด
7. มีการกำหนดคุณวุฒิที่ตรงกับตำแหน่งงานของบุคลากร ฝ่ายต่างๆ	4.52	1.09	มากที่สุด
8. มีการส่งเสริมให้บุคลากรลาศึกษาต่อในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ งานที่รับผิดชอบ	4.44	1.04	มาก
9. มีการจัดโครงการฝึกอบรม โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ มาให้ความรู้ภายในสถานีวิเคราะห์ทัศนคติอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง	4.44	1.04	มาก

ตาราง 3 แสดงถึงเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ทัศนคติจิตัลทางการศึกษาด้านทรัพยากรบุคคล ประกอบไปด้วยเกณฑ์คุณภาพจำนวน 9 ข้อ ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมี

ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีระดับความจำเป็นมากที่สุด 7 ข้อ และมีระดับความจำเป็นมาก 2 ข้อ

ด้านผู้เปิดรับ

ตาราง 4 ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของเกณฑ์คุณภาพสถานีวิจัยทัศนคติทางการศึกษาด้านผู้เปิดรับ
เรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ

เกณฑ์คุณภาพด้านผู้เปิดรับ	Md	IR	ระดับ ความจำเป็น
1. มีการศึกษาความต้องการของผู้เปิดรับรายการเป็นประจำทุกปี	4.75	0.76	มากที่สุด
2. เปิดโอกาสให้ผู้เปิดรับเข้ามามีส่วนร่วมในรายการในลักษณะต่างๆ ได้หลายช่องทาง	4.70	0.96	มากที่สุด
3. มีการสำรวจจำนวนของผู้เปิดรับในแต่ละรายการเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.65	0.96	มากที่สุด
4. ให้ผู้เปิดรับแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการได้อย่างอิสระและรวดเร็ว	4.59	1.03	มากที่สุด
5. มีระบบและกลไกเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ ของผู้เปิดรับ	4.44	1.04	มาก
6. มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เปิดรับที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.38	0.99	มาก
7. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการเปิดรับรายการของผู้เปิดรับผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ	4.38	0.99	มาก
8. มีการวางระบบรับเรื่องร้องเรียน โดยผ่านศูนย์บริการข้อมูล (Call Center)	4.29	1.05	มาก

ตาราง 4 แสดงถึงเกณฑ์คุณภาพสถานีวิจัยทัศนคติทางการศึกษาด้านผู้เปิดรับ ประกอบด้วยเกณฑ์คุณภาพจำนวน 8 ข้อ ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีระดับความจำเป็นมากที่สุด 4 ข้อ และมีระดับความจำเป็นมาก 4 ข้อ

ด้านการประเมินผล

ตาราง 5 ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของเกณฑ์คุณภาพสถานีวิจัยทัศนคติทางการศึกษาด้านการประเมินผล
เรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ

เกณฑ์คุณภาพด้านการประเมินผล	Md	IR	ระดับ ความจำเป็น
1. มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของสถานีวิจัยทัศนคติทางการศึกษา	4.87	0.91	มากที่สุด
2. มีการประชุมสรุปผลการประเมินผลของสถานีวิจัยทัศนคติทางการศึกษา	4.79	0.76	มากที่สุด
3. มีการรายงานผลการประเมินให้บุคลากรสถานีวิจัยทัศนคติทางการศึกษารับทราบ	4.79	0.76	มากที่สุด
4. มีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อค้นหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมรวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการผลิตรายการ	4.79	0.76	มากที่สุด
5. ทำการประเมินผลในภาพรวมหลังรายการออกอากาศ	4.65	0.96	มากที่สุด
6. ทำการประเมินผลในภาพรวมก่อนรายการออกอากาศ	4.24	1.00	มาก

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ตาราง 5 แสดงถึงเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษาด้านการประเมินผล ประกอบไปด้วยเกณฑ์คุณภาพจำนวน 6 ข้อ ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีระดับความจำเป็นมากที่สุด 5 ข้อ และมีระดับความจำเป็นมาก 1 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นทั้งหมด 50 ข้อ

2. เกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเกณฑ์คุณภาพนั้นมี 5 ด้าน ครบจำนวน 50 ข้อ ผ่านเกณฑ์ คือค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่ามีเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษาที่มีความจำเป็นระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน 4.50-5.00) จำนวน 39 ข้อ มีความจำเป็นระดับมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50-4.49) จำนวน 22 ข้อ ดังรายละเอียดที่สรุปเป็นตาราง 6 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 จำนวนร้อยละของเกณฑ์คุณภาพ แสดงรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุดและมากตามด้านต่างๆ ของเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา

เกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา	เกณฑ์คุณภาพรายข้อย่อย	ระดับมากที่สุด	ระดับมาก
1. ด้านการบริหารจัดการ	7	7	-
2. ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ	20	16	4
3. ด้านทรัพยากรบุคคล	9	7	2
4. ด้านผู้เปิดรับ	8	4	4
5. ด้านการประเมินผล	6	5	1
รวม	50	39	11
ร้อยละ	100	78	22

การอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

การศึกษาเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา มีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ (3) ด้านทรัพยากรบุคคล (4) ด้านผู้เปิดรับ และ (5) ด้านการประเมินผล จำนวนรวม 50 ข้อ เป็นเกณฑ์คุณภาพที่มีความจำเป็นระดับมากที่สุด 39

ข้อ และเกณฑ์คุณภาพที่มีความจำเป็นระดับมาก 11 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ จากผลการวิจัยพบว่าเกณฑ์คุณภาพสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา มีทั้งหมด 7 ข้อ โดยที่เกณฑ์คุณภาพรายข้อที่ระดับความจำเป็นมากที่สุดมี 7 ข้อ ได้แก่ มีการจัดทำแผนประจำปีของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา มีระบบควบคุมคุณภาพทางการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับของสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา มีการตรวจสอบการบริหารจัดการระบบสถานีวิเคราะห์ศนดิจิตัลทางการศึกษา มีการประเมินผลงานผู้บริหารทุกปีของ

สถานีวิจัยเทคโนโลยีการออกอากาศรายการทั้งทางการสื่อสารผ่านดาวเทียมและไฟเบอร์ออฟติก มีการนำเสนอเนื้อหารายการที่เน้นความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ตามกระแสสังคม มีการนำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาโดยเน้นในรูปแบบสาระบันเทิงตามความเหมาะสม สอดคล้องกับเรื่องกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่เกี่ยวข้อง (เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารกิจการสื่อสาร, 2556: 295) ได้แก่ นโยบายด้านเทคโนโลยีด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ด้านความสัมพันธ์กับผู้เปิดรับ ด้านความเสี่ยง ด้านบุคคลและด้านการวัดประเมินการดำเนินการขององค์กร โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ที่องค์กรจะต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย ระบบสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร วิธีการเข้าถึงองค์กรผ่านทางเว็บไซต์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ทั้งที่เป็นบุคลากรภายในและผู้เปิดรับ

2. ด้านการจัดผังรายการ/ผลิตรายการ จากผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์คุณภาพสถานีวิจัยเทคโนโลยีทางการศึกษา มีทั้งหมด 20 ข้อ โดยที่เกณฑ์คุณภาพรายข้อที่ระดับความจำเป็นมากที่สุดมี 16 ข้อ ได้แก่ มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเนื้อหารายการในรูปแบบคณะทำงาน มีการจัดทำแผนการผลิตรายการต่างๆ อย่างมีระบบไว้ล่วงหน้า มีการจัดสรรงบประมาณการผลิตโดยดูแลงบประมาณให้เหมาะสมเพียงพอต่อการผลิตแต่ละรายการ มีการคัดเลือกเนื้อหาอย่างเป็นระบบให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ มีเว็บไซต์ของสถานีวิจัยเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตและตัดต่อด้วยระบบดิจิทัล มีห้องส่งและเครื่องส่งสัญญาณภาพและเสียงระบบดิจิทัล มีระบบการจัดหาข้อมูลเนื้อหารายการที่เหมาะสมสำหรับการผลิตโดยคณะทำงาน มีระบบการรับข้อมูลเพื่อให้สามารถดูรายการย้อนหลังได้ทางอินเทอร์เน็ต มีเทคโนโลยีการสื่อสาร 2 ทางระหว่างสถานีวิจัยเทคโนโลยีกับผู้ชม มีการจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติการผลิตรายการ มีระบบการประสานงานภายในฝ่ายการผลิตรายการให้รับทราบโดยทั่วถึงกัน มีการรวบรวมจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลของรายการด้วยระบบดิจิทัล มีการใช้ช่างเทคนิคมาช่วยในการผลิตและตัดต่อด้วยระบบดิจิทัล มีทีมงานเขียนบทโทรทัศน์และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในรูปแบบคณะทำงาน มีการกำหนดรูปแบบของรายการจากคณะทำงาน และมีความจำเป็นระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ มีการจัดการประชุมทีมงานอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง มี

ระบบเทคโนโลยีการออกอากาศรายการทั้งทางการสื่อสารผ่านดาวเทียมและไฟเบอร์ออฟติก มีการนำเสนอเนื้อหารายการที่เน้นความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ตามกระแสสังคม มีการนำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาโดยเน้นในรูปแบบสาระบันเทิงตามความเหมาะสม สอดคล้องกับเรื่องกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่เกี่ยวข้อง (เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารกิจการสื่อสาร, 2556: 295) ได้แก่ นโยบายด้านเทคโนโลยีด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ด้านความสัมพันธ์กับผู้เปิดรับ ด้านความเสี่ยง ด้านบุคคลและด้านการวัดประเมินการดำเนินการขององค์กร โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ที่องค์กรจะต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย ระบบสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร วิธีการเข้าถึงองค์กรผ่านทางเว็บไซต์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ทั้งที่เป็นบุคลากรภายในและผู้เปิดรับ

3. ด้านทรัพยากรบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์คุณภาพสถานีวิจัยเทคโนโลยีทางการศึกษา มีทั้งหมด 11 ข้อ โดยที่เกณฑ์คุณภาพรายข้อที่ระดับความจำเป็นมากที่สุดมี 7 ข้อ ได้แก่ มีการกำหนดประสบการณ์และผลงานในวิชาชีพของบุคลากร มีการวางเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลให้ตรงกับงานอย่างเป็นระบบ มีการทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมวิชาชีพของบุคลากร มีการกำหนดคุณลักษณะพิเศษอื่น ๆ ทางอาชีพ (Professional) ของบุคลากร มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อแสวงหาความรู้จากภายนอกที่สนับสนุนสถานีวิจัยเทคโนโลยีอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง มีการกำหนดคุณวุฒิที่ตรงกับตำแหน่งงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ และมีความจำเป็นระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ มีการส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ มีการจัดโครงการฝึกอบรมโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพมาให้ความรู้ภายในสถานีวิจัยเทคโนโลยีอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง สอดคล้องกับเรื่องการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานโดยตรง (Work - Based Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ใน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2557

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์และองค์การ ในยุคปัจจุบัน ตามความหมายของการจัดการความรู้ของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นการค้นพบความรู้ ความชำนาญ แฝงเร้นในตัวคน หาทางนำออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ ง่ายต่อการใช้สอยและมีประโยชน์เพิ่มขึ้น มีการต่อยอด ให้ใช้ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นความเป็นจริงตาม กาลเทศะ โดยอาศัยความรู้ 2 ประเภทคือ ความรู้ที่ ถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น (Explicit Knowledge) และ ความรู้เฉพาะบุคคล (Tacit Knowledge) (รัฐจวน คำ ชิริพิทักษ์, 2555: 47) และสอดคล้องกับกับเรื่องการรับรู้ วัฒนธรรมองค์กร ที่กล่าวถึงบุคคลในองค์กรควรมีการ รับรู้ถึงระเบียบแบบแผนการปฏิบัติในการทำงาน (สมัยศ นาวีการ, 2541: 25-29) ที่วัฒนธรรมตามวิถีชีวิตและ พฤติกรรมที่ควรเน้น (1) เน้นบทบาท โดยมุ่งเน้นตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบที่กำหนดตาม โครงสร้างที่องค์กรกำหนดไว้ (2) เน้นงาน ส่งเสริมให้ บุคลากรแต่ละคนพัฒนาการใช้ความรู้ ความสามารถ อย่างเต็มที่ (3) เน้นบทบาทอิสระเฉพาะตัวบุคคล ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่หลากหลายจำเป็น มีผลต่อ ประสิทธิภาพและชื่อเสียงขององค์กร (4) เน้นผู้นำ นำ การตัดสินใจ นานโยบาย แนวทาง และแผนงานไปปฏิบัติ ให้บรรลุผล

4. ด้านผู้เปิดรับ จากผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา มีทั้งหมด 6 ข้อ โดยที่เกณฑ์คุณภาพรายชื่อที่ระดับความจำเป็นมากที่สุดมี 4 ข้อ ได้แก่ มีการศึกษาความต้องการของผู้ เปิดรับรายการเป็นประจำทุกปี เปิดโอกาสให้ผู้เปิดรับเข้า มามีส่วนร่วมในรายการในลักษณะต่าง ๆ ได้หลาย ช่องทาง มีการสำรวจจำนวนของผู้เปิดรับในแต่ละ รายการเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ให้ผู้เปิดรับแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการได้อย่างอิสระและรวดเร็ว และมีความจำเป็นระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ มีระบบและ กลไกเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ ของผู้ เปิดรับ มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เปิดรับที่เป็น กลุ่มเป้าหมายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีการประเมินผล

ความพึงพอใจในการเปิดรับรายการของผู้เปิดรับผ่านทาง สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ มีการวางระบบรับเรื่อง ร้องเรียน โดยผ่านศูนย์บริการข้อมูล (Call Center) สอดคล้องกับเรื่องความรับผิดชอบของนักกระจายเสียง (Broadcaster's Responsibility) ที่ต้องอาศัยความ หลากหลายของมวลชนผู้รับสารมาประกอบการพิจารณา ในการจัดรายการสถานีโทรทัศน์ของตน โดยนักกระจาย เสียงวิทยุโทรทัศน์ทุกคนต้องมีพันธะต่อความรับผิดชอบต่อ วิชาชีพและการใช้ดุลพินิจอย่างมีเหตุผลในการพัฒนา การผลิต และการเลือกรายการ (นงนุช ศิริโรจน์, 2554: 70)

5. ด้านการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา มี ทั้งหมด 5 ข้อ โดยที่เกณฑ์คุณภาพรายชื่อที่ระดับ ความจำเป็นมากที่สุดมี 5 ข้อ ได้แก่ มีการจัดสรร งบประมาณประจำปีในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการ ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทาง การศึกษา มีการประชุมสรุปผลการประเมินผลของ สถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา มีการรายงานผลการ ประเมินให้บุคลากรสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา รับทราบ มีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อค้นหา เทคโนโลยีที่เหมาะสมรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์มาใช้ในการผลิตรายการ ทำการประเมินผลใน ภาพรวมหลังรายการออกอากาศ และมีความจำเป็น ระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ทำการประเมินผลในภาพรวม ก่อนรายการออกอากาศ สอดคล้องกับแนวคิดการ ประเมินผล (สมควร กวียะ, 2547: 195) ที่เป็นส่วน สำคัญของการวิจัย เพื่อการพัฒนาตามหลัก อาร์ แอนด์ ดี (Research and Development) และเป็น กระบวนการเรียนรู้ปฏิภริยา (Reaction) การป้อนกลับ (Feedback) และกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Process) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อพลวัตของระบบ (System Dynamics) และสอดคล้องกับคู่มือการ ประเมินสมรรถนะครู ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในปี 2553 ที่กล่าวถึงการถึงเรื่อง ของวิจัยที่ต้องจัดทำแผนการวิจัย และมีการดำเนินการ

ตามกระบวนการตามแผนงานที่ได้วางไว้อย่างมีระบบ
สรุปและประเมินอย่างน่าเชื่อถือ และมีการนำผลการวิจัย
ไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเกณฑ์
คุณภาพสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษา” ผู้วิจัยมี
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ควรเลือกผู้เชี่ยวชาญให้มีจำนวนมากกว่า 25
คน ตามที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันปัญหาผู้เชี่ยวชาญติด
ภารกิจ หรือปัญหาอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถตอบคำถามได้
ครบ 3 รอบ ถ้าเกิดกรณีดังกล่าว ทำให้ยังมีจำนวน
ผู้เชี่ยวชาญเหลือเพียงพอในการตอบแบบสอบถามตาม
ระยะเวลาที่กำหนด

บรรณานุกรม

- นนุช ศิริโรจน์. (2554). **จริยธรรมสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปรัชญนันท์ นิลสุข และจิระ จิตสุภา. (2556). **การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อ
การศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์. (2555). **แนวโน้มการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์และองค์กร**.
วารสารจิตวิทยา. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย. (2549). **ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้**.
กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
สมควร กวียะ. (2547). **การประชาสัมพันธ์ใหม่**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
สมยศ นาวิก. (2541). **การบริหารและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ
สุชาติ สุภาพ. (2556). **โทรทัศน์ดิจิทัล จุดเปลี่ยนโทรทัศน์ไทย**. กรุงเทพฯ: ฐานบัณฑิต
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครู**. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารกิจการสื่อสาร. (2556). **การบริหารสื่อดิจิทัล**. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2. ควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือ มีความ
เต็มใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย โดยยินดีตอบ
แบบสอบถามซ้ำหลายรอบ

3. ควรนำผลการวิจัยและข้อความคิดเห็นเพิ่มเติม
จากผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเกณฑ์
คุณภาพของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทางการศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อทำ
วิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากฝ่าย
วางแผนพัฒนาและวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

จากสะพานอุตตามนุสรณ์ถึงสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ :

ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญสองฝั่งแม่น้ำของกาเลียที่เปลี่ยนแปลง

ณัฐพงศ์ แยมเจริญ¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความทางวิชาการ การเปลี่ยนผ่านทางวัฒนธรรมเพื่ออธิบายความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิตของชุมชนไทย-มอญสองฝั่งแม่น้ำของกาเลีย อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีที่เกิดขึ้นโดยใช้สะพานอุตตามนุสรณ์ และสะพานไม้ไผ่ลูกบวบซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชุมชนเป็นตัวแทนในการในการเรียบเรียงบทความนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อมองภาพสะท้อนผ่านสะพานทั้ง 2 แห่งจะพบบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้วิถีชีวิตของชุมชนไทย-มอญ ริมฝั่งแม่น้ำของกาเลีย จากอดีต และปัจจุบันมีการแตกต่างทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยพบว่า ทุนนิยม เข้ามีบทบาทกับสังคมไทย-มอญมากขึ้น ขณะเดียวกันด้วยระยะเวลาที่อยู่ร่วมสังคมกันมาอย่างยาวนานการกลมกลืนทางวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทำให้คนในชุมชนรุ่นใหม่มีลักษณะเป็นไทยร่วมสมัยมากขึ้นโดยลดทอนความเป็นมอญ คงเหลือเพียงผู้สูงอายุจำนวนน้อยในชุมชนเท่านั้นที่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมแบบมอญเอาไว้

คำสำคัญ: สะพานอุตตามนุสรณ์ , ชุมชนไทย-มอญ , ภาพสะท้อนชีวิต

¹หัวหน้าสาขาวิชาสื่อสารการแสดร่วมสมัย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

From Utamanusorn Wooden Bridge to Bamboo Floating Bridge: A Reflection of Life on the Changing of Thai and Mon besides the Songalia River.

Nattapong Yamcharoen¹

Abstract

This article is about cultural transformation. It outlines the changing of the way of life of Thai and Mon communities on the both sides of Songalia River in Sangkhlaburi District, Karnjanaburi province because of the change from Utamanusorn Wooden Bridge to Bamboo Floating Bridge.

The bridges represented the changing of the surrounding contexts from past to present and of their way of life in social, economic and cultural aspects. The author suggested that capitalism affected greatly on their communities. As a result of cultural assimilation, the new generation of Mons has changed their identity to be more Thais. Only few of the old generation could retain their Mon's tradition and culture.

Keywords : Utamanusorn wooden bridge, Thai and Mon community , Reflection of life

¹Head of Communications Branch of the Contemporary, Faculty of Communication Arts Kasem Bundit University

บทนำ

สะพานอุตตามนุสรณ์หรือสะพานไม้ที่เชื่อมฝั่งชุมชนไทยและชุมชนมอญถือเป็นจุดที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สะพานไม้แห่งนี้เป็สะพานไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทยและคาดว่าน่าจะเป็นสะพานไม้ที่ยาวเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสะพานไม้โอเอ้งที่เมืองอมรปุระ ประเทศพม่า สะพานไม้แห่งนี้สร้างขึ้นโดยมีหลวงพ่อดุตตะมะเป็นศูนย์รวมจิตใจและแรงศรัทธาท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมของไทย มอญ และกะเหรี่ยง

ภาพที่ 1 สภาพสะพานอุตตามนุสรณ์ที่พังจากกระแสน้ำ

ภาพและเรื่องราวเกี่ยวกับการพังทลายของสะพานไม้อุตตามนุสรณ์เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 สร้างความตื่นตระหนกให้กับคนไทยและผู้เคยเดินข้ามสะพานไม้แห่งนี้พอสมควร เพราะสะพานไม้ที่พาดผ่านระหว่างชุมชนเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของอำเภอสังขละบุรีที่เชื่อมมิตรภาพของคนไทยและคนมอญที่มีแม่น้ำซองกาเลียกั้นอยู่ตรงกลาง นอกจากนี้ยังเป็นภาพสะท้อนสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำซองกาเลีย เมื่อสะพานอุตตามนุสรณ์ได้ขาดและพังทลายจึงเกิดสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ ขึ้นมาใช้งานชั่วคราวเป็นการทดแทน นับตั้งแต่กรกฎาคม 2556 จนถึง

ปัจจุบันเกือบ 1 ปีแต่สะพานอุตตามนุสรณ์ยังไม่สามารถซ่อมแซมได้เสร็จซึ่งแตกต่างจากยุคสมัยในปี พ.ศ.2529 – 2530 ที่มีความยากลำบากในหลาย ๆ ด้านแต่สามารถสร้างสะพานแห่งนี้จนสำเร็จด้วยระยะเวลาราว 2 ปี

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับชุมชนสองฝั่งน้ำซองกาเลีย โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ จากการลงภาคสนามอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556-กรกฎาคม พ.ศ.2557 เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยและและอภิปรายตามประเด็นต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สองปีกับการสร้างสะพานอุตตามนุสรณ์ย้อนมองวิถีชีวิตไทย-มอญในอดีต

นับตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2491 เป็นต้นมาตั้งแต่การหนีภัยสงครามและการเอาโรคเอาเปรียบจากรัฐบาลพม่า จนเกิดการอพยพมาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมอญพลัดถิ่นที่สังขละบุรี เดิมพื้นที่แถบนี้เป็นป่าเขาและมีแม่น้ำหลายสายเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ เมื่อชาวมอญอพยพเข้ามาในยุคแรก ๆ ช่วงประมาณปี พ.ศ.2492 จะทำไร่ทำนาหากินร่วมกับชาวกะเหรี่ยงชนดั้งเดิมในบริเวณนี้ ส่วนใหญ่มอญจะอพยพเข้ามาในฐานะผู้ลี้ภัยด้วยความสมัครใจมากกว่าลักษณะอื่น

ระยะต่อมาชาวมอญอพยพเข้ามามากขึ้น หลวงพ่อดุตตะมะซึ่งเป็นชาวมอญจากหมู่บ้านเดียวกันในประเทศพม่าได้เข้ามารวบรวมชาวมอญอพยพให้ไปอยู่รวมกันที่บ้านวังกะลางจนกระทั่งในที่สุดหลวงพ่อดุตตะมะได้ทำการเจรจากับปลัดอำเภอขอพื้นที่ก่อตั้งกำเนิดเป็นหมู่บ้านมอญพลัดถิ่นบริเวณฝั่งตรงกันข้ามแม่น้ำกับฝั่งตัวอำเภอ (อรวรรณ ทับสกุล , 2546)

จากข้อมูลในหนังสืออุตตมะพบว่าก่อนจะมีการสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์ หลวงพ่ออุตตมะได้เป็นผู้นำชุมชนในการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำอยู่หลายครั้ง เช่น การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแควน้อยที่มีสาเหตุมาจากการที่เด็กมอญเสียชีวิตจมน้ำระหว่างโดยสารเรือหรือแพข้ามฟาก

“...การข้ามแม่น้ำแควน้อยนั้นเดิมที่ใช้เรือหรือแพกันเอง ต่อมามีคนมาเปิดกิจการเรือข้ามฟากเก็บเงินค่าโดยสาร คนมอญก็ใช้บริการมากเพราะสะดวกดีแต่ต่อมาเกิดมีเรือล่ม ทำให้เด็กนักเรียนมอญจมน้ำตายไปไม่ใช่ความผิดของเรือแต่เป็นความผิดของน้ำ คนมอญเป็นคนต่างดาว จะฟ้องร้องคนไทยก็ไม่ได้...”

การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสามประสบเพื่อให้ชาวบ้านสามารถใช้เป็นเส้นทางเท้าเพื่อเดินทางไปวัดและทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างสองชุมชน

“...การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสามประสบเพื่อให้ชาวบ้านเดินทางไปมาสะดวกและเพื่อไปซ่อมแซมเจดีย์สร้างที่อยู่เลยสะพานข้ามแม่น้ำนั้นไปตัวสะพานห่างจากวัดวังกวีเวการามขึ้นไปทางเหนือราวกิโลเมตรครึ่ง หลวงพ่อเลือกสร้างตรงส่วนที่เป็นแหลมยื่นเข้าไปในแม่น้ำปีคี่ทั้ง 2 ฝั่ง สะพานจึงมีความยาวเพียง 40 เมตร ใช้ไม้ในป่าที่พวกเค้าแก่ทิ้งไว้ไม่ได้ชักลากไปเพราะขนาดเล็กเกินกว่าที่ต้องการส่วนมากเค้าแก่ต้องการไม้ใหญ่ขนาด 8 กำขึ้นไป (30 นิ้ว) แต่แรงงานที่ตัดนั้นเป็นมอญ บางคนกะขนาดไม่ถูกก็ตัดเล็กเกินไป ไม้ขนาด 5-6 กำจึงเหลือทิ้งอยู่บ้างก็เป็นไม้ที่หล่นลงไปในเหว เค้าแก่ไม่ลงทุนลากขึ้นมา หลวงพ่อเพียงแต่แจ้งให้ทางป่าไม้ทราบก็สามารถนำขึ้นมาใช้ได้เพราะเป็นไม้ที่ตีตราแล้วทั้งนั้น ท่านขอแรงชาวบ้านใช้ช่างชักลากขึ้นมาได้มาก สร้างสะพานนี้มีคนมาช่วยมากมายเหมือนเดิม หลวงพ่อใช้เงินที่ประชาชนทำบุญไว้ไปซื้อตะปู และจ้างคนงานบ้าง พวกที่ทำอะไรยังไม่เป็นได้ค่าแรงวัน

ละ 20 บาท พวกที่พอมือฝีมือได้ว่าละ 35 บาท นี้อุตตมะไม่ต้องซื้อเพราะมีโรงงานส่งมาช่วย หมาดค่าก่อสร้างไปไม่เกินห้าหมื่นบาทสะพานก็เสร็จในเดือนสามใช้เวลาก่อสร้างเพียง 2 เดือน...”

หลังจากนั้นอีกหลายปีต่อมาราว พ.ศ.2529 - 2530 จึงได้มีการสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์ขึ้นหรือที่เรียกกันอย่างสั้น ๆ ว่า “สะพานมอญ” หรือ “สะพานแห่งศรัทธา” ซึ่งเป็นสะพานหลักที่หลงเหลือการใช้งานจริงอยู่ในปัจจุบันและกลายเป็นสัญลักษณ์อำเภอสังขละบุรีที่มีคุณค่า จากข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำในสังขละบุรีหลายต่อหลายครั้งผู้เขียนได้พบภาพสะท้อนทางวิถีชีวิตของชุมชนไทย-มอญบริเวณสังขละบุรีช่วงเวลานั้น ดังนี้

1. ภาพสะท้อนทางสังคม

ยุคสมัยที่ก่อนสร้างและสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์ พบว่า ชุมชนไทย-มอญยังมีลักษณะเล็ก จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านชาวมอญพลัดถิ่นยังมีจำนวนไม่มากนัก เวลาบ้านใดมีงานบุญหรืองานเฉลิมฉลองชาวบ้านในหมู่บ้านก็จะไปช่วยเหลือกันและการทำมาหากินที่ไม่อึดอัดขัดสนจนเกินไปทำให้ชาวมอญสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างราบรื่น ไม่แก่งแย่ง เบียดเบียน หรือต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพส่งผลให้ชาวมอญสามารถมีวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย เช่นที่เคยปฏิบัติสมัยอยู่บ้านเกิดของตน (อรวรรณ ทับสกุล, 2546) สังคมเล็ก ๆ ของชุมชนชาวไทย - มอญจึงเน้นการพึ่งพาอาศัยกันประกอบกับความสัมพันธ์ของคนมอญที่อพยพมายังเป็นระบบเครือญาติจึงมีการเคารพในระบอบอาวุโส การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงเป็นไปโดยเรียบง่าย ดังนั้นการสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์จึงเต็มไปด้วยความสมัครใจของคนในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันแบบพึ่งพาอาศัยกันเป็นต้นทุนเดิม ด้วยระยะเวลาเพียง 2 ปีกับการก่อสร้างโดยใช้ภูมิปัญญาและความชำนาญในเชิงช่างไม้ของคนมอญจึงสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

2. ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในยุคสมัยดังกล่าวเน้นการทำเกษตรกรรม ที่ดินที่ทำกินยังมีเพียงพอในการทำเกษตร เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เอาไว้บริโภคในครัวเรือน ผลผลิตจากการเพาะปลูกยังมีเหลือเอาไว้แจกจ่ายหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านบ้าง เพราะสังคมมีขนาดเล็ก ประชากรมีไม่มากและทรัพยากรยังมีเพียงพอ (อรวรรณ ทับสกุล, 2546) ดังนั้นเศรษฐกิจของสังคมไทยและมอญสังขละบุรีจึงเน้นวิถีชีวิตเพื่อดำรงชีพโดยมีปัจจัยสี่เป็นพื้นฐาน ระบบเศรษฐกิจจึงไม่ได้มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากจนเกินไป การก่อสร้างสะพานในแต่ละครั้ง ค่าจ้างหรือค่าแรงจึงไม่ใช่สิ่งสำคัญเพราะสิ่งที่ยังสำคัญยิ่งกว่าคือการสร้างสะพานเพื่อประโยชน์สาธารณะของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

3. ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมและประเพณี

วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของชุมชนไทย-มอญ สังขละบุรีล้วนเกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อ ความศรัทธา ของคนท้องถิ่น ผู้เขียนเห็นว่าวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอิทธิพลอย่างสูงในยุคสมัยสร้างสะพานออกตามนุสรณ์มีอยู่ 2 ลักษณะคือ

3.1 วัฒนธรรมและประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนา

ความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนาของคนไทยและคนมอญเป็นไปอย่างแรงกล้า ประกอบกับความศรัทธาที่มีต่อ หลวงพ่ออุตตมะที่มีคุณูปการมหาศาลทั้งทางโลกและทางธรรมให้แก่คนในแถบนั้น จนมีกล่าวกันว่า “ชาวมอญที่สังขละบุรีมีพ่อ 3 คนหนึ่งคือ พ่อผู้ให้กำเนิด สองคือพ่ออยู่หัว (พระเจ้าแผ่นดิน) พ่อผู้ให้ที่อยู่อาศัยในแผ่นดินไทย และสามคือ หลวงพ่อ ศรัทธาอันสูงสุดถ้าไม่มีหลวงพ่อก็ไม่มีชาวมอญที่นี่ในวันนี้”

สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ แอดสกุลและคณะ (2542) ที่ได้กล่าวถึงคนมอญกับ

พุทธศาสนาว่า เมื่อถึงวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา วัดคือแหล่งรวมที่คนทุกเพศทุกวัย ต้องมาโดยนำกับข้าวคาวหวานติดตัวมาทำบุญกันด้วยโดยไม่มีใครกะเกณฑ์ งานประเพณีของชุมชน เช่น แข่งเรือยาว สงกรานต์ ลอยกระทง เล่นผีมอญ ต่อยมวยมอญ ประเพณีวันมาฆบูชา ฯลฯ ล้วนมาทำกันที่วัดทั้งสิ้น ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวมอญเห็นพระสงฆ์มักคุกเข่าลงไปกราบกับพื้น ถ้าพระสงฆ์เดินมาตามถนนก็กราบไปกับพื้นถนนเลยทีเดียว

ดังนั้นหลวงพ่อบุญรอดจึงเป็นเหมือนผู้นำชุมชนตามธรรมชาติที่คนไทยและคนมอญต่างให้ความเคารพนับถือด้วยความศรัทธา เมื่อท่านมีความคิดอย่างไร ชาวบ้านในชุมชนต่างให้ความร่วมมือและสนับสนุนเป็นอย่างดีรวมถึงการสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ และสะพานข้ามแม่น้ำด้วยเช่นกัน

3.2 วัฒนธรรมและประเพณีของคนมอญดั้งเดิม

เมื่อคนมอญอพยพมาตั้งรกรากในแผ่นดินไทย ความเชื่อหนึ่งของคนมอญที่ทำให้ระบบพึ่งพาอาศัยกันในหมู่เครือช่ายยังคงเข้มแข็งคือ การนับถือผีตามฝ่ายชาย จะมีการทำพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษประจำทุกปี ศิริรัตน์ แอดสกุลและคณะ (2542) ได้กล่าวว่า ตลอดชีวิตของชาวมอญนั้นเกี่ยวข้องกับวัดตลอดตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย พระโดยเฉพาะเจ้าอาวาสได้มีบทบาททางด้านผู้นำทางจิตใจ การศึกษา และการพัฒนาชุมชนมาโดยตลอด อาจกล่าวได้ว่าผีที่ชาวมอญนับถือได้แก่ผีมอญหรือผีบ้าน (อาลิกฮอย) ในความหมายของชาวมอญหมายถึง ผู้ที่เป็นบรรพชนและบุพการี ตลอดจนญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งชาวมอญแต่ละตระกูลจะเชิญให้มาสิงสถิตย์อยู่ที่เสาเอกของบ้าน โดยผีบ้านในแต่ละตระกูลอาจมีสัญลักษณ์ที่เหมือนหรือต่างกันได้ เช่น ผีเต่า ผีไก่ ผีงู ผีปลา ผีม้า ผีช้าง เป็นอาทิ

เมื่อระบบอาวุโสหรือการเคารพบรรพบุรุษเป็นไปด้วยความศรัทธา การช่วยเหลือพึ่งพากันระหว่างคนในชุมชนซึ่งที่จริงแล้วก็คือสังคมเครือญาติจึงเป็นไปด้วยความร่วมแรงร่วมใจ เพราะทุกคนต่างมุ่งหวังทำเพื่อชุมชนของตัวเองไม่ได้คิดถึงประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก กิจกรรมใด ๆ ที่ต้องอาศัยคนในชุมชนจึงสำเร็จได้โดยง่าย เพราะทุกคนในชุมชนนี้ล้วนแล้วแต่เป็นญาติพี่น้องกันทั้งสิ้น

4. ภาพสะท้อนทางด้านการเมืองการปกครอง

ชุมชนสมัยก่อสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์มีการอาศัยอยู่ปะปนกันทั้งคนไทย กะเหรี่ยงและมอญ ซึ่งคนมอญส่วนใหญ่ที่อพยพหนีภัยมาจากฝั่งพม่าจะมีสถานภาพเป็นคนพลัดถิ่นไม่ได้ถือสัญชาติไทย ทางชาวไทยเองเห็นว่าชาวมอญไม่ใช่พลเมืองไทยก็สมควรจะถูกผลักดันให้ออกนอกประเทศ เหตุผลเนื่องจากไม่มีพื้นที่ให้อยู่อาศัย แต่ด้วยความสามารถในการเจรจาของหลวงพ่อดุตตะมกับทางราชการไทยทำให้ชาวมอญพลัดถิ่นอาศัยอยู่ในสังขละบุรีได้ต่อไปแต่อนุญาตให้ชาวมอญมีเพียงแค่ว่าที่ดินที่อยู่อาศัยเท่านั้น โดยปราศจากที่ดินทำกิน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การปกครองในสมัยนั้นมีลักษณะเน้นผู้นำของชุมชนที่เกิดจากความเคารพศรัทธา เช่น หลวงพ่อดุตตะม เพราะท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีบุญคุณโดยเฉพาะในเรื่องของการรวบรวมชาวมอญอพยพและเป็นผู้เจรจากับทางราชการไทยให้พวกเขาได้มีที่อยู่อาศัย ไม่ต้องถูกผลักดันกลับประเทศพม่า อีกทั้งชาวมอญเหล่านี้อาศัยอยู่ในดินแดนไทยในสถานะผู้พลัดถิ่นที่ไม่มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ นอกเหนือไปจากนั้นจากลักษณะและความสามารถหลาย ๆ ด้านของหลวงพ่อดุตตะมจึงทำให้ชาวบ้านมีความนับถือศรัทธาในตัวหลวงพ่อดุตตะมอย่างลึกซึ้ง (อรวรรณ ทับสกุล, 2546)

หนังสืออุตตมะได้กล่าวว่า “การที่ชาวมอญได้มาอยู่บ้านวังกะ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ใน

เมืองไทย ก็เพราะหลวงพ่อดุตตะมปลัดเจริญไว้ ดังนั้นใครจะมาอยู่ที่หมู่บ้านนี้ จะต้องปฏิบัติตามกฎ 3 ข้อคือ 1.ห้ามดื่มสุรา 2.ห้ามเล่นการพนัน 3.ห้ามลักทรัพย์และผิดลูกเมียใคร”

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หลวงพ่อดุตตะมมีบทบาทอย่างสูงทั้งทางโลกและทางธรรมสำหรับคนในชุมชนสังขละบุรีโดยเฉพาะชาวมอญพลัดถิ่นที่มาอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย ดังนั้นนอกเหนือจากบทบาททางพุทธศาสนาแล้ว บทบาททางสังคมการปกครองในฐานะผู้นำที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมต่อชุมชนได้ถือเป็นอีกอย่างหนึ่งที่ผลักดันให้การทำกิจกรรมใด ๆ ในยุคสมัยนั้นสำเร็จได้โดยสะดวก

ทวิวันกับการสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ

เมื่อสะพานอุตตมานุสรณ์พังทลายลง ชาวชุมชนไทย-มอญต่างร่วมแรงร่วมใจตามกำลังของตนเองสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบสร้างเพื่อใช้งานทดแทนโดยใช้เวลาเพียง 6 วันโดยอาศัยแรงศรัทธาจากชาวบ้านทั้งสองฝั่งแม่น้ำซองกาเลียในการจัดหาไม้ไผ่วัสดุ อุปกรณ์ กำลังทรัพย์ และแรงงานเพื่อร่วมกันก่อสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบจนสำเร็จใช้งานได้ในเวลารวดเร็ว

การออกแบบสะพานไม้ไผ่ลูกบวบใช้แบบเดิมที่เคยสร้างตั้งแต่ก่อนจะมีสะพานอุตตมานุสรณ์ซึ่งออกแบบโดยหลวงพ่อดุตตะมโดยลักษณะโครงสร้างของสะพานไม้ไผ่ลูกบวบในปัจจุบันใช้ไม้ไผ่จำนวน 50 ลำมามัดเป็นกลุ่มเรียกว่า 1 ลูกบวบ โดยตลอดระยะทางของสะพานคาดว่าจะมีลูกบวบทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 140 ลูกเพื่อให้ตัวสะพานลอยน้ำและพยุงตัวอยู่ผิวน้ำ โดยมีการนำเอาไม้ไผ่มาผ่าซีกเพื่อทำพื้นผิวสะพานและสามารถรองรับน้ำหนักคนทั้งสองฝั่งไทยและมอญเพื่อใช้สัญจรและเดินข้ามไปมาได้ชั่วคราวในวิถีชีวิตประจำวัน ในขณะที่ข้อมูลจากหนังสืออุตตมะได้กล่าวถึงการสร้างทางเดิน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

ลักษณะหนึ่งที่ใช้ไม้ไผ่มาทำเป็นแพในช่วงก่อนการสร้างสะพานข้ามแคว่น้อยว่า

“หลวงพ่ोजึงสร้างแพแทนสะพานขึ้นตรงเหนือที่ที่ท่านจะสร้างสะพานจริง แพนั้นทำด้วยไผ่บงแพละ 100 ลำ มีเสาริมตลิ่งทั้ง 2 ฝั่งซึ่งเชือกโยงแพแต่ละแพต่อกันเต็มแม่น้ำ บนแพเอาไม้ไผ่สานกันเป็นพื้นอีกจนไม่เห็นรอยต่อระหว่างแพ ข้ามได้อย่างสบาย ต่อมามีคนร้องทุกเช้าว่าแพปิดทางน้ำ เรือแล่นผ่านไม่ได้ หลวงพ่ोजึงทำแพสะพานแบบเปิดได้เวลามีคนขับเรือผ่านให้ตั้งแพตรงกลางออกได้ 2 แพ”

ภาพที่ 2 สะพานไม้ไผ่ลูกบวบที่สร้างมาใช้งานทดแทน

วิธีการสร้างโดยใช้ไม้เป็นความชำนาญเชิงช่างของคนมอญในประเทศพม่า ซึ่งสะพานไม้ไผ่เบ็งซึ่งเป็นสะพานไม้ที่ยาวที่สุดในโลกก็เป็นภูมิปัญญาด้านงานไม้ของชาวพม่าเช่นกัน การสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบสำเร็จได้โดยระยะเวลาเพียง 6 วัน ผู้เขียนได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนไทย- มอญต่อการสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบ ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ใช้สอยของคนในชุมชน สะพานอุตตามนุสรณ์ถือเป็นตัวเชื่อมการคมนาคมที่สำคัญของชุมชน 2 ฝั่งแม่น้ำของกาเลีย โดยเฉพาะการสัญจรด้วยการเดินเท้า เพราะเป็นย่าน

ระยะเวลา ระยะทางเมื่อสะพานอุตตามนุสรณ์พังลง หากจะสัญจรไปมาหาสู่กันจะต้องเดินทางโดยถนนที่ตัดอ้อมเนินเขาโดยมีระยะทางประมาณ 4 - 5 กิโลเมตรทำให้เกิดความยากลำบากต้งนั้น ชุมชนไทยและมอญจึงต้องพยายามเร่งมือในการสร้างสะพานชั่วคราวเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์และบรรเทาปัญหาเฉพาะไปก่อน

2. คติความเชื่อเรื่องการทำบุญโดยการสร้างสะพานหรือสร้างทาง

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและมอญที่ยังคงศรัทธาพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า คนกลุ่มนี้ยังยึดโยงคติความเชื่อทั้งแบบพุทธ พราหมณ์ และผีไว้ในชีวิตประจำวัน คติความเชื่อเรื่องการทำบุญโดยการสร้างสะพานหรือสร้างทางเป็นความเชื่อที่สืบทอดต่อเนื่องกันมา ทำให้ผู้มีจิตศรัทธาส่วนใหญ่อยากจะมีส่วนร่วมในการสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบให้สำเร็จขึ้นเพราะถือได้ว่าเป็นการทำบุญประการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้คนสามารถสัญจรได้อย่างสะดวกและที่สำคัญเส้นทางนี้ยังเป็นเส้นทางที่พระภิกษุใช้บิณฑบาตในตอนเช้า และพุทธศาสนิกชนยังสามารถใช้เดินเท้าไปทำบุญที่วัดวังแก้วเวการาม และเจดีย์พุทธคยาได้

“...ผู้ที่ทำบุญด้วยการสร้างสะพาน จะได้รับอานิสงส์ในผลบุญนั้นอย่างสูงส่ง คือในยามยากก็มีผู้เข้ามาช่วยเหลือ จะมีแต่คนหยิบยื่นน้ำใจให้อยู่เสมอ เป็นที่รักของคนรอบข้าง การงานก็จะมี ความมั่นคง ถึงเริ่มกระทำการสิ่งใดไม่นาน ก็จะมีผู้ใหญ่เห็นความตั้งใจ และหยิบยื่นตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นให้ ชีวิตครอบครัวก็เหมือนกับสะพาน ซึ่งแข็งแกร่ง มั่นคง อานิสงส์นี้ส่งผลให้เห็นทางสว่างทุกครั้งที่มี ด ม น เ ห มี อ น มี ค น ม า ชี้ ท าง ใ ห้ . . . ”
(<http://www.thethan.com/saranalu/S1/3.html> ค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2557)

“...อาณิสสของการสร้างถนนเข้าวัด ส่งผลให้มีผู้ทางในการทำมาหากิน มีช่องทางเสมอ เดินทางก็ปลอดภัยแคล้วคลาด ไม่มีอุปสรรค คล่องตัว สะดวกสบายขึ้น ไม่ว่าจะทำอะไรก็ไม่ติดขัด มีหนทางโล่งเตียน เหมือนดั่งถนนที่ช่วยให้สาธุชนทั้งหลายได้เดินทางกันมาทำบุญในวัดได้ง่ายดาย แก่กรรมให้กับผู้ที่ไม่รู้อนาคตตัวเอง ไม่รู้จะทำอะไรในชีวิต ชีวิตพบกับทางตัน มีแต่แปดด้าน ปัญหาห่อล้อม...”

(สำนักสงฆ์แพร์ธรรมจักร, 2557)

3. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของอำเภอสังขละบุรี

สะพานอุตตมานุสรณ์ถือเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของการท่องเที่ยวสังขละบุรี เมื่อสะพานขาดลงในช่วงแรกหลายคนคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพราะนักท่องเที่ยวนิยมมาถ่ายรูปกับสะพานอุตตมานุสรณ์ และสะพานแห่งนี้ยังใช้เดินไปสัมผัสกับวิถีชีวิตคนมอญที่ชุมชนมอญฝั่งตรงข้ามได้สะดวกสบาย รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ตื่นเช้าจะได้ทำบุญตักบาตรกับพระภิกษุสงฆ์ที่บริเวณสะพานแห่งนี้

ด้วยเหตุนี้คนในชุมชนทั้งไทย-มอญที่ปัจจุบันมีรายได้ส่วนหนึ่งมาจากธุรกิจท่องเที่ยวจึงได้ร่วมกันสร้างสะพานหรือสร้างทางเพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวยังสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้เป็นการทุเลาปัญหาในเบื้องต้น แต่ด้วยรูปแบบของสะพานที่แปลก สะดุดตาและสะพานนี้สร้างขึ้นเพียงชั่วคราวจึงเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ของอำเภอสังขละบุรี สิ่งเหล่านี้จึงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนยังอำเภอสังขละบุรีอย่างต่อเนื่องไม่แตกต่างกับช่วงที่สะพานอุตตมานุสรณ์ยังใช้งานได้

จากปัจจัยข้างต้นดังที่กล่าวมาจะเห็นว่าการเสียหายของสะพานอุตตมานุสรณ์ส่งผลกระทบต่อชีวิตปัจจุบันในปัจจุบันทั้ง 4 ด้านซึ่ง

เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนโดยตรง ทั้งหมดนี้จึงเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดความร่วมมือร่วมของชุมชนไทย-มอญและทำให้สะพานไม้ไผ่ลูกบวบสามารถสร้างเสร็จเพียง 6 วันจากเดิมที่ได้กำหนดระยะเวลาก่อสร้างไว้ 2 สัปดาห์

หนึ่งปี กักการรอคอยการซ่อมสะพานอุตตมานุสรณ์: ความเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตของชุมชนไทย-มอญ สังขละบุรี

นับตั้งแต่ปี 2528 -2530 ที่หลวงพ่อดุตตมะมีดำริสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์เพื่อเชื่อมระหว่างฝั่งไทยกับฝั่งมอญ ด้วยเวลา 2 ปีสะพานอุตตมานุสรณ์สามารถสร้างเสร็จสมบูรณ์และใช้งานได้ หลังจากนั้นได้มีการซ่อมแซมตามสภาพมา 5 ครั้ง ครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ.2554 จนมาถึงวันที่ 28 กรกฎาคม 2556 สะพานอุตตมานุสรณ์ได้พังลงจากกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยว คนในชุมชนจึงได้สร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบเพื่อใช้งานชั่วคราวระหว่างรอการซ่อมแซมโดยใช้เวลาเพียง 6 วัน

จากวันนั้นถึงวันนี้ใกล้ครบเวลา 1 ปีที่สะพานอุตตมานุสรณ์เกิดความเสียหายแต่ยังไม่ปรากฏความคืบหน้าในการดำเนินการซ่อมแซมสะพานอย่างเป็นทางการ จนจังหวัดกาญจนบุรียกเลิกการว่าจ้างกับบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งเนื่องจากไม่สามารถดำเนินการซ่อมแซมสะพานอุตตมานุสรณ์ได้เสร็จสมบูรณ์ทันตามสัญญา และอาจจะต้องยอมเสียค่าปรับในกรณีเลิกสัญญาเป็นเงิน 10 ล้านบาท นำมาซึ่งความเคลือบแคลงสงสัยของประชาชน จนมีการเรียกร้องให้เกิดการตรวจสอบเกิดขึ้น เพราะเงิน 10 ล้านบาทที่อาจจะต้องชดเชยค่ายกสัญญาให้กับบริษัทเอกชนจนท้ายที่สุดหารช่างกองพล 9 พร้อมชาวบ้านอำเภอสังขละบุรีได้ระดมกันจัดหาไม้และลงมือลงแรงช่วยกันซ่อมแซมสะพานอุตตมานุสรณ์ด้วยพลังของชุมชนอีกครั้ง

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2557

มีข้อสงสัยเกิดขึ้นมากมายว่าเพราะเหตุใดร่วม 1 ปีแล้วสะพานยังซ่อมแซมไม่เสร็จเนื่องจากสะพานขาดตรงกึ่งกลางไม่ได้พังทลายลงทั้งหมดเมื่อเทียบกับข้อมูลในอดีตข้างต้นจะเห็นถึงความแตกต่างของการสร้างสะพานแต่ละครั้ง จากปรากฏการณ์ดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าสิ่งเหล่านี้กำลังสะท้อนภาพบางอย่างของสังคมไทย-มอญ สังขละบุรีที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ภาพสะท้อนทางสังคม

สังคมไทยและมอญสังขละบุรีในปัจจุบันเป็นสังคมที่ขยายตัวมากขึ้นจากเดิมที่เป็นเพียงมอญผลัดถิ่นในหมู่บ้านเล็ก ๆ แต่ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่ามอญรุ่นใหม่ผสมผสานกับชุมชนไทยจนเกิดการกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) ตามลำดับสอดคล้องกับแนวความคิดของอมรา พงศาพิชญ์ (2529) เกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมนั้นหมายถึง การที่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งรับเอาวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่งในทุกกรณี จนทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิมไป มีการยอมรับทางสถานภาพว่ามีฐานะในสังคมเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้แก่ นโยบายของรัฐ (assimilation) การศึกษา (education) การประกอบอาชีพ (occupation) การแต่งงานเข้ากับสมาชิกของสังคมใหญ่ (intermarriage) และการย้ายถิ่น (migration) ด้วยเหตุนี้ลักษณะสังคมไทยและมอญมีลักษณะการพึ่งพาอาศัยกันตามระบบอาวุโส หรือแบบเครือญาติ จึงลดน้อยลงเน้นความเป็นปัจเจกมากขึ้น

2. ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ

คนในชุมชนไทยและมอญสังขละบุรีในปัจจุบันดำรงชีพโดยทำงานในระบบอุตสาหกรรมมากขึ้นกว่าอาชีพเกษตรกรรม เหตุหนึ่งก็เพราะพื้นที่ภาคเกษตรกรรมน้อยลงซึ่งเป็นผลพวงจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ (เขาแหลม) ชาวมอญเริ่มมี

อาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น อาทิ ลูกจ้างให้กับนายทุนคนไทยฝั่งอำเภอ เช่น โรงงานเย็บผ้า บ้านพักตากอากาศ ร้านค้า ร้านอาหาร อาชีพค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภค อาชีพค้าขายจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น (อรวรรณ ทับสกุล, 2546)

ดังนั้นวิถีชีวิตของคนไทยและมอญจึงยึดติดกับรายได้มาจากการทำงานในระบบอุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้รายวันสิ่งเหล่านี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปเพราะต้องปรับเข้ากับระบบ เงินกลายเป็นปัจจัยสำคัญการดำรงชีวิต การขาดงานหยุดงานเพื่อกิจกรรมสาธารณะเป็นเรื่องที่ต้องตระหนักอย่างมากเพราะหมายถึงการขาดรายได้ค่าครองชีพซึ่งหากเทียบกับสมัยก่อนการดำรงชีพอยู่ด้วยการแลกเปลี่ยนจึงทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสร้างสะพานได้ง่ายกว่า

3. ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมและประเพณี

พุทธศาสนาสำหรับคนไทยและมอญสังขละบุรียังถือว่ามีความสำคัญมากในชุมชนแถบนี้เนื่องจากวัดและชุมชนมีความผูกพันใกล้ชิดกันมาตั้งแต่สมัยก่อตั้งชุมชน ด้วยเหตุนี้ผู้สูงอายุที่ยังเป็นผู้ใหญ่ในชุมชนยังสืบทอดแนวคิดประเพณีทั้งแบบพุทธ และความเชื่อดั้งเดิมแบบมอญให้คนรุ่นใหม่ได้เห็น ในขณะที่เดียวกันคนรุ่นใหม่บางส่วนก็ยังมีโอกาสมมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อ แต่ขณะที่คนรุ่นใหม่บางส่วนให้ความสำคัญกับพุทธศาสนาและประเพณีความเชื่อแบบมอญลดน้อยลงเนื่องจากมีความเป็นไทยมากขึ้นทั้งเชื้อชาติและสัญชาติ รวมทั้งความผูกพันต่อความยากลำบากในสมัยเป็นมอญพลัดถิ่นได้เจือจางลงตามกาลเวลา

4. ภาพสะท้อนทางด้านการเมืองการปกครอง

ในยุคสมัยปัจจุบันการเมืองการปกครอง อำเภอสั่งขละบุรีได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองทางรัฐไทย จึงส่งผลให้ผู้นำตามธรรมชาติ ที่เคยมีบทบาทกลับมีความสำคัญลดน้อยลง เมื่อมี คนรุ่นใหม่ที่มีจำนวนมากขึ้นและเติบโตขึ้น ความ ผูกพันความศรัทธาในระบบอาวุโสแต่ดั้งเดิมจึงเหลือ แต่เพียงกลุ่มผู้สูงอายุที่นับวันจะลดน้อยลงทุกขณะ เช่น ในกรณีการมรณภาพของพระอุทุมมะซึ่งเป็น เหมือนผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชนแถบนั้น แม้ปัจจุบันมีพระมหาสุชาติ สิริปัญญา มาเป็นเจ้า อวาสก็ยังคงถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนตาม สมควรแต่อาจจะไม่เท่ากับสมัยพระอุทุมมะยังมีชีวิต อยู่

ดังนั้นการยึดที่ตัวบุคคลจึงมีความ เปลี่ยนแปลงไปโดยให้ความสำคัญน้อยลงโดยเฉพาะ คนรุ่นใหม่ที่มีความเป็นไทยมากขึ้นประกอบกับการ เกิดมาโดยได้รับสัญชาติไทยจึงถูกปกครองโดย กฎหมายไทย จึงไม่ได้รู้สึกผูกพันกับบุคคลที่มี บุญคุณตั้งเช่นบรรพบุรุษที่ได้อพยพมาตั้งรกรากเป็น มอญพลัดถิ่นเหมือนในยุคสมัยก่อน

ความกลมกลืนทางวัฒนธรรม : ความล่มสลายของ ชุมชนสั่งขละบุรีเดิม หรือเดินไปคู่ขนาน ?

จากความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประเพณี การเมืองการ ปกครองจากทั้ง 2 ยุคสมัยคือ ยุคช่วงสร้างสะพาน อุตุตมณูสรณ์ และยุคสมัยสร้างสะพานไม้ไผ่ลวกบวบ แนวคิดและทฤษฎีความกลมกลืนทางวัฒนธรรม สามารถอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ชัดเจนถึง ความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป แนวความคิดหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความกลมกลืนทางวัฒนธรรม คือ การผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation) หมายถึงการรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาปฏิบัติ และกลายเป็นวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ดูเหมือนจะสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงไปของ ชุมชนสั่งขละบุรีดังที่ได้กล่าวมา

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2552 อ้างถึงใน มิว ตัน เอ็ม กอร์ดอน (Miltion M. Gordon) , 1964) โดยกล่าวถึงตัวแปรต่าง ๆ ตามขั้นตอนเกี่ยวกับ กระบวนการความกลมกลืนทางวัฒนธรรม ดังนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการความกลมกลืนทางวัฒนธรรม

กระบวนการย่อย	ประเภทหรือขั้นตอนของความกลมกลืนทางวัฒนธรรม	ศัพท์เฉพาะ
1. การเปลี่ยนแปลงแบบแผนวัฒนธรรมไปสู่วัฒนธรรมของสังคมเจ้าของถิ่น (host society)	ความกลมกลืนทางด้านวิถีการดำรงชีวิต	การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation)
2. การได้รับการยอมรับให้เข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือสถาบันในระดับท้องถิ่น	ความกลมกลืนทางโครงสร้าง (Structural Assimilation)	ไม่มี
3. การแต่งงานระหว่างกลุ่มอย่างแพร่หลาย	ความกลมกลืนทางการสมรส (Marital Assimilation)	ความกลมกลืนทางชีวภาพ
4. สังคมเจ้าของถิ่นมีความรู้สึกเป็นประชากรกลุ่มเดียวกัน	ความกลมกลืนทางด้านเอกลักษณ์ (Identification Assimilation)	ไม่มี
5. การไม่มีความเดียดฉันท์ (Absence of Prejudice)	ความกลมกลืนทางด้านทัศนคติ (Attitude Recreational Assimilation)	ไม่มี
6. การไม่มีการเลือกปฏิบัติ (Absence of Discrimination)	ความกลมกลืนทางการยอมรับทางพฤติกรรม (Behavior Receptional Assimilation)	ไม่มี
7. การไม่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมและอำนาจ (Absence of Value and Power Conflict)	ความกลมกลืนทางด้านพลเรือน (Civic Assimilation)	ไม่มี

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นเมื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างทางวิถีชีวิตของชุมชนไทยและมอญสังขละบุรีในยุคสมัยที่แตกต่างกันพบว่าวิถีชีวิตของชุมชนไทยและมอญสังขละบุรีมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงในทุกด้านด้วยปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในชุมชนโดยผ่าน

กระบวนการย่อยในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 7 กระบวนการตามที่ การ์ดอนได้กล่าวไว้ และเมื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ ที่เปลี่ยนแปลงไปในระยะเวลาการช่อมสะพานอุตตมานุสรณ์นั้น มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงดังที่สรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างทางวิถีชีวิตของชุมชนไทย-มอญสังขละบุรีในช่วงสร้างสะพาน อุตตมานุสรณ์กับช่วงซ่อมแซมสะพานอุตตมานุสรณ์

วิถีชีวิตชุมชนไทย-มอญ	ช่วงสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์	ช่วงซ่อมแซม สะพานอุตตมานุสรณ์
ทางด้านสังคม	สังคมเครือญาติ	สังคมขยายใหญ่
ทางด้านเศรษฐกิจ	พึ่งพาอาศัย	ระบบทุนนิยม
ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี	ศาสนาพุทธและความเชื่อ ดั้งเดิมของคนมอญที่มีความ ศรัทธาสูง	ศาสนาพุทธและความเชื่อของ คนมอญที่ลดลง
ทางด้านการเมืองการปกครอง	ภายใต้การดูแลของรัฐไทยโดยมี หลวงพ่อดุสิตเป็นผู้นำตาม ธรรมชาติทางความคิดและจิต วิญญาณ	ภายใต้การปกครองของรัฐไทย อย่างเต็มรูปแบบ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการประมูลจ่างเหมาะในการสร้างสะพาน สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิถีชีวิตที่เคยมีความคิดต้องร่วมมือกันของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับมีอิทธิพลของการเปลี่ยนวิถีชีวิตภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการมีผลกระทบต่อทัศนคติของการรวมพลังชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนของไทย-มอญที่เคยมีมาในอดีต

ความกลมกลืนทางด้านวิถีการดำรงชีวิต หรือ การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) ในช่วงแรกสังคมไทยและมอญสังขละบุรีต่างพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ร่วมกันด้วยความปกติ แต่เมื่อสังคมขยายใหญ่ขึ้นมีการติดต่อสื่อสารคมนาคมมากขึ้น การอยู่ร่วมกันของชุมชนนี้จึงเป็นลักษณะของการผสมผสานทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการกลมกลืนทางวัฒนธรรมในระยะต่อมานั้นคือ ความกลมกลืนทางโครงสร้าง (Structural assimilation) เพราะเมื่อชุมชนมีการผสมผสานกันแล้ว โครงสร้างทางสังคมจึงขยายตัวขึ้นโดยมีโครงสร้างที่

เปลี่ยนแปลงได้โดยสามารถเปิดรับซึ่งกันและกัน และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ระหว่างคนไทยและคนมอญ ประกอบกับปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจคือ การสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ (เขื่อนแควน้อย) ที่ทำให้สังคมเติบโตขึ้น เจริญก้าวหน้าทางด้านสาธารณสุขโภชนาการมากขึ้น การคมนาคมสะดวกขึ้น แต่พื้นที่ภาคเกษตรกรรมน้อยลง ระบบอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมจึงเริ่มเข้ามาในพื้นที่

ขณะเดียวกันความกลมกลืนทางการสมรส (Marital assimilation) ระหว่างคนไทยและคนมอญเป็นอีกกระบวนการย่อยที่เกิดขึ้นในชุมชนนี้ คนรุ่นใหม่ที่มีเชื้อชาติไทยร่วมกับมอญและมีสัญชาติไทยได้เกิดขึ้น ซึ่งทำให้สังคมขยายออกไปมากกว่าเดิม การเปิดรับสังคมแบบเมืองใหญ่เริ่มเข้ามาและระบบอาวุโส เครือญาติที่มีมาแต่เดิมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงคนในชุมชนจึงผูกพันกับบรรพบุรุษตนเองน้อยลง และคนรุ่นใหม่ที่ขาดประสบการณ์ร่วมในการผลิตกับบรรพบุรุษจึงไม่ได้ความสำคัญกับ ผู้นำตามธรรมชาติ หรือเชื่อในความเชื่อดั้งเดิมที่

นับถือกันมาอย่างเข้มข้น เมื่อคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าอยู่ร่วมกันในสังคมเดิม เพราะมีการกลมกลืนทางการสมรสแล้วความรู้สึกเป็นประชากรกลุ่มเดียวกันจึงเกิดขึ้น หรือที่เรียกว่า ความกลมกลืนทางด้านเอกลักษณ์ (Identification assimilation) ซึ่งนำไปสู่การไม่มีความเดียดฉันท์ (Absence of prejudice) หรือเป็นขั้นตอนของความกลมกลืนทางด้านทัศนคติ (Attitude receptional assimilation) การไม่เลือกปฏิบัติ (Absence of discrimination) หรือเป็นขั้นตอนความกลมกลืนทางการยอมรับทางพฤติกรรม (Behavior receptional assimilation) และนำสู่กระบวนการย่อยสุดท้ายนั่นคือการไม่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมและอำนาจ (Absence of value and power conflict) หรือขั้นตอนของความกลมกลืนทางด้านพลเรือน (Civic assimilation) ในที่สุด

ดังนั้นเกือบ 1 ปีที่สะพานอุตตมานุสรณ์ได้รับความเสียหายจึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสามารถซ่อมแซมให้กลับมาใช้งานได้โดยเร็วเมื่อเทียบกับอดีต อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนไทยและมอญสังขละบุรี ได้เติบโตขึ้นเป็นแบบสังคมเมืองโดยมีการพึ่งพาตนเองน้อยลง มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความผูกพันใกล้ชิดแบบระบบเครือญาติ บรรพบุรุษก็น้อยลงตามสายเลือดที่ห่างไกลออกมา ซึ่งส่งผลต่อระบบความเชื่อในรากเหง้าวัฒนธรรมเดิมของตนเอง ในขณะที่เดียวกันคนในชุมชนต่างอาศัยและหวังพึ่งกลไกของระบบรัฐเข้ามาจัดการตามขั้นตอนต่าง ๆ มากกว่าที่จะเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้วยกันเอง ดังเช่นในอดีต

ผู้เขียนจึงอนุมานได้ว่าอนาคตต่อไปการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจะลดน้อยลงจะมีลักษณะเข้าข่ายทฤษฎีเอกวัฒนธรรม (Melting pot theory) มากขึ้นเป็นลำดับกล่าวคือจะไม่มีความแตกต่างระหว่างคนมอญและคนไทยหลงเหลืออยู่ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องควรจะต้องหันมา

สนใจและดูแลชุมชนไทย-มอญสังขละบุรีให้เติบโตไปตามระบบเมืองโดยยังไม่ทิ้งรากเหง้าเดิมที่มีทุนวัฒนธรรมอยู่ หรือเป็นไปในลักษณะทฤษฎีพหุวัฒนธรรม (Cultural pluralism theory) พยายามรักษาการมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้กับคนในพื้นที่เพื่อให้สังคมไทย-มอญสังขละบุรีเดินคู่ขนานไปกับความเจริญที่กำลังถาโถมเข้ามาและนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

สรุป

สะพานไม้ไผ่ลูกบวบเป็นสะพานที่สร้างขึ้นชั่วคราวเพื่อทดแทนสะพานอุตตมานุสรณ์สะพานไม้ที่เชื่อมต่อระหว่างฝั่งไทยและฝั่งมอญ การสร้างสะพานไม้ไผ่ลูกบวบสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทย-มอญสังขละบุรีในยุคปัจจุบันได้ชัดเจนว่ามีความแตกต่างจากสังคมคนไทย-มอญสมัยเมื่อสร้างสะพานอุตตมานุสรณ์

เมื่อสะพานอุตตมานุสรณ์ได้พังทลายจากภัยธรรมชาติ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างพยายามช่วยกันซ่อมแซมให้สะพานกลับมาใช้งานได้เร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ แม้จะใช้เวลาเกือบ 1 ปีแล้วก็ตาม คาดว่ารูปแบบของสะพานไม้อุตตมานุสรณ์หลังจากการซ่อมแซมคงเปลี่ยนแปลงไปเน้นประโยชน์ใช้สอยและมีความแข็งแรงคงทนมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงของสะพานไม้แห่งนี้คงเป็นเช่นเดียวกับสภาพวิถีชีวิตของชุมชนไทย-มอญสังขละบุรีที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา กระแสน้ำที่เชี่ยวกรากที่ซัดสะพานขาด หากจะเปรียบเคียงไม่แตกต่างกับ กระแสนิยมและความเจริญของสังคมเมืองภายนอก ที่ไหลบ่ามายังอำเภอสังขละบุรีและนำพาความเจริญก้าวหน้าสู่ที่แห่งนี้จนทำให้ชุมชนไทย-มอญสังขละบุรีจะไม่มีวันรักษาสภาพวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้อีกต่อไป

บรรณานุกรม

- ศิริรัตน์ แอดสกุลและคณะ.(2542).การดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.รายงานผลการวิจัยเงินอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.(2552).การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม : แนวความคิด วิธีวิทยา และทฤษฎี.คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภรณ์ โอเจริญ.(2519). ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอุตสาหกรรม.(มปป.).กรุงเทพมหานคร : บริษัทพัฒนาอุตสาหกรรมสำนักงานสงฆ์แพร์ธรรมจักร.ขอเชิญร่วมทำบุญสร้างถนนคอนกรีตทางขึ้นสำนักสงฆ์แพร์ธรรมจักร.[2556]. คันเมื่อ วันที่ 1 เมษายน 2557.จาก <http://www.dhammathai.org/webbokboon/dbview.php?No=2027>
- อมรา พงศาพิชญ์.(2529). “แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย.”ในเอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการเมืองส่วนภูมิภาค และชนกลุ่มน้อย. หน่วยที่ 9-15 สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- อรวรรณ ทับสกุล.(2546). หลวงพ่ออุตตมะ: ผู้นำทางวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านมอญพลัดถิ่นสังขละบุรี.วิทยานิพนธ์ภาควิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อานิสงส์ผลบุญจากการทำบุญ 40 แบบ.[มปป.]. คันเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2557.จาก <http://www.the-than.com/saranalu/S1/3.html>
- Barth, Ernest A.T.and Donald Neel.(1972). **Conceptual Frameworks for the Analysis of Race Relation, Social Forces.**
- Foster, Brian L.(1972).**Ethnicity and Economy** : The Case of the Mons in Thailand. Unpublished Doctoral Dissertation, The University of Michigan.
-(1982).Commerce and Ethic Different : **The Case of the Mon in Thailand.** Ohio : Ohio University.
- Keyes, C.F.(1982).**Ethnic Change.** Seattle : University of Washington Press.

บทวิจารณ์หนังสือ

Newman, W. Lawrence (2003). **Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches**. 5th Edition. New York: Pearson Education, Inc. (584pp.)

ณัฐพล ชันธไชย¹

I

กล่าวโดยทั่วไป การวิจัย (Research) เป็นกระบวนการในการศึกษาหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ (Body of Knowledge) หรือเพื่อแสวงหาคำตอบ หรือสาเหตุของปัญหา (Solutions to problems) โดยที่การวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์แรกเป็นการวิจัยทางวิชาการ (Academic research) หรือการวิจัยบริสุทธิ์ (Pure research) ส่วนการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ประการที่สองเป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied research)

การวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific research) เป็นการวิจัยซึ่งเป็นการประยุกต์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) โดยมีวัตถุประสงค์ดังกล่าวประการใดประการหนึ่ง หรือทั้งสองประการร่วมกัน และมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนในกระบวนการวิจัย กล่าวคือ การกำหนดประเด็นปัญหา (Specification of the problem) การกำหนดสมมติฐาน (Hypothesis formulation) การรวบรวมข้อมูล (Data collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis) และสรุปผลการวิจัย (Conclusion)

กระแสการวิจัยในปัจจุบันซึ่งนิยมกล่าวถึงและใช้ในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งอยู่ในประเด็นของการอภิปรายถึง จุดอ่อน-จุดแข็ง และคุณค่าใน

การวิจัยอาจจำแนกได้หลากหลายแบบขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจำแนก การจำแนกการวิจัยเป็นการวิจัยบริสุทธิ์ และการวิจัยประยุกต์ดังกล่าว ใช้เกณฑ์การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เป็นสำคัญ กล่าวคือ การวิจัยบริสุทธิ์ประโยชน์ของการวิจัยเป็นประโยชน์ทางวิชาการซึ่งได้แก่การเพิ่มพูนองค์ความรู้ ส่วนการวิจัยประยุกต์ประโยชน์ของการวิจัยได้แก่การนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการดำเนินงาน ถ้าใช้เกณฑ์ในการจำแนกการวิจัยโดยใช้แหล่งหรือที่มา (Sources) ของข้อมูล ก็อาจแบ่งประเภทการวิจัยออกเป็น 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เมื่อข้อมูล (Data) ได้จากการทดลองในห้องปฏิบัติการ (Laboratory experiment) หรือการทดลองในสนาม (Field experiment) และการวิจัยซึ่งไม่ใช่จากการทดลอง (Non-experimental research) เมื่อข้อมูลได้มาจากการสำรวจภาคสนาม (Field research) หรือข้อมูลได้มาจากเอกสารต่างๆ ที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว (Documentary research) เป็นต้น

II

การนำมาใช้ในการวิจัยได้แก่การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

¹รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

หนังสือ Social Research Methods : Qualitative and Quantitative Approaches ซึ่งเรียบเรียงโดย William Lawrence Newman เป็นตำราแนะนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างในกระบวนการวิจัย จุดอ่อน จุดแข็งของแต่ละวิธีการวิจัย รวมทั้งประโยชน์จากการผสมผสานวิธีการวิจัยทั้งสองแนวทางเข้าด้วยกันโดยนำเสนอไปตามลำดับชั้นในกระบวนการวิจัย แบ่งเป็น 5 ตอน (Parts) และ 16 บท (Chapters) ดังนี้

ตอนที่ 1 (Part One) ว่าด้วยความรู้พื้นฐานสำหรับการวิจัย (Foundation) ประกอบด้วย วิทยาศาสตร์กับการวิจัย (Science and Research) มิติต่าง ๆ ของการวิจัย (Dimensions of Research) ทฤษฎีและการวิจัย (Theory and Research) ความหมายของวิธีการวิจัย (Meanings of Methodology) และการทบทวนเอกสาร และ จรรยาบรรณ (The literature Review and Ethical Concerns) รวมทั้งหมด 5 บท

ตอนที่ 2 (Part Two) ว่าด้วยการวางแผนและการเตรียมการวิจัย (Planning and Preparation) ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative Research Designs) การวัดเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative Measurement) และการเลือกตัวอย่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

(Qualitative and Quantitative Sampling) ทั้งหมด รวม 3 บท

ตอนที่ 3 (Part Three) ว่าด้วยการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สาระสำคัญในตอนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปริมาณโดยตรง โดยเป็นสาระเกี่ยวกับการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเชิงไม่ใช้ปฏิบัติการ และการวิจัยเอกสาร (Nonreactive Research and Secondary analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Analysis of Quantitative Data) รวมทั้งหมด 4 บท

ตอนที่ 4 (Part Four) ว่าด้วยการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Collection and Analysis) สาระสำคัญประกอบด้วย การวิจัยสนาม (Field research) การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ (Historical-Comparative Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Analysis of Qualitative Data) รวม 3 บท

ตอนที่ 5 (Part Five) ว่าด้วยการสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ (Communicating with Others) ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของการวิจัย สาระสำคัญจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเขียนรายงานการวิจัยและการเมืองของการวิจัยสังคม (Writing the Research Report and the Politics of Social Research) สาระสำคัญรวมอยู่ใน 1 บท

III

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ได้แก่ การบรรยายให้เห็นความแตกต่างของแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในตอน ที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 นับตั้งแต่การออกแบบ การวางแผนและการเตรียมการวิจัย การวัด การ

กำหนดขอบเขตประชากร การเลือกตัวอย่าง วิธีการรวบรวมข้อมูล และ เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบแผน (Style) ของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แตกต่างกันในส่วนที่สำคัญ ดังนี้ (ตาราง 1.2 หน้า 16)

การวิจัยเชิงปริมาณ	การวิจัยเชิงคุณภาพ
การวัดข้อเท็จจริงเชิงปรนัย (Objective facts)	สร้างความหมายของความเป็นจริงทางสังคมและวัฒนธรรม
มุ่งเน้นการศึกษาตัวแปร (Variables)	มุ่งเน้นการศึกษากระบวนการหรือเหตุการณ์ปฏิสัมพันธ์
ใช้หลักความน่าเชื่อถือ (Reliability)	ใช้หลักความจริง (Authenticity)
ปราศจากค่านิยม (Value Free)	ขึ้นอยู่กับค่านิยมอย่างชัดเจน (Explicit value)
เป็นอิสระจากบริบท	สถานการณ์เป็นข้อจำกัด
ใช้หน่วยในการวิเคราะห์จำนวนมาก	ใช้หน่วยในการวิเคราะห์จำนวนน้อย
ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ	ใช้การวิเคราะห์แนวคิดหลัก (Thematic analysis)
นักวิจัยแยกตัวจากสถานการณ์วิจัย	นักวิจัยเข้าร่วมในสถานการณ์วิจัย

การได้ตระหนักถึงความแตกต่างในกระบวนการและเทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จะมีประโยชน์แก่นักวิจัยในการเลือกใช้กระบวนการและเทคนิคการวิจัยให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาของการวิจัย เพราะประเด็นปัญหาของการวิจัยบางประเด็นปัญหา ตัวแปรในประเด็นปัญหาหลัก (Problematic Variable) สามารถวัดหรือกำหนดค่าในเชิงปริมาณได้ชัดเจน และยอมรับได้ก็อาจเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ประเด็นปัญหาปริมาณเงินกับอัตราเงินเฟ้อและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตัวแปรทั้งสามกำหนดค่าได้ในเชิงปริมาณโดยตรง หรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Scholastic achievement) ของนักเรียนกับระดับรายได้ของครอบครัว เป็นต้น แต่ถ้าตัวแปรในประเด็นปัญหาหลัก เป็นเรื่องที่ไม่สามารถกำหนดค่าในเชิงปริมาณได้ หรือทำได้ยากก็อาจเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น วิถีปฏิบัติของบุคคลเมื่อวชเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับ กระบวนการ และระยะเวลา รวมทั้งประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ กันวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีความเหมาะสมกว่า แต่ถ้าตัวแปรในประเด็นปัญหาหลัก และตัวแปร

ประกอบอื่น ๆ มีทั้งที่สามารถกำหนดค่าเชิงปริมาณได้และกำหนดค่าได้ยากก็อาจเลือกใช้การผสมผสานระหว่างวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การวิจัยพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งด้วยวัตถุประสงค์หลัก เพื่อต้องการทราบมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง บางคนมาใช้สิทธิ แต่บางคนไม่มาใช้สิทธิ ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ การเมืองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กำหนดค่าว่า มาใช้สิทธิ กับไม่มาใช้สิทธิ ซึ่งทำได้โดยง่าย แต่ตัวแปรอุดมการณ์ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอาจต้องใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

หนังสือ Social Research Methods : Qualitative and Quantitative Approaches โดย William Lawrence Newman เน้นการเปรียบเทียบระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จึงมีได้มีรายละเอียดของกระบวนการ และเทคนิคการวิจัย ในเรื่องการกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย (Research problem formulation) การกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย

(Conceptual framework) เทคนิคการกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample size) เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ รวมทั้งเทคนิควิธีโดยละเอียดในทางการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เช่นเทคนิคการ

ออกแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental designs) และเทคนิคเดลไฟ (Delphi technique) เป็นต้น ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารวิจัยอื่น ๆ

IV

กล่าวโดยสรุป หนังสือ Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches โดย William Lawrence Newman เป็นหนังสือที่นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาควรอ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพเพราะหนังสือนี้ได้จำแนกเทคนิควิธีไว้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การกำหนดหัวข้อ (Topic) ในการวิจัยไปจนถึงการเผยแพร่ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณมีจุดแข็งในเรื่องของความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) รวมทั้งการยอมรับในเชิงการวิจัยด้วย

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่มีจุดอ่อนที่ผลการวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติและการบรรยายความเข้าใจได้จากหากผู้วิจัยหรือผู้อ่านมีพื้นฐานทางวิชาการสถิติน้อย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดเด่นในด้านการบรรยายความ (Descriptive) สามารถดำเนินการหรืออ่านให้เข้าใจได้ไม่ยาก การนำวิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพมาบูรณาการในการวิจัย ในการดำเนินการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงเป็นสิ่งที่การวิจัยทั้งสองแนวทางได้มีการอำนวยความสะดวก (Complementary) ต่อกันให้เป็นการวิจัยที่สมบูรณ์แบบ มีความถูกต้องเชิงวิทยาศาสตร์สามารถดำเนินการวิจัย และเข้าใจผลการวิจัยได้ไม่ยาก

แบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสารเกษมบัณฑิต
(ส่งพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....
ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)
ชื่อหน่วยงาน/สถาบันที่ทำงาน.....

ขอส่ง บทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ
 บทความปริทัศน์ (review article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)
.....
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)
.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย)
Keyword (ภาษาอังกฤษ).....
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร.....
E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว (ไม่ต้องกรอกแบบ JKBU-2)
 เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความ (กรอกแบบ JKBU-2 ด้วย)

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ลงนาม.....
(.....)

ข้อมูลผู้ร่วมเขียนบทความ
(ส่งแนบพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 1

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 2

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

หมายเหตุ : ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 2 ท่าน กรุณากรอกรายละเอียดของผู้เขียนบทความร่วมท่านอื่น ๆ ด้วย

รูปแบบการพิมพ์และการนำเสนอบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ

1. การพิมพ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วย Microsoft Word for Windows หรือซอฟต์แวร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า ให้พิมพ์ด้วยอักษร TH Sarabun ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นฉบับจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรกโดยจัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ สำหรับสาระของบทความ ยกเว้นบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นแบบคอลัมน์

2. การนำเสนอบทความ

2.1 บทความทุกประเภททั้งที่เป็นบทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ (review article) มีความยาวประมาณ 12 – 15 หน้า A4 (รวมบทคัดย่อ)

2.2 ชื่อบทความให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 ให้ระบุชื่อของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ชื่อบทความ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน สถานที่ทำงานของผู้เขียน โดยเขียนเป็นเชิงอรรถ(footnote) ในหน้าแรกของบทความ

2.4 การนำเสนอบทความให้นำเสนอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **บทคัดย่อ** (เฉพาะบทความจากงานวิจัย) กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยแต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 1/3 ของกระดาษ A4 (ประมาณ 18 บรรทัด) และให้ระบุคำสำคัญ (Keywords) ในบรรทัดสุดท้ายของบทคัดย่อทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- **1 : บทนำ** ระบุปัญหา/ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา/ประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย/การเสนอบทความ
- **2 : เนื้อหาสาระ** นำเสนอประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยหลายย่อหน้า และในกรณีของบทความจากงานวิจัย การนำเสนอในส่วนนี้ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย การทบทวนเอกสาร วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย
- **3 : สรุป** สรุปผลการวิจัย/บทความและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- **4 : เอกสารอ้างอิง** ให้นำเสนอแยกภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (**เรียงลำดับอักษร**) โดยนำเสนอตามตัวอย่าง 3
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี)

(ตัวอย่าง 1)

การนำเสนอบทความจากงานวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ :

Abstract

.....
.....
.....
.....

Keywords:

บทนำ (ส่วนที่1ของบทความ) ระบุประเด็นปัญหาของการวิจัยให้ชัดเจนและปรากฏการณ์โดยสังเขป
ในส่วนท้ายของบทนำให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย(เฉพาะการนำเสนอเป็นบทความวิจัยมิใช่ใน
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)

.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (ส่วนที่ 2 ของบทความ)

- การทบทวนเอกสาร/งานวิจัย (โดยสังเขป)
- แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัย กรอบความคิดในการวิจัย และสมมติฐาน (ถ้ามี)
- คำจำกัดความของศัพท์/ตัวแปร
- ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/วิธีการสร้างเครื่องมือ/วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล)
- ผลการวิจัย
 - ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางที่นำเสนออย่างกะทัดรัด (Concise)
- ผู้เขียนอาจปรับชื่อหัวข้อในเนื้อหาสาระของการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ ไม่ควรเขียนเป็นข้อ ๆ

สรุปและเสนอแนะ (ส่วนที่ 3 ของบทความ)

เอกสารอ้างอิง (ส่วนที่ 4 ของบทความ)

ภาษาไทย.....

.....

ภาษาไทยอังกฤษ.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 2)

การนำเสนอบทความทางวิชาการ (Academic Article) /บทความปริทรรศน์ (Article Review)

บทนำ (ระบุประเด็นสำคัญ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ)

.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (สรุปสาระสำคัญแต่ละบท/ตอน โดยนำเสนอเป็นย่อหน้าได้มากกว่า 1 ย่อหน้า)

.....
.....
.....
.....
.....

สรุปและเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (กรณีเป็นบทความปริทรรศน์ ควรมีเอกสารอ้างอิงตามสมควร)

ภาษาไทย.....

.....

ภาษาไทยอังกฤษ.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 3)

การเขียนบรรณานุกรม

1. จิริธี กำไร.(2547). **ก้าวแรกสู่ e-Commerce**. กรุงเทพฯ: เอส ซี พี บুকส์
2. ทวีศักดิ์ อินทรรักษา. (2549). การยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ลักขณา สริวัฒน์. (2544). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
4. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2551). **สถิตินักท่องเที่ยว 2008** จาก :
<http://www.tourism.go.th/2009/th/statixtic/tourism.phb?cid=12.10> มีนาคม 2551
5. Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt,Asli. (2549). “Small and Medium Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint.” **Journal of Banking and Finance**. Volume 30,2931-2943.
6. Hughes, Allen. (2540). “Finance for SMEs: A U.K. Perspective.” **Small Business Economics**.Volume 9, 151-166.

การเขียนอ้างอิงภายในสารบทความ

วารสารเกษมบัณฑิตใช้ระบบ นาม-ปี และระบุหน้า (เมื่อเป็นการอ้างอิงเฉพาะประเด็น) ไม่ใช่ระบบหมายเลขหรือเชิงอรรถดังนี้

- 1.....(จิริธี กำไร, 2547: 4-5)
- 2.....(ทวีศักดิ์ อินทรรักษา,2549)
- 3.....(สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว,2551)
- 4.....(Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt,2549)
- 5.....(Hughes,2540:161-162)

3. การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3.1 ต้องระบุข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ
- ชื่อผู้เขียน/ผู้แต่ง
- ปีที่พิมพ์
- สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
- จำนวนหน้า

3.2 การนำเสนอบทวิจารณ์หนังสือควรมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป ในทำนองเดียวกับการนำเสนอบทความ (โปรดพิจารณาตัวอย่างที่ 2)

3.3 การนำเสนอสาระสำคัญในแต่ละบทโดยสรุปและวิจารณ์แยกแต่ละบทหรือแต่ละบทความ (กรณีเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความ)

3.4 ความเห็นโดยสรุป (Concluding remarks)

4. การนำเสนอตารางและภาพประกอบ

ในกรณีที่มีตารางและภาพประกอบในบทความ ให้นำเสนอดังนี้

1. การนำเสนอตาราง

(ตัวอย่าง)

ตารางที่..... :(ชื่อตาราง).....

ที่มา : (แหล่งที่มา และปี).....

2. การนำเสนอภาพประกอบ

ภาพกราฟ หรือแผนภูมิต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตาราง ให้เรียกว่า ภาพประกอบ โดยเขียนกำกับได้ภาพประกอบ ดังนี้

(ตัวอย่าง)

รูปภาพ

ภาพประกอบที่..... :(ชื่อภาพประกอบ).....

ที่มา :(แหล่งที่มา และปี).....(ถ้ามี)

**การพิจารณาคัดเลือกบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารเกษมบัณฑิต**

1. บรรณาธิการจะมีหนังสือแจ้งให้ทราบว่าได้รับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
2. บรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองบทความ/บทวิจารณ์หนังสือว่ามีรูปแบบการนำเสนอเป็นไปตามรูปแบบ แบบ JKBU-3 หรือไม่ และสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ ที่การนำเสนอไม่เป็นไปตามรูปแบบ JKBU-3 (โดยไม่ส่งคืนต้นฉบับให้แก่ผู้เขียน)
3. บรรณาธิการจะนำบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ผู้เขียนส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 วัน
4. บทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่จะได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต จะต้องได้รับการประเมินให้พิมพ์เผยแพร่ได้จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา
5. ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขก่อนพิมพ์เผยแพร่ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปยังบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 15 วัน (หรือตามที่บรรณาธิการกำหนด) นับจากวันที่ได้รับทราบผลการประเมิน ในกรณีที่ท่านส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฉบับแก้ไขช้ากว่ากำหนด บรรณาธิการจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับต่อไป (โดยผู้เขียนจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบว่าประสงค์จะส่งซ้ำ)

การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ (แบบ JKBU-1)
2. กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมเขียนทุกคนเพิ่มเติมในแบบ JKBU-2
3. การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ กระทำได้ 2 วิธีดังนี้
 - วิธีที่ 1 : ส่งผ่าน E-mail journal@kbu.ac.th
 - วิธีที่ 2 : ส่งบทความ On-Line ที่ <http://journalkbu.kbu.ac.th>.
 - วิธีที่ 3 : ส่งทางไปรษณีย์ไปยังอยู่ข้างล่างนี้

บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต
สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เลขที่ 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
10250

กรณีส่งทางไปรษณีย์ให้ส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น โดยนำส่งพร้อมแบบ JKBU-1 และแบบ JKBU-2 (ถ้ามี)

4. เมื่อส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือแล้ว กรุณาโทรศัพท์แจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วยวาจา โดยโทรศัพท์ไปที่ 02-3202777 ต่อ 1129